

**Wat wist het Openbaar Ministerie op 23 oktober 1999
over de moord op de Weduwe Wittenberg?**

**Men wat had het
kunnen weten?**

Oordeel Zelf!

**Een feitenrelaas over de Deventer Moordzaak
door Maurice de Hond**

Steun het werk van www.geenonschuldigenvast.nl

Rekening 117073229 t.n.v. gov.nl

Wilt u een gedrukte versie van “Oordeel zelf”?

Maak dan € 9,50 over op 117073229 t.n.v. gov.nl
en vergeet uw postadres niet te vermelden.

Dit feitenrelaas draag ik op aan het echtpaar Waisvisz en hun vrijwillige medewerkers, die met veel moeite en ondanks grote tegenwerking er voor hebben gezorgd dat essentieel onderzoeksmateriaal, dat het Openbaar Ministerie niet heeft verzameld, toch niet verloren is gegaan.

Ook draag ik dit feitenrelaas op aan mijn in 2002 overleden ouders. Zij hebben mij verteld over wat het betekent om te (over-)leven in een rechteloze situatie, die de Tweede Wereldoorlog was. Zij hebben mij in staat gesteld, zowel door hun voorbeeldgedrag als door de opleiding die zij mij hebben laten volgen, om gebeurtenissen op basis van ratio goed te analyseren, met een gezonde achterdocht tegenover gevestigde autoriteiten.

Colofon

Uitgave: www.geenonschuldigenvast.nl ©2006

Tekst: Maurice de Hond

Omslag: Marc de Hond

Tekstredactie: Arjan Gout, www.almeertekst.nl

Inhoudsopgave

Samenvatting: de hypothesen	V
0. Aanpak: Kan deze hypothese verworpen worden?	1
1. Waarom toch?	5
2. 23 oktober 1999: Back to the future	9
3. Geld: Was er spanning rondom frequente betalingen van de weduwe aan Michaël?	13
4. Alibi: Waar was Michaël op de avond van 23 september?	17
5. Plaats delict: Waarom beschreef Michaël precies de plaats delict?	23
6. Mes: Welke rol speelde een Global-mes bij de moord?	25
7. Anonieme briefjes: Schreef Meike de twee anonieme briefjes?	29
8. Laten liggen: Waarom zijn deze onderwerpen vóór 23 oktober 1999 niet onderzocht?	35
9. Wat denkt u zelf? De twee hypothesen	41
<u>Bijlagen</u>	47

Samenvatting: De hypothesen

Op 23 oktober 1999 was Ernest Louwes nog niet in beeld als verdachte van de moord op de weduwe Wittenberg. De geurproef waarop hij in eerste instantie tot twaalf jaar wegens moord werd veroordeeld, vond pas plaats op 30 november 1999. De DNA-contactsporen waardoor hij opnieuw werd vastgezet, werden pas gevonden in december 2003.

In de eerste maand na de moord concentreerde de aandacht van het onderzoeksteam zich op Michaël de J., de 'klusjesman' dan wel 'pleegzoon' van de weduwe. Op 23 oktober 1999 stopte het team met het onderzoek naar de mogelijke betrokkenheid van Michaël bij deze moord. Op basis van de kennis die uit de processen-verbaal en het tactisch journaal van destijds was opgedaan een volkomen onbegrijpelijke beslissing.

Hoewel diverse belangrijke onderzoeken in die eerste maand na de moord zijn nagelaten, was er meer dan genoeg informatie beschikbaar om het onderzoek naar Michaël intensief door te zetten. Maar dat heeft het Openbaar Ministerie niet gedaan. Alle aandacht werd vanaf begin november 1999 gericht op Ernest Louwes.

Particulieren onder aanvoering van Ed en Wanda Waisvisz hebben de informatie die vervolgens niet meer door het Openbaar Ministerie is verzameld, zelf proberen te verkrijgen, met een aantal bijzondere resultaten. Die zijn verstrekt aan het Openbaar Ministerie en voorgelegd aan de Hoge Raad, zonder resultaat. Vanaf december 2005 ben ik bij dit proces van informatieverkrijging betrokken. Mede op basis van de nieuw verzamelde informatie besloot het Openbaar Ministerie op 24 januari 2006 tot een oriënterend vooronderzoek naar de aangedragen onderzoeksresultaten. Alle beschikbare informatie werd aan het onderzoeksteam overgedragen. De vele getuigen die zich sindsdien meldden, zijn ook direct naar dit team doorgeleid.

In een persbericht van 13 juni 2006 gaf het Openbaar Ministerie aan, dat geen van de door mij aangedragen feiten die zouden wijzen op betrokkenheid van Michaël de J. bij de moord, worden ondersteund door het uitgevoerde onderzoek.

Doordat het onderzoek dat aan de basis staat van dit persbericht niet openbaar wordt gemaakt, kan door derden niet worden vastgesteld of de conclusies die het persbericht bevat terecht zijn getrokken.

Ik heb wel een toelichting van mr. Harm Brouwer gekregen over de wijze waarop het Openbaar Ministerie tot zijn conclusies is gekomen. Doordat ik het dossier van deze zaak inmiddels volledig ken, en ook met vele getuigen persoonlijk contact heb gehad (telefonisch of per e-mail), kon ik vaststellen dat de onderbouwing van de conclusies uitermate zwak was. Zo was informatie van diverse getuigen niet meegenomen. Maar wat het meest opviel was, dat alle aangedragen informatie die haaks stond op de eerdere conclusies van het Openbaar Ministerie hetzij werd genegeerd, hetzij als onbetrouwbaar aangemerkt. En dat informatie uit 2006, verstrekt door de betrokkenen zelf (Michaël en zijn vriendin Meike), wél als juist werd geaccepteerd, ook als deze volledig verschilde van de gegevens die zij in september 1999 hadden verstrekt. Hun verklaringen sloten immers aan op de conclusies van het Openbaar Ministerie uit 1999.

In dit feitenrelaas wordt u deelgenoot van de basishypothese zoals die in januari 2006 geformuleerd werd inzake de betrokkenheid van Michaël de J. aan de moord op de weduwe Wittenberg. Een hypothese die ook al in september/oktober 1999 door het onderzoeksteam opgesteld had kunnen worden. Als er destijds goed onderzoek was gedaan, had er toen al duidelijkheid over deze hypothese kunnen komen.

In dit feitenrelaas worden ten aanzien van deze hypothese en de diverse afgeleide hypothesen feiten aangedragen zoals ze in de beschikbare dossiers en getuigenverklaringen kunnen worden aangetroffen. Aan het eind van ieder hoofdstuk staat ook de conclusie van het Openbaar Ministerie over dat facet in zijn persbericht. Daarna is het aan u, om een conclusie te trekken over de geponeerde hypothesen. Dit alles onder het motto: 'Oordeel zelf'.

Dit zijn de hypothesen die in dit feitenrelaas aan de orde komen:

De basishypothese

“Michaël de J. bezocht op die avond **in dronken toestand** de weduwe. Aanleiding van het gesprek was de verandering van het testament op 13 september 1999, waarbij het legaat van Michaël gehalveerd was. De weduwe wilde tegelijkertijd een eind maken aan **het wekelijks betalen van grote bedragen** aan Michaël.

Het gesprek verliep zodanig dat Michaël een **driftaanval** kreeg. Hij pakte zijn **Global-mes** uit zijn laars en pakte haar van achteren bij de nek vast en stak haar vijf keer in de borst. Na de moord heeft hij zijn sporen proberen te verwijderen (o.a. met een kruimeldief).

Omdat hij bang was dat de moord alleen aan een goede bekende van de weduwe zou worden toegeschreven (waardoor hij verdachte nummer één zou zijn), besloot hij samen met **zijn vriendin Meike W. een anoniem briefje te schrijven** en in de voortuin van de weduwe te werpen. In dit briefje staat dat een dief zijn excuus maakt voor het stelen van spullen.

Twee dagen na de moord bezocht Michaël zijn vaste messenleverancier om **het moordwapen (een Global-mes) te vervangen (via de aankoop van een ander Global-mes)**.

Toen hij op 28 september 1999 bij de recherche was, **loog hij** dat hij toen voor het eerst hoorde van de moord. Omdat hij op 12 oktober 1999 door de recherche als verdachte werd aangemerkt en dat op 18 oktober werd bevestigd, **schreef Meike op 21 oktober nog een anoniem briefje** om de recherche van haar vriend weg te leiden. In dat briefje werd aangegeven dat de weduwe gigolo's ontving.

Bij het verhoor van de recherche **logen Michaël en Meike over het alibi** op de avond van 23 september 1999.”

De deelhypothesen

Ten aanzien van de verschillende facetten zijn dit de hypothesen die in de afzonderlijke hoofdstukken aan de orde komen:

Geld

De weduwe betaalde wekelijks aan Michaël een fors bedrag. In het nieuw opgestelde testament, tien dagen voor haar dood getekend, halveerde ze het belastingvrije legaat voor Michaël naar 25.000 gulden. Op de avond van 23 september 1999 was het geld de aanleiding tot het gesprek tussen de weduwe en Michaël, dat om de een of andere reden fors uit de hand liep.

Alibi.

Op de avond van 23 september 1999, rond 20:00 uur, heeft Michaël de weduwe in haar huis aan de Zwolseweg bezocht. De moord vond niet lang na 20:35 uur plaats. Toen voerde de weduwe namelijk nog een kort telefoongesprek (met Ernest Louwes). Nadat hij zijn sporen had uitgewist, is Michaël naar huis gelopen.

Plaats delict

Bij zijn getuigenverklaringen op 28 september en 12 oktober 1999 beschreef Michaël gedetailleerd de uitgangspositie van de moord. Hij deed dat omdat hij bang was dat er op die plek sporen van hem tijdens de moord gevonden zouden worden en op die manier kon hij ze 'verklaren'.

Mes

Michaël is een verzamelaar van Global-messen en draagt vaak een Global-mes op zijn lichaam. Op de avond van de 23^e september kreeg hij een hevige driftaanval en heeft hij de weduwe o.a. met vijf messteken van zijn Global-mes vermoord. Na de moord heeft hij zich van dat mes ontdaan en op 25 september heeft hij een nieuw Global-mes gekocht om zijn verzameling weer te completeren.

Anonieme briefjes

Zowel het eerste anonieme briefje, dat tegelijk werd gevonden met het lijk, als het tweede anonieme briefje dat vier weken later naar de recherche werd gestuurd, is geschreven door Meike, de vriendin van Michaël, met het doel de aandacht af te leiden van Michaël als dader van de moord op de weduwe Wittenberg.

Relevante vragen

Het feitenrelaas bevat ook een hoofdstuk waarin op basis van de beschikbare dossiers een aantal relevante vragen wordt gesteld. De beantwoording daarvan kan niet ontleend worden aan de beschikbare feiten, maar zou relevant kunnen zijn ten aanzien van de hiervoor gestelde hypothesen. Deze vragen staan hieronder en in het rapport wordt uiteengezet wat de relevantie van die vragen is:

- Wanneer is een lening van 12.000 gulden door Michaël contant afgelost?
- Wanneer heeft Michaël tegenover derden voor het eerst over de dood van de weduwe gesproken?
- Wat is er gebeurd met de tips van getuige L.?
- Wat was het effect van getuige M., die zich vrijwillig had gemeld?
- Was Michaël aanwezig bij de begrafenis van dr. Wittenberg, en zo nee, waarom niet?
- Wat is het effect van alcohol in combinatie met medicijnen voor rugklachten en driftaanvallen?
- Wat was de aard van de relatie tussen Michaël en de politie?

Over de rol van het Openbaar Ministerie

Ten slotte eindigt het rapport met twee alternatieve hypothesen over de rol van het Openbaar Ministerie in 1999 en in 2006.

- A. Het was een juiste keuze dat het onderzoeksteam vanaf 23 oktober 1999 geen aandacht meer schonk aan Michaël de J. Het onderzoeksteam dook daarna terecht met al zijn energie op Ernest Louwes. En hoewel de eerste veroordeling in 2000 op basis van het mes onterecht was, bleek in 2004 dankzij het DNA-contactsporenonderzoek, dat Ernest Louwes toch de dader was. Eind goed, al goed.
- B. Het is niet te begrijpen waarom het onderzoeksteam op 23 oktober 1999 besloot geen aandacht meer te besteden aan de mogelijke betrokkenheid van Michaël de J. bij de moord. Vanaf dat moment heeft het Openbaar Ministerie er alles aan gedaan om Ernest Louwes als dader van de moord achter de tralies te krijgen en is geprobeerd de fouten, gemaakt tijdens die eerste maand van het onderzoek, op alle mogelijke manieren te maskeren. Er is niet alleen sprake van tunnelvisie bij het team uit 1999, maar ook bij het team dat in 2006 het oriënterend vooronderzoek heeft verricht. Dat team is niet uit geweest op eerlijke en objectieve waarheidsvinding, maar op het onder het tapijt schuiven van de gemaakte fouten door het Openbaar Ministerie.

Door middel van dit feitenrelaas, dat u toegang geeft tot de belangrijkste informatie waarover ik beschik, hoop ik dat u in staat bent zelf tot een oordeel te komen over de geldigheid van elk van de gestelde hypothesen. En bent u beter voorbereid om de informatie die ongetwijfeld ook in de toekomst nog over deze zaak naar buiten komt, een plaats te geven of te interpreteren.

Dit feitenrelaas eindigt in het laatste hoofdstuk met:

Wat uw oordeel ook is, ik zal het respecteren. Als u dit feitenrelaas heeft gelezen, en daar ga ik van uit als u tot hier bent gekomen, dan heeft u in ieder geval mijn voornaamste bevindingen ook onder ogen gehad. En dan is het verder volledig aan u wat u denkt dat er in deze zaak aan de hand is.

Wat u vervolgens met die conclusies doet, is ook helemaal aan u.

Als u denkt dat hypothese B de juiste conclusie is, dan beseft u ook wat dat allemaal betekent.

Niet alleen voor het lot van Ernest Louwes, maar ook voor de staat van onze rechtsstaat.

Doet u ermee wat u denkt dat juist is.

Ik heb er alles aan gedaan om de feiten boven tafel te krijgen, zodat die als basis kunnen dienen voor mijn en uw oordeel. Meer dan dit kan ik en wil ik in de openbaarheid niet doen.

In ieder geval weet u vanaf nu vrijwel evenveel als ik. En als mij vanaf nu gevraagd wordt wat ik over bepaalde aspecten van de Deventer moordzaak denk, zal mijn antwoord zijn:

‘Wat denkt u zelf?’

0. Aanpak: Kan deze hypothese verworpen worden?

We zouden nooit geweten hebben van de misstanden achter de schermen van het onderzoek in Schiedam, zoals beschreven in het rapport van de Commissie Posthumus¹, als Wik H. niet plotseling had bekend dat hij de moordenaar was van Nienke in het park in Schiedam. Ondanks dat prof. Van Koppen in een boek² uit 2003 overduidelijk aantoonde dat Kees B. de dader niet was, maakte het Openbaar Ministerie in een persbericht³ van mei 2004 er nog de kachel mee aan. Drie maanden later bekende Wik H. Vier maanden later werd Kees B. vrijgelaten!

Door de reportage op 5 september 2005 van Netwerk over de Schiedammer parkmoord en na het lezen van het rapport van de Commissie Posthumus, begon ik te denken over wat vrienden van Ernest Louwes mij hadden gemaaild over de Deventer moordzaak. Gebeurtenissen die ik tot dat moment gewoon niet kon geloven. Gebeurtenissen, die toch waar konden zijn.

Negen maanden later ken ik het dossier van de Deventer moordzaak van voor naar achter, van boven tot onder. En ik herken alles wat ik gelezen heb in het rapport van de Commissie Posthumus en nog meer. Zeer slecht uitgevoerd onderzoek. Diverse belangrijke aanwijzingen die niet zijn onderzocht. En allerlei onbegrijpelijke beslissingen die door het onderzoeksteam zijn genomen. Toen het Openbaar Ministerie in januari jl. besloot een oriënterend vooronderzoek te houden, had ik de hoop dat wat ik zelf had vastgesteld in de dossiers ook door de ervaren mensen van het Openbaar Ministerie zou worden opgemerkt en aangepakt.

Ik ben in de afgelopen negen maanden regelmatig verbijsterd geweest, maar het hoogtepunt (of misschien wel dieptepunt) kwam toch wel toen mr. Harm Brouwer, de hoogste man van het Openbaar Ministerie, mij een toelichting gaf op het feit dat alles wat ik had aangebracht onjuist was en het nu nóg zekerder was dat Louwes de dader was. Mijn verbijstering betrof niet primair de conclusie, maar de onderbouwing. Die rammelde werkelijk aan alle kanten. Alle getuigen die ik had aangebracht waren óf 'onbetrouwbaar', óf waren niet gehoord. En de klusjesman en zijn vriendin mochten op alle bezwarende feiten weer een nieuwe uitleg geven. Ook al stond die haaks op hun verklaringen van kort na de moord, het Openbaar Ministerie was er tevreden mee. Als maar niet het beeld werd verstoord dat eigenlijk al sinds eind november 1999 zorgvuldig was neergezet: 'Ernest Louwes is de dader'.

Het rapport waarop de conclusies zijn gebaseerd, is tot nu toe niet openbaar gemaakt. Maar als de toelichting van mr. Brouwer representatief is voor de inhoud ervan, begrijp ik ook ten volle waarom openbaarmaking wordt verhinderd. Geen van de door mij aangebrachte punten is namelijk door het oriënterend vooronderzoek onderuit gehaald. En voor sommige punten geldt zelfs: integendeel. Door de nieuwe verklaringen van de betrokkenen is het beeld nog duidelijker geworden.

Voor buitenstaanders is het moeilijk te beoordelen wat er nu echt aan de hand is en wie er gelijk heeft. Dat beseft ik ten volle. En sommige conclusies wil je gewoon ook niet trekken. Want wat zou het betekenen voor het functioneren van onze rechtsstaat, indien nu alsnog zou blijken dat Ernest Louwes de dader niet is?

Maar toch zou u die conclusie best eens kunnen gaan trekken, als u net zo volledig van de dossiers op de hoogte zou zijn als ik!

Daarom presenteer ik in dit relaas alleen feiten, zoals ik ze in de dossiers heb gevonden. Met bronvermelding, zodat ze volledig terug te vinden zijn. Als mijn laatste openbare daad in deze zaak geef ik u toegang tot mijn bevindingen. Ik concentreer me daarbij op de eerste maand na de moord. Op dat moment was Ernest Louwes nog niet als verdachte in beeld. De geurproef met het mes, waardoor hij in hoger beroep veroordeeld werd, vond pas een maand later plaats. Zijn vrijlating, omdat het mes nooit het moordwapen kon zijn geweest, kwam bijna vier jaar later. En de veroordeling op basis van DNA-contactsporen weer een half jaar later.

¹ http://www.om.nl/schiedammer_parkmoord/schiedammer_parkmoord_downloads/20942/

² *Koppen, P.J. van: De Schiedammer parkmoord: Een rechtspsychologische reconstructie (2003)*

³ http://www.om.nl/schiedammer_parkmoord/schiedammer_parkmoord_documenten/20862/

Op 23 oktober 1999 was er maar één man in het vizier van justitie: Michaël de J., de klusjesman. Maar op of rond die datum is blijkbaar door het onderzoeksteam besloten dat Michaël de dader niet kon zijn. Op basis van de informatie die toen bekend was een volkomen onbegrijpelijke beslissing. Alsof men telepathisch begaafd was, met betrekking tot wat op veel latere data over Ernest Louwes zou worden gevonden.

Op 13 juni jl. heeft de top van het Openbaar Ministerie door middel van een persbericht in feite gesteld, dat het onderzoek destijds goed is uitgevoerd en de juiste persoon vast zit. Na dit persbericht van het Openbaar Ministerie zijn er logisch gezien nog maar twee mogelijkheden:

- A. Het was een juiste keuze dat het onderzoeksteam op 23 oktober 1999 geen aandacht meer schonk aan Michaël de J. Het onderzoeksteam dook daarna volkomen terecht met al zijn energie op Ernest Louwes. En hoewel de eerste veroordeling in 2000 op basis van het mes onterecht was, bleek in 2004 dankzij het DNA-contactsporenonderzoek toch nog dat Ernest Louwes de dader was. Eind goed, al goed.
- B. Het is onbegrijpelijk waarom het onderzoeksteam op 23 oktober 1999 besloot geen aandacht te besteden aan de mogelijke betrokkenheid van Michaël de J. bij de moord. Vanaf dat moment heeft het Openbaar Ministerie er alles aan gedaan om Ernest Louwes als dader van de moord achter de tralies te krijgen en heeft het geprobeerd de fouten tijdens die eerste maand van onderzoek op alle mogelijke manieren te maskeren. Er is niet alleen sprake van tunnelvisie bij het team uit 1999. Ook het team dat in 2006 het oriënterend vooronderzoek heeft gedaan is niet uit geweest op eerlijke en objectieve waarheidsvinding, maar op het onder het tapijt schuiven van de gemaakte fouten door het Openbaar Ministerie.

Op basis van wat u tot nu toe weet is uw keuze uit deze twee mogelijkheden gebaseerd op wat u denkt, gelooft of hoopt.

In dit feitenrelaas draag ik mijn bevindingen aan u over. Op basis hiervan kunt u voor u zelf beter vaststellen welke van deze twee mogelijkheden u dan het meest waarschijnlijk vindt, A of B. Bovendien bent u beter voorbereid op datgene wat er nog in de toekomst over deze zaak op u afkomt.

Hieronder treft u de hypothese aan die ik in januari jl. heb aangedragen bij de top van het Openbaar Ministerie. In de hoofdstukken 'Geld', 'Alibi', 'Plaats delict', 'Mes', 'Anonieme briefjes' en 'Laten liggen' zal ik de informatie, die ik hierover in de dossiers gevonden heb, aan u overdragen en daar de informatie van het Openbaar Ministerie tegenover zetten.

Dat alles onder het motto van dit boek: **Oordeel zelf!**

Welke aanwijzingen waren er op 23 oktober 1999 en hoe is men daarmee omgegaan?

Dit is de hypothese over de betrokkenheid van Michaël de J. bij de moord op de weduwe Wittenberg, waarvan ik in januari, op basis van vastgestelde feiten, het Openbaar Ministerie in kennis heb gesteld:

“Michaël de J. bezocht op die avond **in dronken toestand** de weduwe. Aanleiding van het gesprek was de verandering van het testament op 13 september 1999, waarbij het legaat van Michaël gehalveerd was. De weduwe wilde tegelijkertijd een eind maken aan **het wekelijks betalen van grote bedragen** aan Michaël.

Het gesprek verliep zodanig dat Michaël een **driftaanval** kreeg. Hij pakte zijn **Global-mes** uit zijn laars, pakte haar van achteren bij de nek vast en stak haar vijf keer in de borst. Na de moord heeft hij zijn sporen proberen te verwijderen (o.a. met een kruimeldief).

Omdat hij bang was dat de moord alleen aan een goede bekende van de weduwe zou worden toegeschreven (waardoor hij verdachte nummer één zou zijn), besloot hij samen met **zijn vriendin Meike W. een anoniem briefje te schrijven** en in de voortuin van de weduwe te werpen. In dit briefje staat dat een dief zijn excuus maakt voor het stelen van spullen.

Twee dagen na de moord bezocht Michaël zijn vaste messenleverancier om **het moordwapen (een Global-mes) te vervangen (via de aankoop van een ander Global-mes)**.

Toen hij op 28 september 1999 bij de recherche was **loog hij** dat hij toen voor het eerst hoorde van de moord.

Omdat hij op 12 oktober 1999 door de recherche als verdachte werd aangemerkt, wat op 18 oktober werd bevestigd, **schreef Meike op 21 oktober nog een anoniem briefje** om de recherche van haar vriend weg te leiden. In dat briefje werd aangegeven dat de weduwe gigolo's ontving.

Bij het verhoor van de recherche **logen Michaël en Meike over het alibi** op de avond van 23 september 1999”

In de negen hoofdstukken worden de onderdelen van deze hypothese op basis van de feiten uit de dossiers behandeld. Daarmee wordt u in de gelegenheid gesteld zelf een oordeel te geven over de hypothese uit deze samenvatting. Vraag u daarna af of we echt alleen maar een misdadiger als Wik H. nodig hebben als startpunt om misstanden in het functioneren van de rechtsstaat te corrigeren.

Oordeel zelf!

1. Waarom toch?

Maandag 5 september 2005, tien over half negen. En weer werd er een 'foto' door mijn hersenen gemaakt, waarvan ik weet dat ik die voor altijd uit mijn geheugen kan opvissen. Hij kwam terecht in mijn eigen fotoalbum in mijn hoofd, waarin zich onder meer bevinden 'de moord op Kennedy', 'geboorte van mijn eerste kind', 'overlijden van mijn vrouw Jasmin', 'Nederland Europees kampioen 1988', '9/11', 'de dood van mijn ouders'.

Maandag 5 september 2005 dus. In mijn woonkamer was ik Netwerk aan het kijken. Het ging over de Schiedammer parkmoord. En wat er verteld werd, was verbijsterend. Mijn haren stonden recht overeind. De onvolprezen Bas Haan van Netwerk had een reportage gemaakt over DNA-cursussen die gegeven waren in 2003, met het DNA-onderzoek van de Schiedammer parkmoord als basis.⁴ Met behulp van het cursusmateriaal werd gesteld dat op basis van dat DNA-onderzoek bewezen kon worden dat Kees B. onschuldig was. Op dat moment zat Kees B. echter nog vast en zag het er niet naar uit dat hij ooit nog vrij zou komen. Geen van de vele aanwezigen van het Openbaar Ministerie bij de cursus trok daaruit de conclusie dat er direct actie ondernomen moest worden om Kees B. alsnog recht te doen. Dat hij uiteindelijk in december 2004 toch vrijkwam, was alleen maar te danken aan de echte dader Wik H., die in augustus 2004 in het kader van een andere misdaad spontaan de Schiedammer parkmoord opbiechtte!

Voor mij was het tot dat moment ondenkbaar dat zoiets in Nederland kon gebeuren. Maar toen ik tien dagen later het rapport van de Commissie Posthumus las, dat via internet beschikbaar kwam⁵, moest ik concluderen dat zoiets dus wél in Nederland was gebeurd. En nog veel meer, wat je absoluut niet in een ontwikkeld westers land verwacht. Laat staan dat je wilt dat het gebeurt in het land waar je zelf woont. Zou de informatie die ik in de maanden daarvoor van vrienden van Ernest Louwes had ontvangen en die ook in het boek van Stan de Jong stond⁶, tóch meer op waarheid kunnen berusten dan ik tot op dat moment voor mogelijk had gehouden?

Mijn onderzoek naar die vraag vormt de grondslag van het gevoel dat ik nu al acht maanden heb, dat ik in een echte Grisham ben beland. Een soort virtueel spel met als titel 'Deventer moordzaak, - the game', zoals je dat op internet zou kunnen aantreffen. Bijna alle ingrediënten van een echte Grisham, keurig vermengd met Agatha Christie, zijn in die periode langsgekomen. Als ik aan mensen vertel wat ik heb vastgesteld of wat ik meemaak, lopen de reacties uiteen van verontwaardiging, via het woord 'bizar' tot en met puur ongelof.

Maar het is géén virtueel spel. Het gaat over een echte mens die op 60-jarige leeftijd bruto is vermoord. Het gaat over echte nabestaanden. Het gaat om echte rechercheurs die de moord hebben willen oplossen. Het gaat om echte getuigen, die verteld hebben wat ze hebben gezien. Het gaat om echte rechters die hun oordeel hebben geveld. Het gaat om een man die tot twaalf jaar cel is veroordeeld en vindt dat hij onschuldig vastzit. Het gaat om een echte Hoge Raad, die meerdere keren over deze zaak heeft geoordeeld. Het gaat om echte journalisten die erover hebben geschreven. En het gaat om een echt land met echte burgers, die erop vertrouwen dat zij in een rechtsstaat leven.

Sinds eind december heb ik me uitgebreid verdiept in deze zaak. Alle dossiers gelezen die er waren. Alle verslagen van de rechtszaken en de uitspraken gezien, ook die van de Hoge Raad. Ook uitgeplozen: het tactisch journaal van het onderzoeksteam van destijds, dat in 2003 aan de advocaat van Louwes beschikbaar is gesteld, wat vrij uniek is in strafzaken. Daarin zijn alle activiteiten, tips en onderzoeken vastgelegd. In die database staan 1100 meldingen uit de eerste drie maanden van het onderzoek. Ook heb ik de informatie gelezen die door het echtpaar Waisvisz en andere vrijwilligers over deze zaak is verzameld. Als je alles tot je neemt, herken je de patronen die ook in het rapport van de Commissie Posthumus naar voren komen. De meest essentiële onderzoeken werden niet of niet goed uitgevoerd. Bepaalde zeer voor de hand liggende conclusies werden niet getrokken. Constructies die

⁴ Uitzending is nog te zien via: http://www.netwerk.tv/index.jsp?p=items&r=deze_week&a=188212

⁵ http://www.om.nl/schiedammer_parkmoord/schiedammer_parkmoord_downloads/20942/

⁶ Stan de Jong: De Deventer Moordzaak, de omstrepen veroordeling van Ernest L. 2003

zeer onlogisch zijn, en niet door feiten kunnen worden ondersteund, kregen de kracht van werkelijkheid. Je mond valt echt open als je alles leest. Een complete belediging van je intelligentie.

Het is goed om nog even terug te denken aan de Schiedammer parkmoord. Professor Van Koppen had in 2003 een boek geschreven.⁷ Op dat moment zat Kees B. vast en liep Wik H. nog vrij rond. Dit staat in de korte beschrijving onder meer over het boek van Van Koppen:

“Het blijkt dat de politie en het Openbaar Ministerie aan de rechtbank en het Hof een incompleet en eenzijdig, verdachtegeleid dossier met bijzonder veel tegenstrijdigheden hebben gepresenteerd. Verontrustend is dat deze onderhavige reconstructie onontkoombaar leidt tot de conclusie, dat de kans dat de veroordeelde onschuldig is groter lijkt dan de kans dat hij de dader is.”

De inhoud van dit boek vormde een belangrijk onderdeel van een herzieningsverzoek in 2003 aan de Hoge Raad. Op 7 september 2004 wees de Hoge Raad dit verzoek af.

Op 17 september 2004 kondigde het Openbaar Ministerie aan dat het de Schiedammer parkmoord opnieuw zou gaan onderzoeken. Drie maanden later (!) werd Kees B. vrijgelaten.

Wat leren we hieruit? Het boek van prof. Van Koppen, hoezeer de inhoud ook volkomen juist bleek, was *niet* voldoende om de Hoge Raad te laten beslissen dat de zaak heropend moest worden. (Hoe cynisch is het om te beseffen dat die uitspraak van de Hoge Raad precies een maand kwam **nadat** Wik H. al bekend had.)

Het Openbaar Ministerie had drie maanden nodig om vast te stellen dat Wik H. echt de dader was, terwijl dat al binnen enkele weken na zijn bekentenis op 6 augustus 2004 had gekund, door DNA onderzoek.

Last but not least: als Wik H. in 2004 niet had bekend, zou er nooit een Commissie Posthumus gekomen zijn. De commissie waardoor we nu weten hoeveel er achter de schermen is misgegaan. Dan zou Kees B. gewoon de rest van zijn leven hebben vastgezeten, voor een misdaad die hij niet had begaan, terwijl het overgrote deel der Nederlanders gedacht zou hebben dat hij die moord wél had begaan. De twee rechtbanken en de Hoge Raad die zich over deze zaak hadden gebogen, zouden toch wel weten wat ze deden? En Kees B. had immers toch bekend!

Uit de dossiers van de Deventer moordzaak komt dezelfde geur naar boven als die welke we dankzij het rapport van de Commissie Posthumus konden opsnuiven bij de Schiedammer parkmoord. Soms zijn de overeenkomsten verbluffend.

En waarom weet heel Nederland dat niet?

Omdat er in Deventer geen ‘Wik H.’ naar voren is gekomen, die alsnog bekende de moord gepleegd te hebben. Het fascinerende is, dat bij de Deventer moordzaak, veel duidelijker dan bij het onderzoek in Schiedam, wél een andere verdachte in beeld was en dat er geen enkele logische verklaring te vinden is waarom deze verdachte een maand na de moord definitief bij het onderzoeksteam uit beeld verdween.

Als ik de informatie die ik uit de dossiers heb opgedaan met anderen probeer te delen en ik hen wijs op de vele onlogische beslissingen van het onderzoeksteam in de eerste maand na de moord, dan ontmoet ik vooral ongeloof. “Zo erg kan het toch gewoon niet geweest zijn? We wonen in een beschaafd land: Nederland,” hoor ik dan. Vaak merk ik dat de reactie op de informatie die ik uit de dossiers naar boven haal, zich niet richt op die informatie zelf, maar dat er gezegd wordt: “Maar die Ernest Louwes, die is toch veroordeeld op basis van gevonden DNA?”. En helemaal nadat op 13 juni jl. het Openbaar Ministerie met zijn persbericht naar buiten kwam over de bevindingen uit het oriënterend vooronderzoek in deze zaak, hoor ik die reacties nog vaker. Ook van journalisten, terwijl niemand (tot nu toe) het rapport van het Openbaar Ministerie heeft gezien, waarop die conclusies zijn gebaseerd. In dat kader is het leerzaam om eens het persbericht te bekijken dat het Openbaar Ministerie in mei 2004 naar buiten heeft gebracht als reactie op het televisieprogramma van Peter R. de Vries, die aandacht schonk aan het boek van Van Koppen en het herzieningsverzoek bij de Hoge Raad. Dat was dus enkele maanden **voordat** Wik H. bekende de echte dader te zijn en Kees B. dacht dat hij nog zeker twintig jaar vast zou zitten.⁸ Allereerst concludeert het Openbaar Ministerie dat in het herzieningsverzoek geen feiten en omstandigheden staan die niet bekend waren tijdens de behandeling van de zaak door de rechtbank en het hof.

⁷ Koppen, P.J. van: De Schiedammer parkmoord: Een rechtspsychologische reconstructie (2003)

⁸ Te vinden op: http://www.om.nl/schiedammer_parkmoord/schiedammer_parkmoord_documenten/20862/

Vervolgens wijst het Openbaar Ministerie de beschuldiging af dat er een onvolledig dossier aan de rechters is voorgelegd:

“In het onderzoek in de onderhavige zaak is uiteindelijk slechts één verdachte overgebleven: de inmiddels tot in laatste rechterlijke instantie veroordeelde Kees B. Zouden de tips zijn bijgevoegd dan zou daardoor onevenredige schade aan de betrokken personen worden toegebracht.”

(MdH: Inmiddels weten we dat al kort na de moord in Schiedam een goed onderbouwde tip van een politieagente was binnengekomen dat Wik H. de dader zou kunnen zijn. Met deze tip is niets gedaan).

Het Openbaar Ministerie reageert op de suggestie dat ten onrechte bepaalde in het park aangetroffen goederen (blikjes, peuken, etc.) niet op DNA zijn onderzocht met:

“Zoals in het requisitoir betoogd en door het hof overwogen heeft dit onderzoek niet plaatsgevonden en ook niet hoeven plaatsvinden omdat er geen enkele relatie was tussen de locatie waar deze goederen zijn aangetroffen en de plaats delict. De verzoeken van de raadsman waren ingegeven door de hypothese dat een persoon die op die locatie was gezien mogelijk de dader was. Een hypothese is echter geen redelijk vermoeden van schuld jegens een bepaalde persoon. Het DNA-onderzoek in deze zaak was het grootste tot nu toe in de geschiedenis van het Nederlands Forensisch Instituut. De nieuwste technieken waarvoor in eerste aanleg nog geen accreditatie was verleend zijn toegepast en, met die kanttekening, aan de rechtbank gepresenteerd.”

(MdH: Inmiddels weten we dat die andere persoon die op de locatie was gezien inderdaad Wik H, de dader, was. Niet alleen op die plek waar hij zich bevond had DNA van hem gevonden kunnen worden, maar ook op de veter waarmee Nienke is vermoord, was door het NFI al DNA aangetroffen van die derde persoon: Wik H. Dat was precies de inhoud van het cursusprogramma waar Netwerk het op 5 september 2005 over had!)

Alleen al de inhoud van dit persbericht van het Openbaar Ministerie uit mei 2004 zou voldoende reden moeten zijn om de persberichten van het Openbaar Ministerie over de Deventer moordzaak met gezonde argwaan te bekijken. Om zoveel mogelijk vanuit de feiten te controleren hoe de conclusies onderbouwd zijn. En vervolgens te bezien of men dan ook tot dezelfde conclusies komt als het Openbaar Ministerie.

Deze controlemogelijkheid heeft het Openbaar Ministerie inzake de Deventer moordzaak u en mij onthouden. Er is vierehalve maand lang een oriënterend vooronderzoek gedaan naar deze zaak en op 13 juni 2006 is geconcludeerd dat er ‘niets fout is gegaan’. Louwes is nóg schuldiger dan hij al was en alle aantijgingen tegenover de andere verdachte zijn onterecht.

Bij de reacties die ik vervolgens breed in de media ben tegengekomen, herken ik vooral een gevoel van opluchting. Gelukkig is het niet waar dat ook bij deze zaak net zoveel is misgegaan als in Schiedam, want wat zou dat niet betekenen voor het functioneren van onze rechtsstaat! Al het kritisch vermogen is ineens verdwenen. Men kan zich blijkbaar niet voorstellen dat het Openbaar Ministerie vooral bezig geweest zou kunnen zijn om fouten uit het verleden te verhullen.

Dit persbericht van 13 juni jl. van het Openbaar Ministerie staat haaks op de informatie die ik heb gekregen, zowel vanuit de dossiers als op basis van verklaringen van getuigen die zich in de afgelopen jaren hebben gemeld. Ik had het voordeel dat mr. Brouwer, de hoogste man van het Openbaar Ministerie, mij een persoonlijke toelichting heeft gegeven op het persbericht. Daardoor weet ik wat meer dan anderen. Hoewel ik het op prijs stelde dat hij die toelichting gaf, kon ik mijn oren af en toe niet geloven toen ik zijn redenering hoorde. Het patroon dat ik uit de dossiers al had opgemaakt, werd hier haast schaamteloos voortgezet. Ik kon en kan niet geloven dat een intelligente en door de wol geverfde man als mr. Brouwer (die ook rechter is geweest) werkelijk meende wat hij tegen mij zei. Wist hij nu zó weinig van het dossier en had hij zich misschien door de uitvoerders van het onderzoek in de maling laten nemen? Of werkte hij doelbewust mee aan het onder de pet houden van de waarheid?

In de persconferentie die ik direct daarna op 13 juni gaf, heb ik aangegeven dat mijn rol in feite is uitgespeeld. Meer dan wat ik gedaan had en heb, kon en kan ik niet doen. Het enige wat ik nog wilde, was een inhoudelijke reactie geven op het rapport van het gehouden vooronderzoek, waarvan op 13 juni nog gedacht werd dat het openbaar zou worden. Inmiddels is duidelijk dat het Openbaar Ministerie niet van plan is dat rapport publiek te maken. Gezien de inhoud van de toelichting van Mr. Brouwer kan ik me ook goed voorstellen waarom het rapport niet wordt openbaar gemaakt. En geen politieke of mediahaan die ernaar kraait.

Daarom heb ik een wat andere benadering gekozen om tot die persoonlijke afsluiting te komen en mijn informatie af te zetten tegen het beeld dat het Openbaar Ministerie vanuit zijn persbericht schetst. Het onderhavige feitenrelaas vormt die afsluiting.

Het uitgangsprincipe van wat u nu gaat lezen, is geënt op mijn basishouding: **Oordeel zelf**. Neem bij belangrijke zaken niet zonder meer het oordeel van anderen over. En zeker niet als dat belanghebbenden zijn. Je eigen oordeel vormen, daar gaat het om. Probeer kwesties die in de media spelen van diverse kanten te bekijken en ga terug tot de basisinformatie. Internet maakt het, veel beter dan vroeger, mogelijk om dat te doen.

Het feitenrelaas is gebaseerd op beschikbare officiële documenten en afgelegde getuigenverklaringen. Zoveel mogelijk staan er verwijzingen in naar de gebruikte bronnen, zodat de informatie volledig gecontroleerd kan worden. Enkele bronnen zijn als bijlagen bijgevoegd. Ze stellen u in staat uw eigen oordeel te vormen en daarbij niet louter blind te varen op wat het Openbaar Ministerie, ik of anderen over deze zaak zeggen.

Daarbij richt ik mij primair op de eerste maand na de moord. Dit is de cruciale periode waarin de klusjesman in beeld was bij het onderzoeksteam en erna volledig uit het zicht verdween. **Mijn stelling is dat op basis van de dossiers uit die tijd het volkomen onbegrijpelijk is waarom dat is gebeurd**. Door me te beperken tot deze eerste maand, wordt voorkomen dat het bekijken van de informatie die ik verstrek beïnvloed wordt door wat erna gebeurde.

Op 23 oktober 1999 wist het onderzoeksteam in Deventer namelijk nog niet, dat eind november 1999 een geurhond Ernest Louwes zou koppelen aan een mes dat twee dagen later op anderhalve kilometer van de moordplek gevonden was, zonder bloed- of DNA-sporen van Louwes of het slachtoffer.

Op 23 oktober 1999 wist het onderzoeksteam in Deventer nog niet dat in juli 2003 de Hoge Raad zou besluiten dat dit mes nooit het moordwapen kon zijn geweest en dat Louwes weer naar huis mocht.

Op 23 oktober 1999 wist het onderzoeksteam nog niet dat er eind 2003 DNA-contactsporen van Louwes zouden worden gevonden op de blouse van de weduwe, laat staan dat men op 23 oktober 1999 de inhoud kende van het persbericht dat het Openbaar Ministerie op 13 juni 2006 zou uitbrengen.

Op 23 oktober 1999 was er nog amper iets bekend van de mogelijke betrokkenheid van Ernest Louwes bij de moord op de weduwe Wittenberg.

Bekijk op basis van mijn feitenrelaas wat het Openbaar Ministerie op 23 oktober 1999 wist, of had kunnen weten, over deze zaak als men goed onderzoek had gedaan. En oordeel dan zelf. Of u tot dezelfde conclusies komt als ik vind ik niet belangrijk. Dat is volledig aan u. Maar weet wel dat u door het lezen van dit feitenrelaas beter kunt beoordelen wat er tot nu toe over deze zaak naar buiten is gekomen en in de toekomst nog naar buiten gaat komen. Want dat er nog veel zal komen, daar ben ik van overtuigd. In ieder geval in het juridische traject, dat nog door mr. G.J. Knoops namens Ernest Louwes bij de Hoge Raad opnieuw zal worden gevolgd. Maar het zou me niet verbazen als ook langs andere wegen deze zaak nog met enige regelmaat in de publiciteit zal komen.

Daar zal ik dan geen actieve rol meer bij spelen. Met dit feitenrelaas beëindig ik mijn publieke optreden in deze zaak. Vanzelfsprekend zal ik mij nog wel tegen mogelijke juridische acties van het Openbaar Ministerie of de advocaat van de andere verdachte verweren, wat betreft mijn optreden tot dusver in deze zaak. Hoewel het me zou verbazen als die acties er echt gaan komen. Want ik raad zowel het Openbaar Ministerie als de advocaat van Michaël en Meike aan, dit feitenrelaas te goed lezen. Het zal namelijk de basis worden van mijn verdediging, als het zover zou komen.

Als iemand mij in het openbaar zal vragen wat ik van bepaalde ontwikkelingen in deze zaak vind, zal mijn reactie voortaan zijn: "Wat denk je zelf?"

Men kan daar dan antwoord op geven door het lezen van dit feitenrelaas en alles wat men verder nog tot zich kan nemen. Via www.geenonschuldigenvast.nl is toegang te verkrijgen tot diverse relevante stukken, inclusief rechterlijke uitspraken.

Ik nodig u uit mee te gaan naar de verschillende hoofdstukken uit dit feitenrelaas. En dan:

Oordeel zelf!

23 oktober 1999

Back to the future

Terug naar 23 oktober 1999

Om dit feitenrelaas te beoordelen wil ik met u teruggaan naar 23 oktober 1999. Probeer even alles te vergeten wat u weet, of denkt te weten, over de Deventer moordzaak.

In de eerste maand na de moord heeft het onderzoeksteam diverse mogelijke lijnen gevolgd op zoek naar de moordenaar. De recherche is ervan overtuigd dat de moordenaar een bekende van de weduwe is. Zij zou 's avonds nooit een vreemde in haar huis toelaten en niets wijst op braak.

De kring van mensen die zij 's avonds zou toelaten is klein. En afspraken die ruim van te voren gemaakt zijn, staan altijd op haar kalender. Het feit dat er voor de avond dat zij werd vermoord niemand op die kalender geagendeerd staat en er geen sporen zijn van braak, geeft nog meer aanwijzing dat de dader in een heel kleine kring gezocht moet worden.

In die eerste maand staat Michaël de J. min of meer centraal in het onderzoek. Hij is iemand die van alle personen het vaakst bij de weduwe komt. Hij staat ook op nummer één onder de voorkeuzetoetsen van haar telefoon. Niet alleen geven zijn verhoren reden tot verder onderzoek, ook zijn er anderen die de politie informatie geven over de mogelijkheid dat Michaël iets met de moord te maken heeft. Zo komt op 29 september een kennis van zowel de weduwe als Michaël uit zichzelf naar het bureau om het onderzoeksteam hierop attent te maken.⁹

Na een eerste verhoor op 28 september, wordt Michaël op 12 oktober zeer uitgebreid verhoord. Dit verhoor wordt op video opgenomen en na eenderde deel van het verhoor wordt Michaël de z.g. 'cautie' voorgelezen. Dat betekent dat hij er attent op wordt gemaakt dat het beantwoorden van vragen hemzelf kan belasten.

Op 18 oktober komt hij terug op het bureau. Samen met de recherche legt hij per auto de route af tussen het huis van de weduwe en het huis waar hij woont. Ook stelt men hem nog een aantal vragen over zijn relatie met de weduwe.

In die fase is Ernest Louwes nog niet in beeld als mogelijke dader.

Rond 23 oktober 1999 stopt het onderzoeksteam vrijwel ieder onderzoek naar Michaël de J. Uit de processen-verbaal en overige stukken is niet op te maken wat daarvan de reden is. Integendeel. Als je alle stukken leest uit die tijd (de processen-verbaal en het tactisch journaal van de recherche), denk je dat het gewoon een kwestie van tijd is voordat Michaël als verdachte zal worden aangehouden. Dat gebeurt echter niet.

In dit feitenrelaas richt ik me op dat cruciale moment in het onderzoek.

Ik presenteer de feiten die op dat moment bekend waren bij het onderzoeksteam. En de feiten die op dat moment bekend hadden kunnen zijn bij het onderzoeksteam als zij in die periode bepaalde onderzoeken wél hadden gedaan of bepaalde getuigen wél hadden gehoord.

In de voetnoten treft u steeds de bronnen van de feiten aan. TJ en een nummer betekent: de plek in het tactisch journaal. PV en letters en een datum betreffen een proces-verbaal. Als er alleen een naam van een getuige staat, betreft dat hetzij een verklaring van een getuige die in de bijlage staat vermeld, dan wel een verklaring van een getuige die door ons in het afgelopen halfjaar aan het onderzoeksteam van het Openbaar Ministerie is doorgeleid. Alle informatie is herleidbaar tot originele documenten.

De basishypothese

Bij onderzoek ga je uit van een hypothese. Dat is een veronderstelling over gebeurtenissen. Via het onderzoek probeer je hypothesen te verwerpen of te bevestigen. Stel dat je een hypothese opstelt waarin meneer X de moordenaar is. Maar als je een 100% bewijs hebt dat op de avond van de moord die persoon heel ergens anders was, dan is daarmee de hypothese verworpen.¹⁰

⁹ Getuige M, zie bijlage M, blz. 49

¹⁰ In deze zaak is dat gebeurd met politieman Henk R. Hij kwam ook in beeld omdat hij tijdens de begrafenis van de weduwe daderkennis had. Maar op de avond van de moord was hij in Aalsmeer bij de opname van een televisieshow. Hij was even in beeld, en het onderzoek naar hem werd gestopt.

Je kunt dus diverse hypothesen opstellen en via het onderzoek probeer je ze vervolgens stuk voor stuk te verwerpen of bevestiging te vinden. Het kan immers zo zijn, dat als je een hypothese voorlegt aan een verdachte, hij bekendt dat het gebeurd is zoals in de hypothese is gesteld.

Op basis van mijn bestudering van de stukken in de eerste weken na de moord is dit mijn basishypothese over de betrokkenheid van Michaël de J. bij de moord op de weduwe:

“Michaël de J. bezocht op die avond **in dronken toestand** de weduwe. Aanleiding voor het gesprek was de verandering van het testament op 13 september 1999, waarbij het legaat van Michaël gehalveerd was. De weduwe wilde tegelijkertijd een eind maken aan **het wekelijks betalen van grote bedragen** aan Michaël.

Het gesprek verliep zodanig dat Michaël een **driftaanval** kreeg. Hij pakte zijn **Global-mes** uit zijn laars, pakte de weduwe van achteren bij de nek vast en stak haar vijf keer in de borst. Na de moord heeft hij zijn sporen proberen te verwijderen (o.a. met een kruimeldief).

Omdat hij bang was dat de moord alleen aan een goede bekende van de weduwe zou worden toegeschreven (waardoor hij verdachte nummer één zou zijn), besloot hij samen met **zijn vriendin Meike W. een anoniem briefje te schrijven** en dat in de voortuin van de weduwe te werpen. In dit briefje staat dat een dief zijn excuus maakt voor het stelen van spullen.

Twee dagen na de moord bezocht Michaël zijn vaste messenleverancier om **het moordwapen (een Global-mes) te vervangen, via de aankoop van een ander Global-mes.**

Toen hij op 28 september 1999 bij de recherche was, **loog hij** dat hij op dat moment voor het eerst hoorde van de moord.

Omdat hij op 12 oktober 1999 door de recherche als verdachte werd aangemerkt, hetgeen op 18 oktober werd bevestigd, **schreef Meike op 21 oktober 1999 nog een anoniem briefje** om de aandacht van de recherche van haar vriend weg te leiden. In dat briefje werd aangegeven dat de weduwe gigolo's ontving.

Bij het verhoor van de recherche **logen Michaël en Meike over hun alibi's** voor de avond van 23 september 1999.”

Dit was, in iets andere bewoordingen, de strekking van mijn met feiten onderbouwde brief aan het Openbaar Ministerie, die eind januari leidde tot het oriënterend vooronderzoek in deze zaak. Uit dit feitenrelaas kunt u zelf beoordelen of deze hypothese door de feiten wordt ondersteund. En u kunt in de nabije toekomst beoordelen of de bevindingen van het oriënterend vooronderzoek, als het rapport van het team eenmaal openbaar wordt, deze hypothese verwerpen of juist bevestigen!

Oordeel zelf!

Tijdlijn

Op basis van een tijdlijn worden allereerst de belangrijke momenten kort beschreven die voor dit feitenrelaas tot en met 23 oktober 1999 relevant zijn. In de daarop volgende hoofdstukken wordt hier verder op ingegaan.

1972	Michaël de J. moet het ouderlijk huis uit en gaat naar een internaat.
1980-1989	Michaël werkt bij een antiquair in Deventer als assistent. De antiquair vervult een soort vaderrol voor Michaël, die met zijn ouders heeft gebroken. Deze ontmoet daar de heer en mevrouw Wittenberg. Er ontstaat een hechte vriendschap, met name met dr. Wittenberg.
1989	De antiquair wordt ziek en verkoopt zijn winkel. Michaël krijgt de winkel tot zijn grote teleurstelling niet, verliest zijn baan en ontvangt een kleine uitkering. Hij heeft vanaf dat moment geen contact meer met de antiquair.
1989-1993	Michaël is actief binnen de seksindustrie. Hij verdient veel geld, maar geeft ook veel uit (o.a. aan twee jeeps). Het contact met dr. Wittenberg blijft intensief. Hij wordt door hem behandeld voor driftaanvallen.

- 1993 Michaël probeert zijn leven weer op de rails te krijgen, sluit bij de Deventer Kredietbank een saneringslening af en gaat aan de slag via de stichting 'Deventer Werkt'. Ernest Louwes wordt vanuit de VVAA (Zwolle) aangesteld om de belastingformulieren in te vullen voor dr. Wittenberg.
- 1994 Michaël heeft een korte relatie met getuige B., die tot 1999 met hem bevriend blijft.
- 1995 Michaël gaat werken bij Brink 21, een soos voor diverse studentenverenigingen, als beheerder/conciërge.
- Getuige L. komt te werken bij Brink 21 als inkoper. Hij raakt bevriend met Michaël.
- 29-12-1996 Hartpatiënt dr. Wittenberg overlijdt onder de douche aan een hartaanval.
- 03-01-1997 Dr. Wittenberg wordt onder grote belangstelling begraven. Michaël is niet aanwezig.
- feb. 1997 Weduwe Wittenberg ondertekent haar testament.
- 1997 Door het overlijden van dr. Wittenberg krijgt Ernest Louwes een belangrijker. vertrouwenspositie bij de weduwe Wittenberg inzake fiscaal-financiële zaken.
- 29-12-1998 De weduwe wordt boos vanwege de grafkrans van Michaël, die ze op het graf van haar man aantreft en laat die verwijderen.
- zomer 1999 Getuige L. is met zijn studie gestopt en vertrekt naar Arnhem.
- Aug. 1999 Weduwe Wittenberg beklaagt zich bij getuige N. over financiële spanningen met Michaël.
- 01-09-1999 Michaël gaat weg bij Brink 21.
- 13-09-1999 Weduwe Wittenberg tekent een nieuw testament, dat aanzienlijk van het vorige verschilt. Er zal een stichting komen ter nagedachtenis van dr. Wittenberg. Diverse personen worden uit het testament geschrapt. Michaëls legaat gaat belastingvrij van 50.000 naar 25.000 gulden. Ernest Louwes wordt executeur-testementair en na het overlijden van de weduwe voorzitter van de Dr. Wittenberg Stichting.
- 17-09-1999 Afscheidsfeestje voor Michaël bij Brink 21
- 19-09-1999 Michaël bezoekt de weduwe om 15:00 uur.
- 22-09-1999 Weduwe Wittenberg zegt tegen getuige N. dat ze donderdagavond (23-9) een afspraak heeft om te stoppen met dat financiële gezeur.
- 23-09-1999** Dag van de moord op de weduwe Wittenberg.
- 9:00 Ernest Louwes legt een kort bezoek af aan de weduwe.
- 11:00 Michaël belt met de weduwe.
- 13:00 Michaël is in de binnenstad van Deventer en ontmoet getuige G.
- 16:30 Meike komt thuis (verklaring op 28-9-1999) en blijft de hele avond thuis.
- 17:00-19:00 Michaël komt thuis (verklaring op 28-9-1999) en blijft de hele avond thuis.
- 19.30 Michaël komt thuis (verklaring op 12-10-1999) en blijft de hele avond thuis.
- 19:30 Meike gaat naar de soos en blijft daar de hele avond (verklaring 2006).
- 19.30 Michaël is al op de soos en blijft daar hele avond (verklaring 2006)
- 19:00 Ernest Louwes tekent presentielijst in Jaarbeurs te Utrecht
- 20:30 Ernest Louwes belt 16 seconden naar de weduwe. Volgens hem vanuit omgeving 't Harde, volgens het OM vanuit omgeving Deventer.
- 20:45-21:15 Weduwe Wittenberg wordt vermoord (aannee OM).
- 21:15 Ernest Louwes komt thuis (Lelystad) volgens eigen zeggen.
- 21:40 Getuige R. ziet in de omgeving van het huis van de weduwe de 'enge man' die later in Opsporing Verzocht wordt beschreven als blank, tussen 30 en 40 jaar, en donker gekleed.
- 22:30 Ernest Louwes komt thuis (Lelystad) volgens het OM.
- 24-09-1999 Michaël komt 's middags getuige B. tegen in de binnenstad en zit met haar op een terras.
- 25-09-1999 's Ochtends gaat Michaël naar zijn messenleverancier in Arnhem om – naar eigen zeggen – een Global-magneetstrip te kopen. Kort na het middaguur wordt het lijk van de weduwe gevonden en het onderzoeksteam van de politie wordt samengesteld. In de tuin vindt de politie een anoniem briefje. Twee dieven maken hun excuus.
- Getuige B. belt met Michaël, naar aanleiding van het gesprek van de vorige dag.
- 27-09-1999 Werknemer bij de advertentieafdeling van de Deventer Courant verklaart een gesprek met Michaël gehad te hebben over een rouwadvertentie voor de weduwe. Contact tussen recherche en Ernest Louwes omdat hij de executeur-testementair is.

28-09-1999 Michaël wordt als getuige uitgebreid gehoord over de weduwe. Hij geeft bij het begin aan, dan pas te horen van de dood van de weduwe. Meike wordt thuis kort verhoord.

29-09-1999 Getuige N. wordt gehoord door de recherche. Halverwege afgebroken omdat ze te emotioneel wordt.
Getuige M. meldt zich uit zichzelf om de recherche attent te maken op Michaël als mogelijke dader.

30-09-1999 Verhoor van getuige N wordt voortgezet.
Rouwadvertenties verschijnen in de Deventer Courant. Veel getuigen vallen over de tekst van Michaël: 'Ze was als een moeder voor mij'.

01-10-1999 Begrafenis van de weduwe. Michaël aanwezig. Diverse getuigen herkennen hem amper door andere haardracht en andere bril.

06-10-1999 Verhoor van Getuige R. die de 'enge man' op de avond van de moord in de omgeving van het huis van de weduwe heeft gezien.

08-10-1999 Getuige B. wordt gehoord.

11-10-1999 Getuige M. komt nog een keer uit zichzelf om meer informatie over Michaël te geven.

12-10-1999 Uitgebreid verhoor van Michaël met video-opname. Na een derde van het verhoor wordt de cautie voorgehouden (de mededeling dat iemand niet tot antwoorden verplicht is). Meike wordt apart eveneens gehoord.

18-10-1999 Michaël wordt nog een keer verhoord. En met hem wordt de route gereden tussen het huis van de weduwe en het huis van Meike.

19-10-1999 Uitzending van Opsporing Verzocht. Er komen in de week erna circa 100 tips binnen.

21-10-1999 Een tweede anoniem briefje komt binnen op het bureau. Er wordt op gewezen dat de weduwe jonge mannen van 'een bureau' thuis ontving.

22-10-1999 Getuige L. belt volgens eigen zeggen naar aanleiding van Opsporing Verzocht naar de politie in Deventer. Hij geeft aan te denken dat de 'enge man' Michaël is en zegt veel te kunnen vertellen over Michaël en diens relatie met de weduwe Wittenberg.
Bureau Waisvisz belt met de politie en biedt aan onderzoek te doen naar het briefje dat in de uitzending werd getoond, om een daderprofiel vast te stellen.

3. Geld:

Was er spanning rondom frequente betalingen van de weduwe aan Michaël?

De hypothese, die men op 23 oktober 1999 onderzocht had kunnen hebben.

De weduwe betaalde wekelijks aan Michaël een fors bedrag. In het nieuw opgestelde testament, tien dagen voor haar dood getekend, halveerde ze het belastingvrije legaat voor Michaël naar 25.000 gulden. Op de avond van 23 september 1999 was het geld de aanleiding tot het gesprek tussen de weduwe en Michaël, dat om de een of andere reden fors uit de hand liep.

De feiten

In het begin van de jaren tachtig kwamen de kinderloze dr. Wittenberg en zijn vrouw in contact met Michaël. Die was toen begin twintig en assistent van een antiquair. Michaël had al op jonge leeftijd geen contact meer met zijn ouders en langzamerhand ontstond er een nauwe band tussen Michaël en met name dr. Wittenberg. De statusgevoelige Wittenbergs noemden Michaël naar de buitenwacht 'de klusjesman'. Halverwege de jaren '90 kwam Michaël meerdere keren per week bij de Wittenbergs op bezoek¹¹. Michaël stelde zichzelf tegenover derden voor als de 'pleegzoon' van de familie Wittenberg.¹²

Op 29 december 1996 overleed dr. Wittenberg aan een hartaanval. Michaël was toegezegd dat hij in diens testament zou zijn opgenomen, maar de dokter liet geen testament achter. Begin 1997 maakte de weduwe Wittenberg wel haar testament op. Michaël werd daarin opgenomen met een belastingvrij legaat van 50.000 gulden.

In haar testament liet de rijke weduwe (met een vermogen van 3 à 4 miljoen gulden) het geld na aan diverse personen uit haar omgeving. Na verloop van tijd raakte ze om uiteenlopende redenen teleurgesteld in die personen en besloot ze in de loop van 1999 om haar testament ingrijpend te wijzigen. Bij wijze van nagedachtenis aan haar man wilde ze een 'Dr. Wittenberg Stichting' creëren, die psychiatrische patiënten zou ondersteunen. Alleen Michaël en een ver familielid kregen nog een legaat. Dit legaat voor Michaël werd verlaagd naar 25.000 gulden. De rest zou voor de stichting zijn, waarvan Ernest Louwes, haar fiscaal adviseur van de VVAA, de voorzitter moest worden. Hij werd ook aangewezen als executeur-testamentair.

De financiële situatie van Michaël

Aan het eind van de tachtiger jaren werd de antiquair bij wie Michaël werkte ernstig ziek. Zijn zaak werd tot grote teleurstelling van Michaël verkocht. Hij had verwacht dat hij de zaak mocht overnemen. Diverse getuigen geven aan dat dit een belangrijk breekpunt in zijn leven is geweest, zowel voor wat betreft zijn beroeps carrière als zijn emotionele gesteldheid¹³. Kort daarna kreeg hij een (lage) uitkering. Vervolgens werd hij in diverse hoedanigheden actief in de seksindustrie. In die periode had Michaël een fors uitgavenpatroon. Onder meer werd er veel geld besteed aan het opknappen van twee jeeps.¹⁴

Rond 1993 vond een schuldsanering plaats en kreeg Michaël een lening van de Deventer Kredietbank. Ook moest hij de Detam teveel ontvangen geld terugbetalen.¹⁵ Hij veranderde zijn werkzaamheden en ging hij via de Stichting 'Deventer Werkt' als beheerder/conciërge aan de slag bij Brink 21, een huis van diverse studentenorganisaties in Deventer.

De wekelijkse betalingen van de weduwe aan Michaël

Of Michaël al geld kreeg van dr. Wittenberg, die hij in de periode 1995 -1996 volgens getuige L. circa drie keer per week zag, is onduidelijk.¹⁶ Wel zijn er twee getuigen die onafhankelijk van elkaar verklaren dat Michaël periodiek geld van de weduwe kreeg: getuige L, de vriend van Michaël en getuige N. de vriendin van de weduwe (zie bijlage L en bijlage N).

¹¹ Getuige L., zie bijlage L., blz. 54

¹² Getuige L. getuige B en tekst rouwadvertentie weduwe Wittenberg

¹³ Getuige B, getuige M., getuige X, waarvan de informatie bekend is bij het Openbaar Ministerie

¹⁴ Getuige B., getuige N.

¹⁵ PV MdJ 12-10-1999, blz. 21

¹⁶ Getuige L., zie bijlage blz 54

Getuige L., collega en vriend van Michaël gedurende de jaren 1995 -1999, verklaart dat Michaël wekelijks (op woensdag of donderdag) naar de weduwe ging¹⁷ en dan vrijwel altijd met geld terugkwam, zo'n 500 à 600 gulden. Dat geld werd doorgaans heel snel aan alcohol opgemaakt. Getuige L. heeft aan Michaël, die zichzelf aan hem had voorgesteld als pleegzoon en enige erfgenaam van de weduwe, gevraagd waarom hij toch steeds dat geld kreeg. Michaël had volgens getuige L. geantwoord: *"Omdat ik erg arm ben en een uitkering heb en ik heb meer geld nodig."* Volgens getuige L. zei Michaël daarbij niet of het om een lening of om een gift ging.

Getuige N., de schoonheidsspecialiste van de weduwe, die goed met haar omging, verklaart¹⁸: *"Tijdens de behandeling, vier weken voor haar dood, vertelde ze mij dat ze er genoeg van had steeds geld te geven aan Michaël en dat ze niet van plan was om hiermee door te gaan."*

Daaraan voegt ze toe:

"Op de 21^e of 22^e september vertelde de weduwe mij in Zutphen dat de kogel door de kerk was. Er zouden spijkers met koppen geslagen worden en donderdags (de 23^e) zou er een gesprek plaatsvinden. De in en outs van dit gesprek zou ik vrijdagochtend horen tijdens haar behandeling in mijn salon."

Getuige L. geeft aan op of rond 22 oktober de politie in Deventer gebeld te hebben met zijn tip naar aanleiding van Opsporing Verzocht, maar nooit teruggebeld te zijn.

Op 4 maart 2006 meldt hij zich opnieuw. Zijn adresinformatie en een aantal hoofdpunten uit zijn telefonische getuigenis worden via e-mail doorgegeven aan het onderzoeksteam van het Openbaar Ministerie, dat dan bezig is met het vooronderzoek. Ook in 2006 wordt hij niet door het Openbaar Ministerie gehoord.

Getuige N. geeft aan op 29 en 30 september 1999 gehoord te zijn door de recherche. Ze was echter in beide gesprekken sterk geëmotioneerd door de dood van de weduwe. Het eerste gesprek is daarom tussentijds gestopt. Getuige N. verklaart:

*"Ik belde in de weken daarna de recherche op dat ik misschien interessante informatie voor ze had. Ze zijn echter niet langsgekomen, ondanks dat ze mij hadden gezegd dat ze er melding van zouden maken."*¹⁹

Zij is uiteindelijk op 29 mei 2006 gehoord door het onderzoeksteam, vier dagen voor het uitbrengen van het rapport over het oriënterend vooronderzoek.

Michaël over de frequentie van het bezoek

Getuige L. zegt dat Michaël meerdere keren per week dr. Wittenberg bezocht en een keer per week de weduwe. Dit zegt Michaël over dit onderwerp:

"Ik kwam daar maandelijks over de vloer, ook al had ik geen klussen. Ik belde ook iedere week wel de heer Wittenberg".

*"Ik kwam na het overlijden van dr. Wittenberg vaker op bezoek, soms een paar keer per week. Later werd dit afgebouwd tot één keer per week bezoek of één keer per week bellen."*²⁰

*"Het contact zal niet zo regelmatig zijn geweest als normaal gesproken het contact met je ouders. Het varieerde van maandelijks tot wekelijks en soms ook enkele keren per week. Het groeide in de loop der jaren. Ik kwam altijd bij de familie op bezoek voor bijvoorbeeld verjaardagen. Ik kwam dan een dag voor of na de verjaardag. Dan hadden we meer tijd voor elkaar."*²¹

"Ik belde haar met enige regelmaat vanaf mijn werk. Ook belde zij mij af en toe op. Wij hadden eens in de week contact met elkaar. Dat waren lange telefoongesprekken. Ik maakte als ik naar haar op bezoek ging altijd een afspraak. Ik ging wel op vrije dagen naar mevrouw toe, maar ook wel op zaterdag dan wel zondag".²²

Hij beschrijft daarin een minder intensief contact dan door Getuige L. wordt aangegeven. Drie keer per week naar dr. Wittenberg en elke woensdag/donderdag naar de weduwe.

¹⁷ Getuige L., bijlage L., blz 54

¹⁸ Getuige N., bijlage N., blz 51

¹⁹ Getuige N., bijlage N., blz. 51

²⁰ PV MdJ 28-9-1999, blz. 2

²¹ PV MdJ 12-10-1999, blz. 3

²² PV MdJ 12-10-1999, blz. 12

Michaël over de betalingen

Getuige L. en Getuige N. zeggen dat Michaël zeer frequent geld van de weduwe kreeg. Dit zegt Michaël zelf over dit onderwerp:

“Ik ben tot heden nooit financieel ondersteund door de familie Wittenberg. Als ik in het verleden vanwege problemen in financiële nood zou zijn geraakt, dan was ik zeker geholpen. Daar is echter nooit sprake van geweest.”²³

“Nee, ik heb nooit geld van de familie Wittenberg geleend.”²⁴

Meike zegt in haar verhoor over de financiële ondersteuning door de Wittenbergs:

“Michaël heeft volgens mij nooit andere financiële ondersteuning ontvangen. De familie Wittenberg kwam natuurlijk wel eens ter sprake, maar ik stel me voor dat Michaël daar nooit geld van zal hebben aangenomen.”²⁵

Deze verklaring van Michaël (en Meike) staat haaks op die van getuige L. en Getuige N., die elkaar niet kennen. Getuige L. heeft de kennis van Michaël en Getuige N. van de weduwe. En getuige B. geeft ook aan nooit begrepen te hebben hoe hij soms aan veel geld kwam, zonder dat er een duidelijke inkomstenbron was.

Vragen aan het Openbaar Ministerie:

- Waarom heeft het Openbaar Ministerie noch destijds, noch nu proberen vast te stellen hoe vaak Michaël de weduwe bezocht?
- Waarom is Michaël nooit door het Openbaar Ministerie geconfronteerd met het feit dat twee getuigen onafhankelijk van elkaar aangeven dat hij wekelijks geld kreeg, terwijl hij dat ontkent. Betaalden de Wittenbergs ook wekelijks geld aan Michaël toen de dokter nog leefde? En waarom heeft men niet geprobeerd vast te stellen wat de reden was van die betalingen?
- Waarom heeft de recherche in 1999 noch Getuige N., noch getuige L. gehoord over dit onderwerp?
- Waarom is in 2006 getuige L. niet gehoord over dit onderwerp?
- Waarom is Getuige N., die cruciale informatie had over het motief en over de afspraak op de avond van de moord, pas gehoord in 2006, vier dagen voordat het rapport werd afgesloten, terwijl haar informatie al aan het begin van het vooronderzoek bekend was?
- Waarom wordt Getuige N. blijkbaar niet geloofd door het Openbaar Ministerie?

Resultaat van het Oriënterend Vooronderzoek (2006)

Het rapport van het vooronderzoek is niet openbaar gemaakt. We kunnen dus alleen afgaan op wat het Openbaar Ministerie in zijn persbericht van 13 juni jl. over het onderwerp ‘motief’ stelt:

*De aan de onderzoekers aangedragen informatie over een mogelijk motief van de beweerde dader wordt niet bevestigd en deels zelfs tegengesproken door de bevindingen uit het eerdere opsporingsonderzoek. **Evenmin zijn thans in het oriënterend vooronderzoek nieuwe feiten of omstandigheden gevonden die een ander licht op dit punt werpen.***

(MdH: Vette vermelding in deze en volgende citaten uit het persbericht zijn door mij aangebracht.)

De hypothese luidt:

De weduwe betaalde wekelijks aan Michaël een fors bedrag. In het nieuw opgestelde testament, tien dagen voor haar dood getekend, halveerde ze het belastingvrije legaat voor Michaël naar 25.000 gulden. Op de avond van 23 september 1999 was het geld de aanleiding tot het gesprek tussen de weduwe en Michaël, dat om de een of andere reden fors uit de hand liep.

Oordeel zelf!

²³ PV MdJ 28-9-1999, blz. 6

²⁴ PV MdJ 12-10-1999 blz. 22

²⁵ PV MW 12-10-1999 blz. 3

4. Alibi:

Waar was Michaël op de avond van 23 september?

De hypothese, die men op 23 oktober onderzocht had kunnen hebben.

Op de avond van 23 september 1999, rond 20:00 uur heeft Michaël de weduwe in haar huis aan de Zwolseweg bezocht. De moord vond niet lang na 20:35 uur plaats. Toen voerde de weduwe namelijk nog een kort telefoongesprek (met Ernest Louwes).

Nadat hij zijn sporen had uitgewist, is Michaël naar huis gelopen.

De feiten

Het lijk van het slachtoffer is in de middag van de 25^e september gevonden. Zowel in de rouwadvertenties als op haar grafsteen staat deze datum. Op basis van de stille getuigen, zoals de opengeslagen tv-gids en de ongelezen kranten in de brievenbus, is aangenomen dat de weduwe niet veel later dan na haar laatste telefoongesprek om 20:35 uur op de avond van 23 september is overleden.

Aan alle getuigen, die tot de bekenden van de weduwe behoorden, werd consequent door de recherche gevraagd waar zij zich tussen de avond van de 23^e en de ochtend van de 25^e september bevonden.

De eerste verklaring van Meike en Michaël

Op 28 september, vijf dagen na de moord, verklaart Meike:

*"Ik kwam ongeveer om 15:30 uur thuis. Michaël was op dat moment niet thuis. Ik kan me herinneren dat Michaël tussen 17:00 en 19:00 uur is thuisgekomen. Hij is zich, zoals gebruikelijk, met het eten gaan bezighouden. De rest van de avond zijn wij thuis gebleven"*²⁶.

Michaël zegt op 28 september dat hij 's middags een terras heeft gepakt en daarna naar de woning van Meike is gegaan.

*"Ik heb daar gekookt en samen hebben wij daar gegeten. Ik heb daar overnacht."*²⁷

De tweede verklaring van Meike en Michaël

Op 12 oktober worden Meike en Michaël apart verhoord. Meike verklaart:

*"Toen ik om 16:30 uur thuiskwam stond Michaël aan het koken. Na het eten hebben we niets meer buitenshuis gedaan. We zijn vroeg naar bed gegaan en hebben in bed nog liggen kijken naar het programma de X-files. Om 23:30 uur ben ik in slaap gevallen."*²⁸

Michaël verklaart dat hij tussen 19:00 en 19:30 uur naar huis is gelopen. Dat duurt in de regel twintig minuten.

*"Toen ik thuiskwam was Meike er. Ik ben de rest van de avond thuis gebleven en heb naar Discovery gekeken."*²⁹

In dat verhoor zegt de rechercheur tegen Michaël:

*"Uw alibi is in onze ogen niet sluitend"*³⁰.

Gegevens van de telecomprovider

Op 9 december (sic) komen de telefoongegevens binnen van Libertel, de provider van de mobiele telefoon van Michaël.³¹ Daaruit blijkt dat hij na 16:30 uur nog drie keer naar huis heeft gebeld. Voor het laatst om 19:20 uur. Hij heeft in totaal 25 minuten met Meike gesproken. In het tactisch journaal staat hierbij aangegeven, dat deze informatie klopt met wat Michaël gezegd heeft. (Er staat niet bij dat deze informatie van Libertel niet klopt met wat Meike zowel op 28 september als op 12 oktober gezegd heeft.)

²⁶ TJ 127 28-9-1999

²⁷ PV MdJ 28-9-1999, blz. 8

²⁸ PV MW 12-10-1999, blz. 9

²⁹ PV MdJ 12-10-1999, blz. 20

³⁰ PV MdJ 12-10-1999 blz. 19

³¹ TJ 1089, 9-12-1999

Een sluitend alibi?

Tijdens de eerste rechtszaak in Zwolle gaat de Officier van Justitie in op het alibi van Michaël en een andere bekende van de weduwe, de politieman Henk R., naar wie ook onderzoek is gedaan. Zij zegt: *“Elk van hen bleek een sluitend alibi te hebben en/of niet op concrete leugens van dat alibi te betrapten. Zo konden wij ze uitsluiten als verdachte”*.³²

De derde verklaring

Op 16 januari 2006 verklaart Meike tegenover twee particuliere rechercheurs die haar vragen stellen over de discrepantie tussen haar alibi en dat van Michaël:

*“Dat heb ik destijds al aan de rechercheurs gezegd. Ik ben voor 20:00 uur het huis uitgegaan naar de soos en Michaël had zich later op de avond bij mij gevoegd.”*³³

(Nergens in het tactisch journaal, dat loopt tot eind 1999, staat geregistreerd dat Meike dat destijds al tegen rechercheurs heeft gezegd.)

De vierde verklaring

Het onderzoeksteam van het Openbaar Ministerie, dat het oriënterend vooronderzoek heeft uitgevoerd, heeft ook vastgesteld dat er sprake was van een discrepantie tussen de twee verklaringen van Meike en Michaël en dat de verklaring die Meike vijf dagen na 23 september aflegde, onjuist moest zijn omdat Michaël om 19:20 uur nog naar haar gebeld heeft.

Desgevraagd verklaart Meike aan het onderzoeksteam, dat zij rond 19:30 uur naar de soos is gegaan, waar Michaël al was. Michaël bevestigt deze lezing.

Het verschil tussen de vierde (2006) en de eerste verklaring (28 september 1999)

Meike op 28 september 1999:

“Michaël kwam op 23 september tussen 17 en 19 uur thuis en we bleven de hele avond thuis.”

Meike in 2006:

“Ik ging om 19.30 uur naar de soos, alwaar Michaël was en de rest van de avond zijn we daar gebleven.”

Michaël op 28 september 1999:

“Ik kwam ergens in de middag thuis en bleef daar de hele avond.”

Michaël in 2006:

“Ik ben vanaf de binnenstad rond 19:30 naar de soos gegaan en daar is Meike ook naar toe gekomen. De rest van de avond zijn we daar gebleven.”

Sporen uitwissen

Op de ochtend van de dag van de moord heeft de huishoudster bij de weduwe gewerkt. Zij werkte al een aantal jaren wekelijks voor de weduwe. Op de maandag na de moord is zij samen met de recherche door het huis gelopen. Haar vielen een aantal dingen op die anders waren dan toen zij donderdagochtend was weggegaan. Zo viel haar op dat de kruimeldief weg was:

*“Het viel mij verder op dat de kruimelzuiger, die normaal in de wandhouder in de kelderkast dient te zitten, niet aanwezig was. Door mevrouw Wittenberg wordt deze altijd terug geplaatst, als ze deze heeft gebruikt.”*³⁴

De ‘enge’ man in de buurt van het huis van de weduwe

Op 6 oktober sprak de recherche met getuige R. die zich zelf gemeld had.³⁵ Hij vertelde dat hij op de avond van 23 september in de buurt van het huis van het slachtoffer om 21:40 uur een man had zien lopen die een verwarde, schichtige indruk maakte. Deze man gaf hem een erg ongemakkelijk gevoel. Waarom wist hij niet. De man had hem zeer onvriendelijk aangekeken. De man was blank, tussen de 30 en 40 jaar oud en had donkere kleding aan.

Deze melding vond het rechercheteam blijkbaar zo belangrijk, dat het op 19 oktober in de uitzending van Opsporing Verzocht meer informatie vroeg over deze ‘enge man’ (blank, tussen de 30 en 40 jaar en donkere kleding).

³² Requisitor Officier van Justitie, februari 2000 Zwolle

³³ Verklaring Paalman & De Roy van Zuydewijn, 16-1-2006, in het bezit van het Openbaar Ministerie

³⁴ PV TH-K, 27-9-1999, blz. 1

³⁵ TJ 253, 6-10-1999

Getuige L., collega en vriend van Michaël tussen 1995 en 1999, woonde in oktober al weer enkele maanden in Arnhem. Hij wist niet dat de weduwe overleden was en ook niet dat Michaël door de recherche was gehoord. Toen hij op 19 oktober naar de uitzending van Opsporing Verzocht keek, dacht hij direct aan Michaël. Hij was goed op de hoogte van de relatie tussen Michaël en de weduwe. Bovendien kwam de beschrijving van de 'enge man' overeen met kenmerken van Michaël, die op dat moment net 39 jaar was en vrijwel altijd donker gekleed is. Daarom nam deze getuige op 22 oktober telefonisch contact op met de politie in Deventer. Hij vertelde dat de gezochte man, op basis van zijn kennis over Michaël en mevrouw Wittenberg alsmede het signalement van de 'enge man' volgens hem Michaël was.³⁶

Hoewel er meer dan honderd tips in het tactisch journaal staan na de uitzending van Opsporing Verzocht van 19 oktober – waarvan vrijwel geen enkele relevant – staat deze (belangrijke) tip er niet in.

Maar ook zonder deze getuige had het researchteam op 22 oktober 1999 meer van deze 'enge man' kunnen weten!

Naar aanleiding van het uitgebreide verhoor van Michaël op 12 oktober bepalen rechercheurs op 18 oktober namelijk de route die Michaël gelopen zou kunnen hebben van het huis van de weduwe naar zijn woonhuis³⁷. Hieronder de kaart van Deventer met daarop het huis van de weduwe (groene vlag) en het woonhuis van Meike en Michaël (rode vlag). Hemelsbreed is dat ongeveer 3 kilometer.

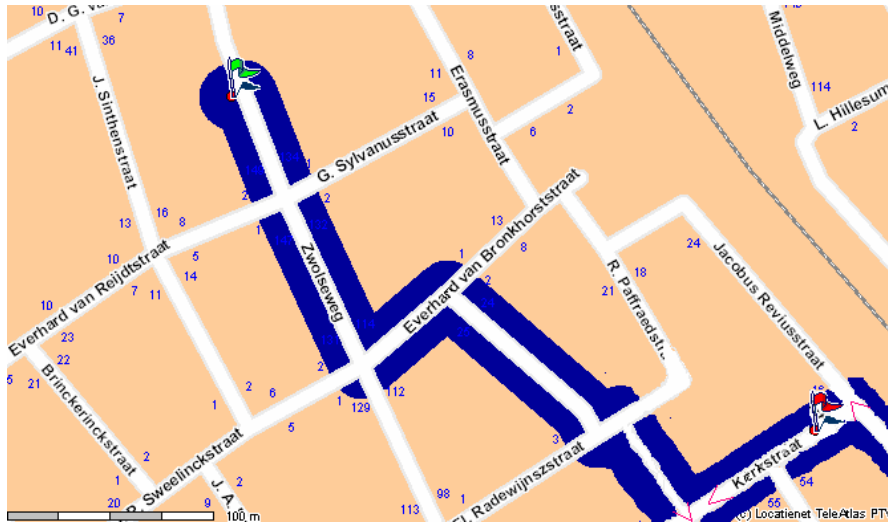
Deze route wordt op 18 oktober door de recherche met Michaël gereden en in een proces-verbaal vastgelegd.

Getuige R., die op 23 september 1999 om 21:40 uur de 'enge man' heeft gezien, geeft in zijn contact met de recherche aan dat hij deze man opmerkte in de Kerkstraat, niet ver van de Jacobus Reviusstraat. Hij haalde zijn vrouw af, die een cursus volgde in een zalencomplex in de Kerkstraat. Hij stond aan de zuidkant van de straat met de neus van zijn auto in de richting van de spoorbaan. De getuige liet zijn vrouw aan de kant van het trottoir instappen en liep toen achter de auto langs om aan de andere kant zelf in te stappen. Toen zag hij aan de overkant de 'enge man' die hem opviel. Hij maakte namelijk, zo zegt getuige R., een verwarde/schichtige indruk. Hij liep aan de noordkant van de straat, langs het zalencomplex in de richting van de spoorbaan. De getuige vertelde aan zijn vrouw over deze man, maar die had hem niet opgemerkt. Zij reden weg en sloegen de straat in langs de spoorbaan in noordwestelijke richting. Daar zagen ze deze man niet meer, dus ze gaan ervan uit dat hij in zuidoostelijke richting verder langs de spoorbaan liep.

Hieronder is de plek te zien waar de getuige de 'enge man' zag. In grijs is ingetekend het eerste deel van de route van het huis van de weduwe naar het huis van Meike.

³⁶ Zie Bijlage L, verklaring getuige L., blz. 54

³⁷ TJ 345

Deze drie foto's zijn alle in de Kerkstraat genomen. Het paadje van de Fl. Radewijnszstraat naar de Kerkstraat, het deel tussen de Kerkstraat en de spoorbaan, waar de getuige de 'enge man' zag ter hoogte van de auto en het traject langs de spoorbaan in de richting van het zuidoosten.

Op de volgende plattegrond staat de eerste kilometer vanaf het huis van de weduwe met daarin (stip) aangegeven waar de getuige de 'enge man' zag.

De recherche heeft na 22 oktober geen contact opgenomen met getuige L., die reageerde op Opsporing Verzocht en aangaf dat de gezochte man Michaël kon zijn. Een man over wie hij veel informatie had. Evenmin is na de uitzending van Opsporing Verzocht van 19 oktober ooit contact opgenomen met getuige R., die op 6 oktober gemeld had de 'enge man' gezien te hebben.

Blijkbaar was het de recherche zelf niet opgevallen dat de plek waar getuige R. de 'enge man' had aangetroffen (en waarover op 19 oktober via de televisie een oproep werd gedaan) precies lag op de route tussen het huis van de weduwe en het huis van Michaël. Een route die de recherche op 18 oktober samen met Michaël had vastgelegd. En dat de 'enge man' zich begaf in de richting weg van het huis van de weduwe, in de richting van het huis van Meike.

Recapitulerend:

Kort na het veronderstelde tijdstip van de moord, wordt een man in verwarde/schichtige toestand door een getuige aangetroffen, die niet alleen voldoet aan het signalement van Michaël, maar ook precies aangetroffen wordt op de route tussen het huis van de weduwe en het huis van Meike waar Michaël verblijft. Een andere getuige die drie dagen na de uitzending van Opsporing Verzocht naar de Deventer politie belt om te melden dat deze 'enge man' Michaël zou kunnen zijn en dat hij veel informatie heeft over de relatie tussen de Wittenbergs en Michaël, wordt niet teruggebeld en is niet aan te treffen in het tactisch journaal met alle tips. Ook als deze getuige zich in maart 2006 weer meldt, wordt hij tijdens het oriënterend vooronderzoek niet gehoord.

Daarbij dient wel aangetekend te worden dat het uiterlijk van Michaël ergens tussen 24 september en 1 oktober blijkbaar drastisch is veranderd. Getuige G., die op de middag van 23 september 1999 een tijdje met Michaël was opgetrokken, verklaart dat Michaël die dag donkere kleding aan had met een groene meekleurende bril. Zij had kort daarvoor Michaël ook ontmoet en meldt geen duidelijke veranderingen in zijn uiterlijk.³⁸

Getuige B., een goede vriendin van Michaël, had op 24 september Michaël in de binnenstad ontmoet en een tijdje met hem op een terras gezeten. Zij geeft aan dat Michaël op dat moment lange donkere haren had, zowel aan de voor- als achterkant. Langer dan zij bij hem gewend was (zij had hem een poos niet ontmoet).

Na de begrafenis van de weduwe op 1 oktober meldden diverse getuigen dat men Michaël amper herkende, omdat hij er zo anders uitzag.

Getuige S. meldt: ***"Opvallend aan Michaël was dat hij nu stekelig haar had en een klein brilletje droeg"***.³⁹

Vragen aan het Openbaar Ministerie:

- Waarom viel het de recherche niet op dat de lezingen van Michaël en Meike op 12 oktober onderling verschilden?
- Waarom gingen bij de recherche geen alarmbellen af toen op 9 december door de melding van Libertel werd ontdekt dat Meikes lezing van 12 oktober, n.l. dat Michaël om 16:30 uur thuis was, niet juist kon zijn?
- Waarom zei de Officier van Justitie in februari 2000 dat Michaël een sluitend alibi had en/of niet op concrete leugens kon worden betrappt, terwijl uit de telefoongegevens bleek dat Meike had gelogen en het alibi dus alleen gebaseerd was op Michaëls eigen verklaring?
- Waarom ontdekte het researcheteam niet dat de 'enge man' die op 23 september om 21:40 uur was gezien, precies op de route liep die men op 18 oktober met Michaël nog had doorgenomen en dat hij ook nog aan het signalement voldeed?
- Waarom werd er niet gereageerd op de melding van getuige L., die op 22 oktober meldde dat de betreffende 'enge man' Michaël was?
- Waarom staat de melding van getuige L. niet in het tactisch journaal? En waarom is deze getuige ook in 2006 niet gehoord over dit onderwerp?
- Waarom ging er bij het Openbaar Ministerie geen lampje branden toen enkele getuigen verklaarden dat Michaël er zo anders uit zag tijdens de begrafenis? Terwijl aan minstens drie getuigen die Michaël rond 23 september hadden ontmoet, gevraagd zou kunnen zijn hoe Michaël

³⁸ PV EL 19-10-1999, blz 3.

³⁹ PV JS, 6-10-1999, blz 1.

er toen uitzag. Dan had men in ieder geval vastgesteld dat de verandering tussen 24 september en 1 oktober had plaatsgevonden.

- Waarom zag men niet de overeenkomsten in het daderprofiel van Bureau Waisvisz in relatie tot Michaël?
- Waarom vindt het Openbaar Ministerie het niet vreemd dat er inmiddels vier lezingen van Meike zijn over haar activiteiten en die van Michaël op de middag en avond van de moord?
- Wat denkt het Openbaar Ministerie nu dat de waarheid is? De verklaring van Michaël, vijf dagen na de moord dat hij samen met Meike de hele avond thuis was of de verklaring in 2006 dat ze de hele avond in de soos waren? Zou het Openbaar Ministerie niet kunnen bedenken dat *beide* niet waar zouden kunnen zijn, juist omdat het alibi een aantal keren is veranderd?
- En waarom heeft men zich tijdens het oriënterend vooronderzoek niet verder verdiept in de getuigenis van getuige R.?

Resultaat van het Oriënterend Vooronderzoek (2006)

Het rapport van dit onderzoek is niet openbaar gemaakt. We kunnen dus alleen afgaan op wat het Openbaar Ministerie in zijn persbericht van 13 juni jl. over het onderwerp 'alibi' stelt:

"Ten aanzien van het alibi van de beweerde dader heeft het onderzoeksteam vastgesteld dat de verklaringen die betrokkene en zijn vriendin destijds hebben afgelegd over hun doen en laten op de avond van de moord, op onderdelen tegenstrijdig waren. Deze tegenstrijdigheden zijn destijds niet onderzocht.

De verklaringen die beiden recent hebben afgelegd zijn daarentegen consistent. Deze verklaringen sporen met de gegevens over het onderlinge telefoonverkeer die destijds door de politie zijn verzameld.

Het onderzoeksteam wijst er overigens op dat uit het enkele ontbreken van een waterdicht alibi niet de conclusie voortvloeit dat de beweerde dader dus bij de moord betrokken is geweest".

De hypothese luidt:

Op de avond van 23 september, rond 20:00 uur heeft Michaël de weduwe in haar huis aan de Zwolseweg bezocht. De moord vond niet lang na 20.35 uur plaats. Toen voerde de weduwe namelijk nog een kort telefoongesprek (met Ernest Louwes).

Nadat hij zijn sporen had uitgewist, is Michaël naar huis gelopen.

Oordeel zelf!

5. Plaats delict: Waarom beschreef Michaël precies de plaats delict?

De hypothese, die men op 23 oktober onderzocht had kunnen hebben

Bij zijn getuigenverklaringen op 28 september en 12 oktober 1999 beschreef Michaël gedetailleerd de uitgangssituatie van de moord. Hij deed dat omdat hij bang was dat er op die plek sporen van hem tijdens de moord gevonden zouden worden en op die manier kon hij ze 'verklaren'.

De feiten

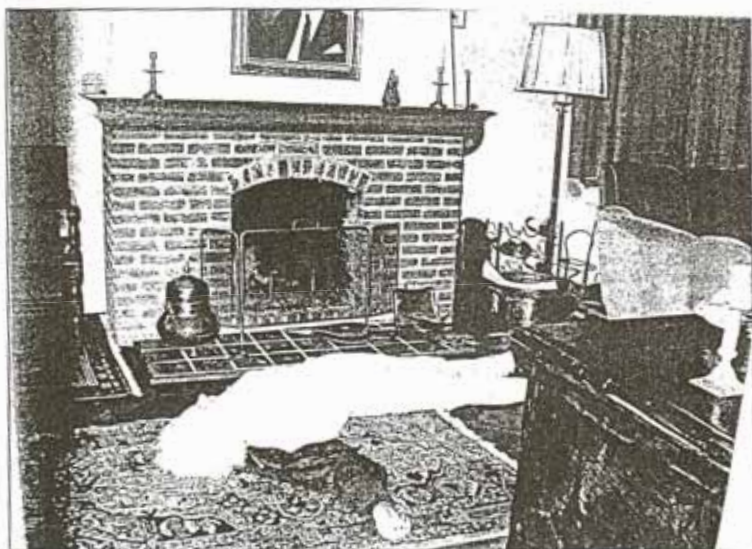
Michaël de J. wordt op 28 september en 12 oktober uitgebreid ondervraagd over de weduwe Wittenberg en zijn relatie tot haar. Bij het begin van het verhoor op 28 september geeft hij aan dat hij op dat moment voor het eerst van de moord verneemt. Bij dat verhoor antwoordt hij o.a. als hem wordt gevraagd naar het moment waarop hij van de verandering in het testament op de 19^e september hoorde:

*"Toen we voor het schilderij stonden werd tevens het 'nieuwe' testament besproken."*⁴⁰

Met 'het schilderij' wordt het portret bedoeld van dr. Wittenberg, dat boven de schouw hing.

Op 12 oktober komt dat moment weer in de getuigenis naar voren. Eerst vertelt Michaël wat hij hoorde over de veranderingen in het testament, tijdens het gesprek op 19 september. Dan voegt Michaël de J. hieraan toe:

*"Toen mevrouw mij dit vertelde stond ik bij haar, een halve stap achter haar. We stonden op het kleed voor de open haard. Terwijl we daar stonden werd er ook over het schilderij gesproken."*⁴¹

Het is opvallend dat Michaël hier, terwijl hem alleen naar de inhoud van een gesprek wordt gevraagd, niet alleen heel gedetailleerd de locatie van het gesprek aangeeft, maar ook dat hij een halve stap achter de weduwe stond.

Hiernaast treft u een foto aan van het slachtoffer, genomen kort nadat ze op 25 september gevonden was.

Volgens deskundigen stond de moordenaar – een bekende van de weduwe – vlak achter de weduwe toen hij toesloeg.

Het verhaal van Michaël komt in ieder geval exact overeen met de uitgangssituatie van de moord op de plaats delict.

De hypothese luidt:

Bij zijn getuigenverklaringen van 28 september en 12 oktober beschrijft Michaël gedetailleerd de uitgangssituatie van de moord. Hij deed dat omdat hij bang was dat er op die plek sporen van hem tijdens de moord gevonden zouden worden.

Oordeel zelf!

⁴⁰ PV MdJ 28-9-1999, blz. 4

⁴¹ PV MdJ 12-10-1999, blz. 10

6. Mes:

Welke rol speelde een Global-mes bij de moord?

De hypothese, die men op 23 oktober onderzocht had kunnen hebben

Michaël is een verzamelaar van Global-messen en draagt vaak een Global-mes op zijn lichaam. Op de avond van de 23^e september kreeg hij een hevige driftaanval en heeft hij de weduwe o.a. met vijf messteken van zijn Global-mes vermoord. Na de moord heeft hij zich van dat mes ontdaan en op 25 september heeft hij een nieuw Global-mes gekocht om zijn verzameling weer te completeren.

De feiten

De weduwe is vijf keer gestoken, links in de borststreek. De messteken bevinden zich onder elkaar en lopen vrijwel parallel. Uit de plaatsing van deze messteken wordt afgeleid dat ze moeten zijn toegebracht door een persoon die langer was dan de weduwe en die haar van achteren vasthield (ze is ook gewurgd). Vanuit die positie is vijf keer (vermoedelijk onderhands) gestoken. De sneden zijn ongeveer 10 centimeter diep.

Op de blouse van de weduwe is het bloed te zien rondom de plaats van de messteken. Maar er zit ook een vlek, ter hoogte van haar buik aan de linkerkant, die een duidelijke bloedafdruk is met de vorm van een mes. Dit is de foto.

De foto laat een deel van de blouse van de weduwe zien. Het betreft een gebied midden en links aan de voorkant van de blouse, ongeveer vanaf borsthoogte tot aan het middel,

Aan de bovenkant is een bloedvlek te zien van de onderste messteek. Rechts onderaan is de afdruk te zien van het mes. Mogelijk heeft de dader, terwijl hij zich oprichtte, zich afgezet tegen het op de grond liggend slachtoffer met de hand waarin hij het mes vast had.

Michaël en zijn (Global-)messen

Al direct bij zijn verhoor op 28 september is het duidelijk dat Michaël een verzamelaar van messen is. Op de vraag wat hij in de afgelopen dagen heeft gedaan, geeft Michaël als antwoord:

“Op zaterdagmorgen (25 september) ben ik alleen, per trein naar Arnhem gegaan. Ik heb daar in een winkel een magneetstrip voor Global-keukenmessen gekocht.”⁴²

In het proces-verbaal volgt hierop een opmerking van de verbalisant, dat Michaël een NS-dagretour van die zaterdag toonde. (Op dat moment was dit relevant, omdat toen iedereen nog dacht dat de weduwe was vermoord op 25 september, de dag dat ze gevonden was. Met het treinkaartje zou Michaël dus proberen zich een alibi te verschaffen voor het vermeende moment van de moord.)

Ook in zijn volgend verhoor komt zijn relatie met messen naar voren. Op de vraag van de verbalisant of Michaël een mes bij zich draagt, antwoordt hij ontkennend. Maar hij zegt wel dat hij tijdens zijn werk altijd een toolkit-mes bij zich draagt. Op de vraag of hij een messenverzameling thuis heeft, antwoordt Michaël:

“Ik heb een aantal messen thuis... Ik heb thuis nog twee andere kerbermessen. Die liggen thuis in mijn koffer. Ook heb ik een groot aantal koksmessen thuis. Die zijn van het merk Global.”⁴³

⁴² PV MdJ 28-9-1999 blz 8.

⁴³ PV MdJ 12-10-1999 blz. 23

Dan wordt de vraag gesteld of hij een mes onder zijn hoofdkussen bewaart. Het antwoord is: *“Dat is juist. Dat doe ik als ik mij bedreigd voel. Ik voel mij zeker nu, nadat er iemand om het leven is gebracht, bedreigd.”*

Meike wordt ook over de messen van Michaël ondervraagd. Tijdens haar verhoor op 12 oktober zegt zij: *“Ik vermoed dat Michaël gewoonlijk een normaal zakmes bij zich draagt. Dit is een mes van roestvrij staal van redelijk groot formaat. Het is een model waaraan een knop zit om hem te openen, geen stiletto.”*⁴⁴

Twee getuigen over de messen van Michaël

Getuige B., die een relatie met Michaël had in 1993, vertelt tijdens haar verhoor op 8 oktober over het feit dat Michaël onder zijn kussen een soort vuurwapen en een heel raar mes had liggen. Ze beschrijft dan het mes (uit 1993):

*“Ca. 30 centimeter lang. Het betreft een heft en lemmet uit een geheel. Dit mes zat in een zwarte schede. Het heft was mogelijk zwart en/of zilverkleurig. Het lemmet was zilverkleurig en het was volgens mij aan een zijde snijdend. Het lemmet liep aan de voorkant (punt) in een boog omhoog. De breedte van het lemmet zal ca. 2,5 à 3 cm. breed zijn.”*⁴⁵

Getuige L., die zich twee keer heeft gemeld (in 1999 en in 2006), maar beide keren niet is gehoord, verklaart op 20-6-2006 bij een verhoor dat op video is vastgelegd:

“Michaël droeg altijd een Leatherman-mes bij zich. En hij liep altijd met een mes op zak. En hij had thuis bij Meike een hele collectie messen. Het Leatherman-mes had hij in een lederen holster aan zijn riem hangen. En het grote lange mes droeg hij in zijn laars. Ik weet niet of hij dat mes altijd bij zich had. De Leatherman zeker wel.

*Het mes in zijn laars heb ik een aantal malen gezien. Hij toonde het aan mij en anderen. Het mes was circa 15 à 20 centimeter lang. En het lijkt heel erg op een Global-mes. Want die hebben een lemmet dat verzonken zit in het mes zelf en met allerlei puntjes op het heft. En dat was het geval met dit mes.”*⁴⁶

Op basis van de omvang van de mesafdruk in bloed op de blouse en het feit dat er in de blouse bij de messteken ook specifieke scheuren in de stof zitten, die door een haak in het mes lijken te zijn veroorzaakt, wordt door deskundigen gesteld dat het Global GSF 8-mes het wapen zou kunnen zijn waarmee de moord is gepleegd. Hier zien we het bedoelde mes en de bloedafdruk op de blouse op schaal. (Maar gezien de grote collectie Global-messen worden andere typen zeker niet uitgesloten.)

Bezoek aan de messenwinkel in Arnhem

Op 28 september weet het onderzoeksteam dat de moord op de weduwe Wittenberg onderzocht, niet alleen dat Michaël een Global-messenverzameling bezit, maar ook dat hij twee dagen na de moord zijn messenleverancier heeft bezocht en daar een Global-magneetstrip heeft gekocht. Juist omdat de moord met vijf messteken is gepleegd, zou een dergelijke melding voldoende moeten zijn om de rechercheurs te laten doorvragen. Iets als ‘In welke winkel was dat?’ En dan zou het logisch zijn geweest als er contact met die winkel was opgenomen om te checken of er inderdaad een magneetstrip gekocht is en niet een mes (dat ter vervanging gekocht zou kunnen zijn voor het weggegooid moordwapen). Maar dat

⁴⁴ PV MW 12-10-1999 blz. 5

⁴⁵ PV HB 8-10-1999 blz. 6

⁴⁶ Getuige L, zie bijlage L., blz. 54

doen de rechercheurs niet. Op 23 oktober 1999 gaat men er blijkbaar van uit dat Michaël, met zijn bewering dat hij een magneetstrip gekocht had, de waarheid had gesproken.

Eind 2001 wordt dat onderzoek wel gedaan door het echtpaar Waisvisz. Zij vragen bij de importeur van Global het adres op van de winkels in Arnhem waar Global-messen worden verkocht. De drie genoemde winkels worden benaderd met een foto van Michaël met de vraag of ze hem herkennen als een klant. Een van de winkeliers antwoordt bevestigend. Michaël bezoekt met enige regelmaat deze winkel en krijgt 10% korting als hij aankopen doet.

Vanzelfsprekend kan meer dan twee jaar na dato niet meer worden vastgesteld of Michaël op de 25^e september 1999 al dan niet die winkel heeft bezocht. Maar wel is de volledige administratie van die dag nog aanwezig. In een door de eigenaar getekende verklaring wordt gesteld, dat uit de administratie blijkt **dat er op 25 september 1999 absoluut geen Global-magneetstrip (van 224 gulden) is verkocht.** Wat er in die administratie wél gevonden wordt, is de verkoop van een Global-mes met 10% korting. Daarvan is ook een bonnetje overgedragen.⁴⁷

In mijn brief van januari 2006 aan het Openbaar Ministerie heb ik deze informatie overgedragen en aangegeven dat Michaël dus op 28 september heeft gelogen over de aankoop die hij op 25 september bij zijn messenleverancier had gedaan.

Ik was dus zeer benieuwd wat het onderzoeksteam in 2006 over dat onderwerp had vastgesteld. Uit de toelichting van mr. Brouwer op 13 juni kan ik het volgende opmaken. Michaël heeft bij het verhoor in 2006 beaamd dat deze winkel in Arnhem zijn leverancier is en dat hij daar altijd zijn messen kocht. Als de bewuste winkelier zegt dat hij geen magneetstrip verkocht heeft, dan zou dat best eens kunnen. Meike zou gezegd hebben dat ze zich in 2006 kon herinneren dat Michaël destijds een magneetstrip wilde kopen, maar het uiteindelijk niet heeft gedaan.

Dus terwijl Michaël op 28 september 1999 vertelt dat hij drie dagen ervoor een magneetstrip heeft gekocht, nemen Michaël en Meike daar nu afstand van.

Wij hebben eind juni 2006 opnieuw contact opgenomen met de desbetreffende winkel. We vroegen of, naar aanleiding van deze verklaring van Michaël en Meike, het onderzoeksteam inmiddels wel contact met de winkel had opgenomen, om nadere informatie te krijgen over de verkopen op 25 september 1999. Het antwoord was negatief.

Vragen

- Waarom is het het onderzoeksteam op 8 oktober 1999 niet opgevallen dat getuige B. een mes beschreef in de vorm die herkenbaar is uit de lemmetafdruk in bloed op de blouse van het slachtoffer?
- Waarom heeft het onderzoeksteam op 28 september 1999 geen navraag gedaan over de aankoop in de messenwinkel in Arnhem?
- Waarom heeft het onderzoeksteam in september/oktober 1999 niet vastgesteld of zich in de collectie van Global-messen van Michaël een nieuw mes bevond?
- Waarom zijn bij het onderzoeksteam in 1999, bij een moordzaak waar het slachtoffer vijf keer met een mes was gestoken, niet alle alarmbellen afgegaan toen bleek dat een goede bekende van het slachtoffer, die ook nog erfgenaam was en van wie ook bekend was dat hij last had van driftbuien, tevens een messenverzamelaar bleek te zijn (die met een mes onder zijn kussen sliep)?
- Waarom vindt het Openbaar Ministerie het niet vreemd, dat Michaël en Meike nu verklaren dat Michaël destijds geen magneetstrip heeft gekocht?
- En waarom heeft het Openbaar Ministerie nooit contact opgenomen met de desbetreffende winkel om te bezien wat vanuit de administratie nog te reconstrueren is van aankopen door mensen die 10% korting krijgen?

Resultaat van het Oriënterend Vooronderzoek (2006)

Dit staat in het persbericht van 13 juni jl. over het onderwerp 'mes'.

"Het NFI heeft verder onderzoek verricht naar het aangenomen verband tussen een mes van het type dat de beweerde dader in zijn bezit zou hebben gehad en bloedsporen op de blouse van het slachtoffer.

⁴⁷ Zie bijlage K

*Dit onderzoek heeft opgeleverd, dat het niet aannemelijk is dat het mesvormige spoor op de blouse is veroorzaakt door **het lemmet van een mes van dat type.***
(MdH: Uit de toelichting van mr. Brouwer heb ik begrepen dat deze zin niet slaat op alle Global messen, maar alleen op het type Global GSF 8.)

Dit was mijn hypothese:

Michaël is een verzamelaar van Global-messen en draagt een Global-mes op zijn lichaam. Op de avond van de 23^e september kreeg hij een zware driftaanval en heeft hij de weduwe o.a. met vijf messteken van zijn Global-mes vermoord. Na de moord heeft hij zich van dat mes ontdaan en op 25 september, twee dagen later, heeft hij een nieuw Global-mes gekocht om zijn verzameling weer te completeren.

Oordeel zelf!

7. Anonieme briefjes: Schreef Meike de twee anonieme briefjes?

De hypothese, die men op 23 oktober onderzocht had kunnen hebben

Zowel het eerste anonieme briefje, dat tegelijk werd gevonden met het lijk, als het tweede anonieme briefje dat vier weken later naar de recherche werd gestuurd, is geschreven door Meike, de vriendin van Michaël met het doel de aandacht af te leiden van Michaël als dader van de moord op de weduwe Wittenberg.

De feiten

In de voortuin van het huis van de weduwe werd op dezelfde middag waarop het lijk werd gevonden, ook een verfrommeld briefje aangetroffen. Het was geschreven met rode inkt op lijntjespapier. Op het briefje stond dat twee dieven zich excuseerden voor het wegnemen van spullen.

Ik heb het wil ik mijn excuus aanbieden.
want ik durf niet kom maar bij u aan te bellen.
want ik weet dat u kwaad bent op mij en mijn vriend
maar toch wil ik u mijn excuus aanbieden
dus doe ik het op deze manier.
want ik weet dat u voor de spullen die ik en mijn vriend
hebben gestolen hard gewerkt hebben.
dus ik kan me voor stellen dat u kwaad bent
want ik wil niet denken dat ik deze brief moet schrijven.
maar dat hoefte ik niet maar ik doe het toch.
en ik hoop dat u mijn excuus aanvaard.

Op 21 oktober ontving het onderzoeksteam een anoniem briefje, waarin stond dat de weduwe wel eens gigolo's ontving. Het was geschreven met blauwe inkt op blanco papier.

geacht onderzoeksteam,

Misschien is wat ik u te melden heb voor u
oud nieuws.
Maar toch wil ik u zeggen dat de vermoorde
mevrouw aan de Zwolsche weg, via een
bureau tegen betaling jonge mannen aan
huis deed ontvingen.

Sterkte met het onderzoek.

De recherche heeft onderzoek gedaan naar de inhoud van het tweede briefje en komt tot de conclusie dat het zeer onwaarschijnlijk is dat de inhoud van dat briefje juist is, maar gaat vervolgens niet verder met de vraag waarom en door wie deze brief is geschreven.

Beide briefjes zouden tot doel kunnen hebben de politie weg te leiden van een bekende als de moordenaar van de weduwe. In het eerste geval zou het wijzen naar dieven als mogelijke moordenaars en in het tweede geval naar gigolo's.

De recherche heeft in 1999 geen onderzoek laten doen naar het handschrift van mogelijke daders van de moord of hun *partners*. Wel is er een analyse uitgevoerd door een schriftkundige van het NFI. Op 3 november staat hierover in het tactisch journaal ⁴⁸:

- de schrijver/schrijfster heeft niet een hoog ontwikkelingsniveau
- het taalgebruik betreft iemand vermoedelijk jonger dan 30 jaar
- het schrift bevat voldoende specifieke kenmerken om een positief vergelijkingsonderzoek uit te kunnen voeren
- het lijkt meer op het schrift van een vrouw dan van een man

Op het eerste gezicht lijken de twee handschriften niet op elkaar. Wel is het opvallend dat in beide briefjes dezelfde zin staat die nogal ongebruikelijk is "Maar toch wil ik u...".

Via Google is vast te stellen dat deze zinsconstructie circa 150 keer op het internet voorkomt. (Een zin als "met vriendelijke groeten" komt circa 900.000 keer voor.) Dat combinaties van vijf woorden ook veel vaker kunnen voorkomen dan 150 keer bewijst een andere willekeurig gekozen zin "Ik ben blij dat er...". Die zin komt volgens Google 66.000 keer op het internet voor.

Dat er in beide brieven de zin staat "Maar toch wil ik u..." die heel ongebruikelijk is, vormt dus een duidelijke aanwijzing dat de briefjes dezelfde auteur hebben (hetzij zelf opgeschreven of gedictieerd aan een ander).

Michaël is dyslectisch en laat alles wat hij schrijft over aan zijn vriendin Meike. De schriftkundigen Ed en Wanda Waisvisz (Almere) kregen de beschikking over geschreven adresgegevens van Meike in 2001. Zij zijn deze gaan vergelijken met het tweede anonieme briefje. Alleen al met deze beperkte informatie zagen zij duidelijke overeenkomsten. Zeker als men beseft dat mensen bij anonieme briefjes hun handschrift pogen te verdraaien. Men let bij een dergelijke analyse dan vooral op die punten in het handschrift waarbij het eigene en persoonlijke van het schrift, ondanks de verdraaiing of de poging daartoe, overeind gebleven zijn. Bij een poging tot verdraaien gaat het niet om het zoeken van de

verschillen, want die kunnen bewust zijn aangebracht. Het gaat om die overeenkomsten in het handschrift, die heel eigen zijn.

Hiernaast het tweede anonieme briefje met daaronder het door Meike geschreven (geanonimiseerde) adres. De bijzondere kenmerken staan aangegeven. De analyse zelf gaat beduidend dieper,⁴⁹ maar op een visuele manier zijn in dit feitenrelaas een aantal interessante bevindingen weer te geven.

Opvallende overeenkomsten tussen het tweede anonieme briefje en het originele handschrift zijn:

- De speciaal geschreven S
- De hoofdletters M die naar rechts aflopen.
- De zeer speciale letter w.
- Het feit dat de letter e vaak los staat van de letter ervoor.
- De wijze waarop de o en e aan elkaar zitten bij de oe-klank.

Op basis van deze vergelijking werd door het echtpaar Waisvisz gesteld, dat de kans groot

geacht onde oe baan,
 M s kien w ik u te melden heb voor u
 oud nie w
M: toch w ik u zeggen dat de vermoorde
meur w de Zwo s w . via een
bureau tegen betaling jonge wonnen aan
huis daar ontvingen.

S herkte met het onderzoek.

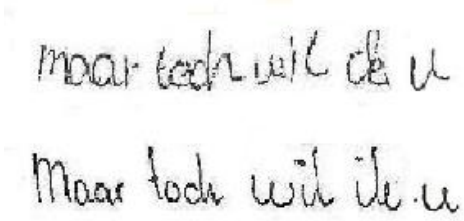
Michaël de J . / Meike w te
oe straat
7416 Deventer
0570- (huis)

⁴⁸ TJ 698

⁴⁹ zie bijlage A handschriftdeskundigen, blz. 59

was dat het tweede briefje door Meike was geschreven. Maar zij hielden hun eendoordeel op tot het moment dat zij over meer origineel materiaal van Meike zouden beschikken.

Juist door het feit dat beide anonieme briefjes dezelfde zin bevatten "Maar toch wil ik u", is vervolgens door Bureau Waisvisz schriftkundig onderzoek uitgevoerd naar de vraag of de twee briefjes wellicht door dezelfde persoon zijn geschreven. Bedenk daarbij dat in zo'n geval de kans groot is dat de schrijver de twee brieven met een verschillend handschrift heeft proberen te maken. Hieronder zien we hoe in beide anonieme briefjes het zinnetje "Maar toch wil ik u..." is geschreven.

Andere vergelijkingen laten ook zien dat er meer overeenkomsten zijn tussen de twee handschriften op de briefjes, dan op het eerste gezicht lijkt.

- Ook bij het briefje dat in de tuin is aangetroffen zien we op diverse plekken dat de e niet aansluit op de voorafgaande letter. In de eerste twee zinnen staan alleen al twee woorden waar het verschijnsel vier keer voor komt.

- Ook in het briefje van 25 september zien we de bijzondere letter w . De eerste w komt uit het briefje van 25 september en de overige vier uit het briefje van 21 oktober.

- Bij de "o" valt op dat aan de bovenkant vaak een soort inkeping zit en soms ook een klein streepje naar beneden. De eerste vijf o's komen uit het briefje uit de tuin en de laatste vijf uit het tweede anonieme briefje, aan het rechercheteam.

Op basis van hun analyses komen zowel het Nederlandse echtpaar Waisvisz als een zevental ingeschakelde Amerikaanse Forensic Document Examiners⁵⁰ tot de conclusie dat het eerste en het tweede anonieme briefje met grote waarschijnlijkheid door dezelfde persoon zijn geschreven.

In februari jl. stuurden bekenden van Meike, die zich zorgen maakten om haar lot, ons drie originele pagina's met door Meike geschreven tekst. Deze pagina's zijn direct aan het onderzoeksteam doorgestuurd. In de volgende tabel zijn enkele interessante overeenkomsten te zien tussen bepaalde letters of lettercombinaties in de twee anonieme briefjes en in het originele handschrift van Meike.

⁵⁰ Zie bijlage A handschriftdeskundigen, blz. 59

<u>Briefje in tuin</u> <i>slordig</i>	<u>Brief aan Politie</u> <i>netjes</i>	<u>Handschrift Meike</u> <i>Normaal</i>
u	u	u
w	w	w
	s	s
ae	ae	ae
f	f	f
aa	aa	aa
r	r	r
	k	k
e	e	e
b	b	

<u>Briefje in tuin</u> <i>slordig</i>	<u>Brief aan Politie</u> <i>netjes</i>	<u>Handschrift Meike</u> <i>Normaal</i>
aan	aen	aan
dat	aar	aar
dat	dat	dat
oor	oor	oor
	dien	dien
	team	team
	een	een
ry		ry
oef		oef
et		et

Op basis van het beschikbaar gekregen originele handschriftmateriaal van Meike uit 2000-2002 zeggen Ed en Wanda Waisvisz, beëdigde schriftkundigen, en zeven Amerikaanse schriftkundigen⁵¹ dat de kans groot tot zeer groot is dat de beide anonieme briefjes door dezelfde persoon zijn geschreven en dat deze persoon Meike is, de vriendin van Michaël. Als dat waar is dan geeft Meike via het eerste briefje aan te weten dat er iets bijzonders is gebeurd in het huis van de weduwe (het briefje werd immers aangetroffen in de voortuin, vrijwel tegelijk met het lijk). Het tweede briefje had dan de functie om de aandacht van het onderzoeksteam af te leiden van de persoon die op dat moment (21 oktober) al drie keer verhoord was door de politie, te weten Michaël de J.

In de toelichting die ik op 13 juni 2006 van Mr. Brouwer kreeg over dit deel van het oriënterend vooronderzoek, werd mij verteld dat onderzoekers van het NFI niet hadden geconstateerd dat de twee briefjes door Meike geschreven waren. Toen ik vroeg op welk origineel handschriftmateriaal dat gebaseerd was, werd me gemeld dat Meike in april was uitgenodigd om haar handschrift af te geven. Ik vroeg toen aan de heer Brouwer of, gezien het feit dat de briefjes al sinds januari via het internet openbaar gemaakt waren, het niet veel beter was geweest om het onderzoek te doen met het originele materiaal van Meike uit de jaren 2000-2002, dat ik in februari aan het Openbaar Ministerie had overhandigd. Tenslotte bestond het risico dat Meike haar handschrift inmiddels had veranderd. Interessant is het om vast te stellen wat in het persbericht van het Openbaar Ministerie als toevoeging staat.

“Het NFI heeft aanbevolen verder onderzoek op dit punt te verrichten met behulp van het handschrift dat de vriendin in 1999 had.”

⁵¹ Zie bijlage A handschriftdeskundigen, blz. 59

Ik vraag me dan af waarom niemand in de periode januari-juni tot die conclusie is gekomen, terwijl men sinds februari over 3 pagina's met schrift uit die tijd beschikte. En zou het echt zo kunnen zijn dat als het NFI deze nieuwe analyse uitvoert, er opeens een bericht komt dat alle conclusies die getrokken zijn de 13^e ineens worden teruggedraaid? Een onderzoeksaanbeveling van mij: vergelijk het afgegeven handschrift voor het onderzoek in 2006 met dat handschrift uit 1999!

Op mijn vraag naar het oordeel van de deskundigen van het NFI, nog los van *wie* de schrijver van de briefjes was, of de twee briefjes van dezelfde bron afkomstig konden zijn, was het oordeel van het NFI dat die de kans klein was. Dus ondanks het feit dat er in beide briefjes het weinig gebruikte zinnetje "Maar toch wil ik u" staat, geschreven op een wijze die onderling sterk gelijkend is, wordt de kans door het NFI klein geacht dat het dezelfde bron is die de briefjes geschreven of gedictieerd heeft. Zowel in 1999 als nu zegt het Openbaar Ministerie trouwens dat niet is aangetoond dat de beide briefjes bedoeld zijn om na de moord een dwaalspoor te leggen.

Ik heb aan de Amerikaanse schrijfkundige Curt Baggett, die in april jl. op mijn verzoek een contra-expertise⁵² heeft uitgevoerd op de bevindingen van het echtpaar Waisvisz, deze conclusie van het Openbaar Ministerie (dat er dus een kleine kans is dat de twee briefjes dezelfde bron hebben) toegestuurd. Dit is de e-mail die ik op 16 juni jl van hem ontving:

*"We have had five (5) qualified Handwriting Experts examine both anonymous letters. They all have agreed with me and two Dutch non-government experts.
The Dutch government expert is wrong and is either incompetent or a paid hired gun."*
Hij heeft ook verklaard desgewenst voor de rechtbank in Nederland als getuige zijn conclusies te staven.

Vragen aan het Openbaar Ministerie

- Waarom is in 1999 geen intensief onderzoek gedaan naar de schrijver van het tweede briefje?
- Waarom is toen Michaël in beeld was in oktober 1999 geen schrijfproef van hem en zijn vriendin afgenomen?
- Waarom wordt het feit dat in beide briefjes de zin "Maar toch wil ik u..." staat niet beschouwd als een sterke aanwijzing dat de beide briefjes vanuit dezelfde bron afkomstig zijn?
- Waarom is er geen onderzoek gedaan met het originele materiaal uit 2000-2002 dat ik in februari jl. heb aangereikt?
- Waarom wordt geen waarde gehecht aan de schrijfkundigen in Nederland en de VS die wel zeggen dat Meike beide briefjes heeft geschreven?

Dit stond er in het persbericht van het Openbaar Ministerie van 13 juni jl. over de anonieme briefjes:
"Ten aanzien van de anonieme briefjes die zijn toegeschreven aan de vriendin van de beweerde dader heeft handschriftvergelijkend onderzoek door het Nederlands Forensisch Instituut (NFI) en de (FSS (Forensic Science Service, de Britse pendant van het NFI) plaatsgevonden. Het handschrift op de briefjes is vergeleken met het handschrift van de vriendin. Het NFI stelt op basis van dit onderzoek dat deze briefjes waarschijnlijk niet door de vriendin zijn geschreven. Deze conclusie wordt gesteund door de FSS."

Dit is mijn hypothese: zowel het eerste anonieme briefje, gevonden tegelijk met het lijk, als het tweede anonieme briefje, vier weken later naar de recherche gestuurd, is geschreven door Meike, de vriendin van Michaël met als doel de aandacht af te leiden van Michaël als dader van de moord op de weduwe Wittenberg.

Oordeel zelf!

⁵² Zie bijlage A handschriftdeskundigen blz. 59

8. Laten liggen:

Waarom zijn deze onderwerpen vóór 23 oktober 1999 niet onderzocht?

Laten liggen

Als diverse getuigen iets vertellen, zijn er natuurlijk altijd verschillen vast te stellen. Sommige verschillen zijn volledig irrelevant en ook begrijpelijk. Maar andere zouden een aanwijzing kunnen zijn, dat iemand bewust liegt en daar dan een reden voor heeft. Op 23 oktober 1999 konden er over een aantal kwesties belangwekkende verschillen worden vastgesteld. Een deel daarvan kwam al aan de orde in de voorafgaande hoofdstukken. Maar er blijven enkele over, die het verdiend hadden om destijds onderzocht te worden. Daarnaast gaven sommige getuigen informatie die heel relevant kon zijn voor het misdrijf dat werd onderzocht.

Op een aantal vragen, die bij het onderzoek tot 23 oktober 1999 zijn blijven liggen, ga ik nu dieper in. Het gaat om deze vragen:

- Wanneer is een lening van 12.000 gulden door Michaël contant afgelost?
- Wanneer heeft Michaël tegenover derden voor het eerst over de dood van de weduwe gesproken?
- Wat is er gebeurd met de tips van getuige L.?
- Wat was het effect van getuige M., die zich vrijwillig had gemeld?
- Was Michaël aanwezig bij de begrafenis van dr. Wittenberg, en zo nee, waarom niet?
- Wat is het effect van alcohol in combinatie met medicijnen voor rugklachten en driftaanvallen?
- Wat was de aard van de relatie tussen Michaël en de politie?

De aflossing

In het verhoor van 12 oktober 1999 zegt Michaël desgevraagd dat hij een lening had lopen van ongeveer 12.000 gulden bij een bank, maar dat deze inmiddels was afgelost⁵³ De recherche wist dat Michaël al heel lang een laag inkomen had. Toch wordt hem niet gevraagd waarvan dat geld afkomstig is. Zelfs gaat men niet na op welke datum die aflossing een feit was. Het zou kunnen zijn dat de aflossing pas na 23 september plaatsgevonden heeft. (De uitbetaling van het legaat van 25.000 gulden vond pas begin november 1999 plaats).

Een aantal jaren later is door Bureau Waisvisz bij de bank vastgesteld, dat de aflossing in één keer cash heeft plaatsgevonden. Maar de exacte datum kan alleen worden bepaald als de bank een lastgeving krijgt om die datum uit het archief op te halen.

In mijn brief aan het Openbaar Ministerie van januari jl. heb ik dit ook als vraagpunt opgevoerd. Niet omdat ik zou weten dat de aflossing wel na de moord plaatsgevonden moest hebben. Ik vond alleen dat het Openbaar Ministerie in 1999, maar ook nu, naar het antwoord op die vraag nieuwsgierig behoort te zijn.

Bij de toelichting die mr. Brouwer mij op 13 juni jl. gaf, gebeurde er iets opmerkelijks. Hij zei me dat mijn veronderstelling over de aflossing onjuist was, omdat bij het Bureau Kredietregistratie in Tiel was nagevraagd wat er met deze lening was gebeurd. Mr. Brouwer zei toen: "De lening, welke liep tussen 1993 en 1998, was afgelost".

Ik had verwacht dat mr. Brouwer zou zeggen "en navraag bij de bank heeft geleerd dat de lening op die of die datum is afgelost". Dat had toch een heel eenvoudige klus voor het onderzoeksteam moeten zijn. Zeker als Michaël zijn medewerking aan het opvragen bij de bank had verleend.

Navraag heeft mij inmiddels geleerd dat de zinsnede 'de lening, welke liep tussen 1993 en 1998, was afgelost' vanuit de registratie bij het BKR in Tiel niets zegt over de datum van aflossing van de lening. Banken geven aan 'Tiel' alleen door dat een lening daadwerkelijk is afgelost, maar niet *wanneer* dat is

⁵³ PV MdJ 12-10-1999 blz. 21

gebeurd. Ook als de lening met een looptijd van 1993 tot 1998 in 2005 was afgelost, zou je nog mogen zeggen: 'de lening, welke liep tussen 1993 en 1998, was afgelost'.

Kortom: in 1999 is er geen onderzoek gedaan naar de aflossing van de 12.000 gulden en ook nu is nog onduidelijk wanneer de lening bij de Deventer Kredietbank werd afgelost. Waarom was het Openbaar Ministerie in 1999 niet in dit onderwerp geïnteresseerd? Waarom is er in 2006 wederom geen onderzoek bij de bank gedaan? En waarom gaf mr. Brouwer mij de indruk dat het Openbaar Ministerie nu zeker wist dat de aflossing in 1998 had plaatsgevonden?

Daderkennis

Tijdens zijn verhoor op 28 september 1999 vertelt Michaël dat hij op dat moment voor het eerst hoort over de dood van de weduwe. Hij belt ook meteen zijn vriendin op om dat te zeggen. Er zijn echter vier mensen die aangeven dat zij al vóór de 28^e van Michaël gehoord hebben dat de weduwe overleden was.

Getuige B., die Michaël op 24 september in de binnenstad ontmoette, heeft aangegeven dat zij Michaël toen verdrietig en stil vond. Een dag later belde ze hem daarom op, om te vragen hoe het met hem ging. Zij zegt er zeker van te zijn op de 24^e of de 25^e van Michaël gehoord te hebben dat de weduwe dood was. In het verhoor op 8 oktober zegt zij:

"Ik heb hem een dag nadat ik hem had ontmoet in de binnenstad van Deventer (24 september) gebeld en hem gevraagd hoe het met hem was. Hij vertelde dat het wel ging. Hij was een vriendin verloren en vertelde hij dat hij een rouwadvertentie wilde plaatsen."⁵⁴

Op 8 mei 2006 is zij door het onderzoeksteam gehoord en haar getuigenis wordt in het eindrapport van het vooronderzoek als niet betrouwbaar aangemerkt. Hierover heeft zij een brief geschreven, die u in de bijlage aantreft.⁵⁵

Getuige N., heeft gezegd dat hij, werkzaam bij de Deventer Courant, Michaël voor zijn balie kreeg op 27 september. Hij wilde een rouwadvertentie afgeven, maar alleen als ook de familie een advertentie had afgegeven. Hij zocht het voor Michaël op en vertelde hem dat er nog geen andere advertenties afgegeven waren. Deze verklaring is door hem in 2001 aan particuliere rechercheurs afgelegd en is in januari 2006 aan het Openbaar Ministerie overhandigd. Deze getuige is niet gehoord en wordt door het onderzoeksteam als onbetrouwbaar aangemerkt, omdat hij het heeft over 'de hondenman', terwijl Michaël zijn twee Rottweilers pas eind 1999 heeft gekocht. Getuige N. is niet meer ondervraagd, waarbij misschien vastgesteld zou kunnen worden dat de getuige op de beschrijving 'hondenman' is gekomen, doordat Michaël na 1999 vaak met zijn honden in Deventer is aangetroffen.

Twee andere getuigen meldden zich bij mij in april 2006. Zij gaven aan samen het geld van de soos in Brink 21 bij de bank aan de overkant gestort te hebben. Zij hebben toen Michaël ontmoet en hij sprak over de dood van de weduwe, wat zij zich nog goed kunnen herinneren, omdat zij het nogal vreemd vonden dat hij hier met hen over sprak. Zij denken dat de ontmoeting op maandag 27 september heeft plaatsgevonden, maar zijn er niet 100% zeker van. Afschrift van de bank wanneer de storting heeft plaatsgevonden kan uitsluitend geven. Deze getuigen zijn aan het Openbaar Ministerie doorgegeven, maar er is geen contact met hen opgenomen, noch is bij de bank nagevraagd wanneer de storting plaatsvond.

Getuige L., die nooit gehoord is.

Op 4 maart 2006 meldde zich bij mij getuige L. Hij woont nu in Australië, maar had tussen 1995 en 1999 in Deventer gestudeerd en gewerkt. Hij was een collega van Michaël en had niet alleen contact met hem tijdens zijn werk, maar ging ook regelmatig 's avond met hem weg.

Zijn verhaal was voor mij heel interessant, want hij bevestigde veel van wat er in mijn brief stond die ik in januari naar het Openbaar Ministerie had gestuurd. Direct zond ik een mail naar het onderzoeksteam met zijn adresgegevens en de punten die ik met hem had besproken. De mail betrof ongeveer 500 woorden. Daarna heb ik nog vier mails gestuurd over deze getuige. Ik heb een bevestiging van de ontvangst gekregen. In april heb ik nog gevraagd of getuige L. al gehoord was. Het antwoord was ontkennend.

⁵⁴ PV HB 8-10-1999 blz. 4

⁵⁵ Brief getuige B, in bijlage B2, blz. 53

Op 13 juni jl. bleek mij definitief dat getuige L. niet was gehoord door het onderzoeksteam dat het oriënterend vooronderzoek heeft uitgevoerd. Ik vond dat een schokkende ervaring. De melding van getuige N. over het feit dat de weduwe steeds geld gaf aan Michaël, werd bijvoorbeeld door mr. Brouwer bij zijn toelichting afgewimpeld met het feit dat er niemand anders was die dit ook had gezegd. Maar getuige L. die getuige N. niet kende, had wel hetzelfde aan mij verteld. Dat stond ook in de mail die ik op 4 maart had verzonden. Wat verder ook de conclusies mogen zijn over Michaël en zijn betrokkenheid, de uitkomst van het vooronderzoek had moeten zijn dat onomstotelijk via twee onafhankelijke getuigen was vastgesteld dat de weduwe periodiek geld aan Michaël had gegeven en Michaël daar dus blijkbaar, om welke reden dan ook, over had gelogen!

Op 20 juni 2006 heb ik via een videoconferencing de getuigenis van getuige L. opgenomen. Een deel hiervan kunt u zien via www.geenonschuldigenvast.nl. Een uittreksel van deze getuigenis bevindt zich in bijlage L.

In het gesprek kwamen vele onderwerpen aan de orde, waarvan ik dacht: “Ja, als de recherche dat al in oktober 1999 geweten had, dan...” Het meest opvallende moment van het gesprek kwam toen getuige L. vertelde dat hij, enkele dagen na de uitzending van Opsporing Verzocht van 19 oktober 1999 (hij denkt dat het 22 oktober 1999 was), het politiebureau in Deventer had gebeld. Hij woonde toen al weer enkele maanden in Arnhem. Toen had hij gezegd dat de gezochte man best wel eens Michaël kon zijn en dat hij als collega en vriend veel over hem wist, evenals over zijn relatie met de weduwe Wittenberg.

Toen ik na de videoconferencing met Australië thuishkwam ben ik in het tactisch journaal gaan zoeken naar deze tip van getuige L. Alle tips die waren binnengekomen na de uitzending van 19 oktober stonden er immers in. Veel tips waren volledig irrelevant, die speelden zich bijvoorbeeld af in andere delen van het land. Sommige op het eerste gezicht misschien interessant, maar met de kennis van nu totaal onbelangrijk. Maar de tip van getuige L. stond *niet* in het tactisch journaal! Bedenk even hoe belangrijk deze tip kon zijn. Op de dag voor ‘Opsporing Verzocht’ rijdt de recherche met Michaël de route van het huis van de weduwe naar zijn huis. In de uitzending zelf werd een signalement gegeven van een ‘enge man’ die kort na de moord op die route was aangetroffen en waarmee men contact wil. Drie dagen na de uitzending belt een tipgever op die Michaël herkent van het signalement in combinatie met de weduwe Wittenberg! **En dan staat uitgerekend deze tip niet in het tactisch journaal!**

Er zijn drie logische mogelijkheden:

- A. Getuige L. liegt over het feit dat hij gebeld heeft.
- B. De persoon die getuige L. aan de lijn heeft gehad, heeft het niet doorgegeven.
- C. Het stond in 1999 wel in het tactisch journaal, maar voordat het journaal in 2003 aan de advocaat werd verstrekt, is het eruit gehaald (het z.g. ‘opschonen’).

Ad A. Getuige L. zegt dat hij over het telefoongesprek met zijn zuster heeft gesproken. Daarnaast kunnen we in ieder geval vaststellen dat nadat hij zich op 4 maart 2006 meldde, hij (ook) dit keer niet is ondervraagd. Dat getuige L. nu zo naar buiten wil komen (hij is o.a. ook in de uitzending van Twee Vandaag geweest van 29 mei jl.) komt omdat hij boos is over het feit dat hij tot twee keer toe niet gehoord is.

Ad B. Het is natuurlijk altijd mogelijk dat degene die de telefoon heeft opgenomen deze tip niet heeft doorgegeven. Maar bedenk dan dat er meer dan 100 tips wél in het tactisch journaal stonden en dat deze tip, vergeleken met andere tips, een veel grotere impact zou hebben gehad dan die andere tips, gezien de inhoud.

Ad C. Op een aantal andere plekken in het tactisch journaal die met Michaël te maken hebben, ziet het ernaar uit dat er een schoningsoperatie heeft plaatsgevonden. Een melding over Michaël stopt midden in een zin. Het lijkt erop dat een deel is weggehaald, maar dan op de verkeerde plek afgebroken. Terwijl van alle processen-verbaal een samenvatting in het dossier staat, soms met commentaar, komt het uitgebreide getuigenverhoor van Michaël op 12 oktober niet in het tactisch journaal voor.

Oordeel zelf, welke van de drie varianten u het meest waarschijnlijk acht. Stel u daarbij ook de vraag waarom men bij het oriënterend vooronderzoek niet met getuige L. heeft gesproken.

N.B.: Op 13 juni jl. meldde het Openbaar Ministerie dat het zich beperkt had tot de informatie die in januari was aangebracht en niet de informatie gebruikt had, die later was ontvangen. Maar toen op 29 juni jl. in Twee Vandaag getuige L. sprekend werd opgevoerd, kwam er een persbericht uit, waarin het volgende staat:

“De verklaring van de in de televisie-uitzending opgevoerde persoon was op schrift/e-mail in bezit van het onderzoeksteam. Het team heeft deze verklaring meegenomen en meegewogen in het onderzoek en kwam tot de conclusie dat deze geen nieuwe informatie toevoegde aan wat al uit andere hoofde reeds bekend was bij het team in het licht van genoemde opdracht. Deze persoon is daarom dan ook door het onderzoeksteam niet opgeroepen om gehoord te worden.”⁵⁶

Bedenk hierbij dat de e-mail die ik gestuurd had, niet méér omvatte dan het doorzenden van adresinformatie en een kort verslag van het telefoongesprek dat ik had gevoerd. In de bijlage treft u delen uit de getuigenverklaring van getuige L. Dan kunt u zelf vaststellen wat de waarde van deze getuige zou kunnen zijn geweest bij het uitgevoerde onderzoek.

Getuige M., die twee keer naar het bureau kwam

Op 29 september kwam naar het bureau getuige M. Zij was werkzaam in de antiekhandel en kende zowel de heer en mevrouw Wittenberg als Michaël al bijna twintig jaar. Zij wilde de recherche op Michaël attent maken en vertelde diverse ervaringen met zowel de weduwe Wittenberg als met Michaël.

Op de 11^e oktober komt ze nog een keer uit zichzelf naar het bureau. Ze was heel onrustig geweest als ze over Michaël nadacht in relatie tot de weduwe en wilde nog meer vertellen over wat zij zich inzake Michaël herinnerde.

In haar getuigenis vertelde ze onder ander over het wapenbezit van Michaël, het feit dat zij zich verbaasde over zijn dure kleding en auto's, terwijl hij geen baan had en de wijze waarop Michaël bij haar overkwam;

“Ik hoop dat ik hem voorlopig niet meer zie, omdat ik hem onstabiel en agressief vond overkomen. Dit had Michaël wel eens vaker.”⁵⁷

Dus op 23 oktober 1999 had het onderzoeksteam, naast de informatie van getuige B. over het optreden van Michaël en de relatie tot de Wittenbergs, ook informatie van getuige M. Als de teamleden op 22 oktober het telefoontje van getuige L. naar aanleiding van Opsporing Verzocht hadden opgevolgd en Getuige N. weer hadden benaderd, dan hadden ze viat vier getuigen, die elkaar niet kenden, een goed beeld kunnen krijgen van de persoon Michaël de J. en zijn relatie tot de Wittenbergs.

Maar het lijkt erop dat deze informatie niet als relevant werd gezien, noch verder werd uitgezocht. Zo heeft de recherche ook geen gesprekken gevoerd met mensen die actief waren bij Brink 21 en nauw hadden samengewerkt met Michaël, noch heeft de recherche uit zichzelf vrienden van Michaël ondervraagd.

De begrafenis van dr. Wittenberg

Op zondag 29 december 1996 overleed dr. Wittenberg. Zijn vrouw was naar de kerk. Toen zij thuiskwam trof ze haar man, die hartpatiënt was, levenloos in de douche aan. Volgens Michaël⁵⁸ probeerde ze hem nog te reanimeren, maar dat was tevergeefs.

De begrafenis was op 3 januari 1997. Onder grote belangstelling werd dr. Wittenberg, die samen met zijn vrouw tot de notabelen van Deventer behoorde, begraven.

Deze begrafenis komt een aantal keren terug in de verhoren die na de moord op de weduwe zijn gehouden. En daar is iets eigenaardigs mee aan de hand. Meerdere getuigen verklaren dat Michaël niet bij deze begrafenis aanwezig was. Hij zou te emotioneel zijn geweest om de plechtigheid bij te wonen. Maar Michaël refereert zelf drie keer tijdens het verhoor aan die begrafenis, alsof hij er wel bij is geweest.

“Ik kende deze mensen van de begrafenis van de dokter.”⁵⁹

“Die kende ik van gezicht van de begrafenis van meneer Wittenberg.”

“Van de begrafenis van dr. Wittenberg herinner ik me nog dat er erg veel rode rozen waren en ook dat er erg veel mensen waren. Het was erg indrukwekkend”.⁶⁰

⁵⁶ http://www.om.nl/deventer_moordzaak/_deventer_moordzaak_persberichten/27529/

⁵⁷ PV IM 11-10-1999, blz 2

⁵⁸ PV MdJ 12-10-1999, blz. 3

⁵⁹ PV MdJ 12-10-1999, blz. 17

⁶⁰ PV MdJ 12-10-1999, blz. 3

Blijkbaar is dat de recherche rond 23 oktober 1999 niet opgevallen.

Nu lijkt het een onbelangrijk detail te zijn, maar wat betreft de andere punten met discrepanties tussen de verklaringen van Michaël en derden, is daar steeds een duidelijke reden voor te bedenken of aantoonbaar aanwezig. In dit geval echter was die mogelijke reden voor mij lange tijd onduidelijk. Door twee getuigen die zich in de afgelopen maanden hebben gemeld, heb ik wel een hypothese kunnen opstellen, die een zekere mate van waarschijnlijkheid heeft. Deze hypothese zou ook een verklarende rol kunnen spelen inzake het motief van de moord, dat naast het financiële motief ook een meer emotioneel aspect lijkt te hebben.

De hypothese heeft echter een zodanig privé-karakter, dat ik die in dit feitenrelaas niet aan de openbaarheid wil prijsgeven. Wel heb ik deze hypothese doorgestuurd naar het team dat het oriënterend vooronderzoek heeft uitgevoerd. Naar deze mogelijke verklaring is geen onderzoek uitgevoerd en de bewuste getuigen zijn ook niet gehoord.

Alcohol- en medicijngebruik

Uit diverse getuigenverklaringen blijkt dat Michaël veel alcohol tot zich nam en vaak dronken was. Michaël had last van zijn rug en uit een verklaring blijkt dat hij daar in september 1999 medicijnen voor gebruikte. Daarover is contact opgenomen met een dokter. En die geeft aan dat de kans groot is dat deze medicijnen die tegen rugpijn worden ingenomen, gecombineerd met intensief alcoholgebruik een extra nadelig effect kunnen hebben op de gemoedstoestand van iemand die last heeft van driftaanvallen.

Ook hiernaar is in die tijd, en in 2006, geen onderzoek gedaan.

Relatie met de politie

Juist omdat het zo onverklaarbaar lijkt waarom Michaël rond 23 oktober 1999 ineens geen onderwerp van onderzoek meer was, zijn er vele mogelijke verklaringen. Die variëren van 'onkunde' tot 'Michaël wist teveel van betrokkenen in het onderzoeksteam'. Er is geen bewijs welke verklaring de juiste is. Wel valt op dat getuige L. zelf de indruk had dat er een speciale relatie was tussen Michaël en de politie. Hij meldde dat Michaël aan het begin van de jaren negentig heel vaak zonder rijbewijs onder invloed reed in het kader van zijn werkzaamheden in de seksbusiness. Michaël vertelde aan getuige L. dat het dan wel gebeurde dat hij aangehouden werd door de politie, maar dan altijd ongehinderd mocht doorrijden. Ook deze informatie is aan het onderzoeksteam doorgegeven, maar ook dat had niet tot gevolg dat hier onderzoek naar werd gedaan of dat getuige L. is gehoord.

Vragen

Elk van deze punten had op 23 oktober relevant kunnen zijn voor het onderzoek. Als was gebleken dat het bedrag van 12.000 gulden na 23 september gestort was, zou dat een sterke aanwijzing kunnen zijn geweest voor het daderschap van Michaël. Als bewezen zou kunnen worden dat Michaël eerder dan 28 september over de dood van de weduwe met derden had gesproken, dan was ook dat gegeven sterk belastend geweest. Hoe belangrijk getuige L. zowel in 1999 als nu was en is, behoeft geen nadere uitleg, als alleen al bijlage L. wordt bekeken. Hoe kan het toch zijn dat zijn melding op 22 oktober geen enkel effect heeft gehad? Wat voor effect had getuige M., die twee keer uit zichzelf naar het bureau kwam om over Michaël te praten? Als mijn vertrouwelijke hypothese over het liegen over het niet aanwezig zijn van Michaël bij de begrafenis, vanuit onderzoek onderbouwd zou kunnen worden, dan zou er ook meer duidelijkheid kunnen komen over het mogelijke motief voor de moord. Het veronderstelde ernstige effect van de combinatie van alcohol en pijnstillers en andere medicijnen verdiende ook onderzoek op 23 oktober 1999. Daarnaast is de mogelijke relatie met de politie, waardoor wellicht het onderzoek bewust op een ander spoor is gezet, geen hypothese met een waarschijnlijkheid van nul. Niet alleen zijn al deze punten niet op of voor 23 oktober 1999 onderzocht. Ook heeft het team dat het oriënterend vooronderzoek heeft uitgevoerd, deze onderwerpen niet of zeer beperkt (wat betreft de daderkennis) onderzocht. Waarom?

Oordeel zelf!

9. Wat denkt u zelf?

De twee hypothesen

De basishypothese

In de voorgaande hoofdstukken heb ik steeds deelvragen opgesteld en de feiten aangedragen om daarover tot een oordeel te komen. Uiteindelijk zijn dat de elementen die bijdragen tot een eindoordeel over de basishypothese. Die staat in hoofdstuk 2 en zal ik hieronder nog een keer herhalen:

“Michaël de J. bezocht op die avond **in dronken toestand** de weduwe. Aanleiding voor het gesprek was de verandering van het testament op 13 september 1999, waarbij het legaat van Michaël gehalveerd was. De weduwe wilde tegelijkertijd een eind maken aan **het wekelijks betalen van geld** aan Michaël.

Het gesprek verliep zodanig dat Michaël een **driftaanval** kreeg. Hij pakte zijn **Global-mes** uit zijn laars, pakte de weduwe van achteren bij de nek vast en stak haar vijf keer in de borststreek. Na de moord heeft hij zijn sporen proberen te verwijderen (o.a. met een kruimeldief).

Omdat hij bang was dat de moord alleen aan een goede bekende van de weduwe zou worden toegeschreven (waardoor hij verdachte nummer één zou zijn), besloot hij samen met **zijn vriendin Meike W. een anoniem briefje te schrijven** en dat in de voortuin van de weduwe te werpen. In dit briefje staat dat een dief zijn excuus maakt voor het stelen van spullen.

Twee dagen na de moord bezocht Michaël zijn vaste messenleverancier om **het moordwapen (een Global-mes) te vervangen, via de aankoop van een ander Global-mes.**

Toen hij op 28 september 1999 bij de recherche was **loog hij** dat hij op dat moment voor het eerst van de moord hoorde.

Omdat hij op 12 oktober 1999 door de recherche als verdachte werd aangemerkt, wat op 18 oktober 1999 werd bevestigd, **schreef Meike op 21 oktober 1999 nog een anoniem briefje** om de aandacht van de recherche van haar vriend weg te leiden. In dat briefje werd aangegeven dat de weduwe gigolo's ontving.

Bij het verhoor van de recherche **logen Michaël en Meike over hun alibi's** voor de avond van 23 september 1999.”

U kunt nu zelf bepalen of iets uit het feitenrelaas zich tegen deze basishypothese verzet. Zodra het rapport van het onderzoeksteam dat het oriënterend vooronderzoek heeft uitgevoerd openbaar wordt, kunt u ook nagaan of zij vondsten hebben gedaan die deze hypothese doen verwerpen of bevestigen. Vraagt u zich daarbij vooral het volgende af. Wat wist men op 23 oktober 1999, waardoor het onderzoek naar Michaël werd gestopt en de bovenstaande hypothese blijkbaar als zeer onwaarschijnlijk kon worden afgedaan?

De twee hypothesen over het Openbaar Ministerie

Ons zicht op de eerste maand na de moord wordt in de praktijk mede beïnvloed door wat wij intussen weten of denken te weten. Ernest Louwes is inmiddels twee keer veroordeeld. Eerst in december 2000 op basis van een speurhond die hem in verband bracht met een gevonden mes. En later, in februari 2004, op gevonden DNA-contactsporen op de blouse van de weduwe.

In het licht van wat er nu bekend is over de Deventer moordzaak, kunnen wij twee hypothesen opstellen over het optreden van het Openbaar Ministerie:

- A. Het was een juiste keuze dat het onderzoeksteam op 23 oktober 1999 geen aandacht meer schonk aan Michaël de J. Het onderzoeksteam dook daarna terecht met al zijn energie op Ernest Louwes. En hoewel de eerste veroordeling in 2000 op basis van het mes onterecht was, bleek in 2004 dankzij het DNA-contactsporenonderzoek dat Ernest Louwes toch de dader was. Eind goed, al goed.

- B. Het is niet te begrijpen waarom het onderzoeksteam op 23 oktober 1999 besloot geen aandacht te besteden aan de mogelijke betrokkenheid van Michaël de J. bij de moord. Vanaf dat moment heeft het Openbaar Ministerie er alles aan gedaan om Ernest Louwes als dader van de moord achter de tralies te krijgen en is geprobeerd de fouten, gemaakt tijdens die eerste maand van het onderzoek, op alle mogelijke manieren te maskeren. Er is niet alleen sprake van tunnelvisie bij het team uit 1999, maar ook bij het team dat in 2006 het oriënterend vooronderzoek heeft verricht. Dat team is niet uit geweest op eerlijke en objectieve waarheidsvinding, maar op het onder het tapijt schuiven van de gemaakte fouten door het Openbaar Ministerie.

Het zal duidelijk zijn dat als hypothese B waar is, dat niet alleen veel zegt over het functioneren van onze rechtsstaat, maar dat het ook grote consequenties zal (moeten) hebben. Het is dus heel belangrijk om als volksvertegenwoordigers, media en burgers, te kunnen bepalen of hypothese A juist is of hypothese B.

Ik vond het bijzonder opmerkelijk om de reactie van de meeste kranten te lezen op het persbericht van het Openbaar Ministerie van 13 juni jl. Die reactie kwam erop neer dat de klusjesman 'dus' volledig onterecht was beschuldigd en dat De Hond fout zat met zijn beschuldiging. In het persbericht werd namelijk aangegeven dat op alle punten die ik had aangebracht inzake de mogelijke betrokkenheid van Michaël, het onderzoeksteam geen bevestiging had gevonden, integendeel zelfs. Ook was er nog meer gevonden dat wees op het ouderschap van Ernest Louwes. Het rapport waarop dit persbericht is gebaseerd is echter niet openbaar gemaakt.

Alleen op basis van de logica betekent dat niets voor de geldigheid van hypothese A of hypothese B. Als je namelijk denkt dat hypothese A de juiste is, vormt dit persbericht inderdaad een bevestiging van die hypothese.

Maar als je denkt dat hypothese B de juiste is dan kan, door het ontbreken van het rapport, gezegd worden dat dit persbericht zelf een onderdeel vormt van wat in hypothese B gesteld is.

Op basis van logisch redeneren alleen kunnen wij dus concluderen dat het nog steeds niet meer dan een 'geloof' is, op basis waarvan men voor hypothese A of hypothese B kiest.

Ik heb in dit feitenrelaas geprobeerd u informatie te geven om voor uzelf te bepalen of u hypothese A of hypothese B het meest waarschijnlijk vindt. Wellicht heeft u nu uw keuze al gemaakt. Maar ik denk dat die keuze pas echt gemaakt kan worden als het rapport van de commissie die het oriënterend vooronderzoek in 2006 heeft uitgevoerd, openbaar is geworden. Ik stel dat zo, omdat ik kort voor de publicatie van dit feitenrelaas Mr. Knoops, de advocaat van Ernest Louwes, mij inzage gegeven in dat rapport. En daaruit heb ik kunnen opmaken dat mijn indruk over de inhoud van het rapport, die ik gekregen had door de toelichting van Mr. Brouwer, volledig bevestigd wordt. Het is werkelijk schokkend om te moeten lezen wat het onderzoeksteam wel en niet heeft gedaan en hoe met de door ons aangedragen informatie is omgegaan.

Pas als dat rapport openbaar wordt gemaakt kunt ook u vast stellen hoe het onderzoek is uitgevoerd, wat er nu echt gevonden is en in welke mate de conclusies uit het vooronderzoek door de bevindingen worden gedekt. Ik denk dat de inhoud van dit rapport een bijdrage zal leveren in uw beantwoording van de vraag of hypothese A of hypothese B waar is. Daarom is het belang zo groot dat de inhoud van het rapport openbaar wordt.

Precies zoals ik de stukken tot aan 23 oktober 1999 heb uitgelopen, heb ik ook de stukken gelezen van na die datum. Zoals alles wat heeft geleid tot de veroordeling van Ernest Louwes. In het licht van de keuze tussen hypothese A en B, zijn mij een aantal zaken opgevallen die ik ter afsluiting van dit feitenrelaas wil vermelden.

Het moordwapen?

De sleutelrol voor de veroordeling van Ernest Louwes wegens moord bij de rechtbank in Arnhem in 2000 was een geurproef die op 30 november 1999 werd uitgevoerd. Er was twee dagen na de moord, in een portiek op anderhalve kilometer van het huis van de weduwe, een mes gevonden. Op dat mes waren geen bloedsporen te zien.

De geur van dit mes is door een speurhond tot twee keer toe verbonden aan Ernest Louwes. Er lagen zeven buisjes met geuren van verschillende personen en de hond sloeg twee keer aan op Louwes.

Het is interessant om een afbeelding van het gevonden mes te zien in relatie tot de bloedafdruk op de blouse.

Dit is een afbeelding van het gevonden mes. Het was een mes dat bij Blokker was gekocht en een lemmet had van 18 centimeter. (De vijf steekwonden waren ieder 10 centimeter diep.)

En dit is een foto van het mes en de bloedafdruk.. Daarbij is het ook belangrijk te beseffen dat de snijkant van het Blokker-mes aan de bolle kant van het mes zit, en de snijkant van het mes waarvan een afdruk op de blouse te zien is, aan de holle kant. .

De speurhond loste op 30 november 1999 in één klap twee belangrijke problemen op:

- Van het mes kon niet worden aangetoond dat dit het moordwapen was (de lengte van het lemmet klopte niet en de vorm paste niet bij de bloedafdruk). Alleen doordat de hond het mes aan Louwes koppelde, verklaarde het Openbaar Ministerie dit mes tot het moordwapen.
- Nu het mes op deze manier als het moordwapen werd gedefinieerd, werd het enkele feit dat de speurhond Louwes aan het moordwapen verbond, gezien als bewijs dat Louwes de moordenaar was.

Op basis van logica alleen kan dit als een klassieke cirkelredenering worden beschouwd. Het mes is het moordwapen omdat Louwes het in handen heeft gehad. Louwes is de moordenaar omdat hij het moordwapen in handen heeft gehad. Conclusie: Louwes heeft de moord met dit mes gepleegd. De rechtbank in Zwolle vond in februari 2000 dat niet wettig en overtuigend was bewezen dat Louwes de dader was. Maar het gerechtshof in Arnhem vond deze redenering blijkbaar wel overtuigend en veroordeelde Louwes tot 12 jaar wegens moord.

In het voorjaar van 2003, toen de Hoge Raad zich voor de tweede keer over deze zaak boog, werd opdracht gegeven om het mes te onderwerpen aan een DNA-onderzoek. De uitkomst was dat er DNA werd gevonden van twee personen, **echter niet van Louwes, noch van het slachtoffer**. De Hoge Raad sprak daarom uit dat het mes niet het moordwapen geweest kon zijn en gelastte een herzieningsproces.

De vraag waarom dan de speurhond twee keer Louwes had geroken, terwijl hij het mes nooit in handen heeft gehad, is nooit meer beantwoord. Ook hier zijn twee logische verklaringen mogelijk. Eén: die hond heeft een fout gemaakt. Of twee: de geur van Louwes is aangebracht op het geurmonster van het mes. Zoals vele anderen kan ik mij dat laatste amper voorstellen. Dat zoiets in Nederland kan zijn gebeurd. Maar ik vind het ook te eenvoudig om, als een gerechtshof de speurhond voor 100% serieus neemt, daarna te stellen dat blijkbaar de speurhond voor 0% geloofd moet worden. **Je kan dus niet op basis van de beschikbare feiten uitsluiten, dat de geur van Louwes inderdaad op het geurmonster van het mes is aangebracht.** De mogelijkheid daartoe was er wel, omdat kleding van Louwes bij zijn arrestatie op 19 november in beslag was genomen.

Het herzieningsproces

In juli 2003 werd Louwes op last van de Hoge Raad voorlopig vrijgelaten. Aangegeven werd dat als het gerechtshof in Arnhem in 2000 had geweten dat er wél DNA van twee andere personen op het mes was aangetroffen, maar niet dat van Louwes en het slachtoffer, dat Louwes dan vrijwel zeker niet veroordeeld zou zijn.

Op 8 december 2003 vond het herzieningsproces plaats. Tot die dag gingen Louwes en zijn advocaat ervan uit dat het in feite slechts een formele bekrachtiging zou zijn van wat de Hoge Raad eigenlijk al had vastgesteld. Met de bewijzen die bij het hoger beroep in Arnhem in 2000 voorlagen, had Louwes niet veroordeeld mogen worden.

Vlak voor aanvang van de zitting kwam echter de mededeling dat er nieuw bewijs tegen Louwes was gevonden. DNA-contactsporen op de blouse van de weduwe!

Nu zijn er juristen die hun bevreemding hebben uitgesproken dat bij een herzieningsproces het Openbaar Ministerie de mogelijkheid krijgt na het hoger beroep nogmaals met nieuw bewijs te komen.⁶¹ Er is op gewezen dat het Openbaar Ministerie er groot belang bij had om bij het herzieningsproces met nieuw bewijs te komen. Juist omdat het bewijs bij het hoger beroep onjuist was, kon langs deze weg alsnog blijken dat toch de juiste dader was vastgezet. Naar aanleiding van de discussie in september 2005 over de Schiedammer parkmoord, schreef dr. Van Houte een ingezonden brief over dit onderwerp met de titel 'Herziening als panacee voor fouten van het OM'.⁶² Niet alleen komt een verdachte daardoor in een ongelijke positie ten opzichte van het Openbaar Ministerie, ook kan nieuw bewijs tijdens een herzieningsproces niet meer onderworpen worden aan een volgende rechtbank. Een veroordeling in zo'n herzieningsproces is immers direct definitief.

Leggen we echter deze procedurele overwegingen terzijde, ook dan valt bij het proces in Den Bosch, dat op 9 februari 2004 eindigde in een bevestiging van de eerdere veroordeling van Louwes, een aantal zaken op. Allereerst is het opvallend dat het DNA-onderzoek op de blouse van de weduwe is uitgevoerd tussen 4 en 8 december 2003, terwijl al sinds augustus 2003 duidelijk was dat in december 2003 het herzieningsproces zou plaatshebben. Bij de zitting op 8 december 2003 wordt ook gerefereerd aan de korte tijd waarin het rapport moest worden gemaakt.

In de inleiding van het NFI-rapport staat het volgende vermeld over het onderzoek naar DNA-contactsporen, die ook wel DNA-overdrachtsporen worden genoemd:

“Overdrachtsporen kunnen ontstaan door enige vorm van contact of interactie van een individu met een voorwerp of door interactie of contact van een individu met een ander individu. Hierbij kunnen bijvoorbeeld cellen van de onbedekte huid van het individu worden overgedragen op de kleding of de huid van de ontvanger.

*In tegenstelling tot het onderzoek aan klassieke biologische sporen zoals bloed, sperma en speeksel, bevindt het onderzoek aan overdrachtsporen en contactsporen zich nog in de kinderschoenen. Naast de bepaling van de herkomst (donor) van een biologisch spoor, is ook de vraag naar de relatie van het spoor met het misdrijf van groot belang. In tegenstelling tot sporen als bloed en sperma vormen DNA-profielen van contactsporen over het algemeen geen direct bewijs. Wel hebben zij mogelijk een indirecte bewijswaarde. **Het probleem bij contactsporen is dat er vaak tal van plausible alternatieve verklaringen te vinden zijn voor de aanwezigheid van niet nader te specificeren celmateriaal op een plaats delict of op een stuk van overtuiging.**”⁶³*

Tot die plausible alternatieve verklaringen behoort bijvoorbeeld het elkaar ontmoeten bij een normaal contact, of de omstandigheid dat spullen van een persoon zich in dezelfde ruimte hebben bevonden als de spullen van een andere persoon.

Er was op negen sporen onderzoek uitgevoerd. De rechtbank gaf opdracht om meer onderzoek te doen en op 22 januari werd onderzoek op basis van twintig sporen gerapporteerd.

⁶¹ Mr. H. Snijders-Borst, Nederlands Jursitenblad 2005/38: Dat de hand van Justitie niet uitschiet.

Dr. C.P.M. van Houte, Nederlands Juristenblad 2005/24: De dwalingsherzieningsprocedure in de Deventer Moordzaak.

⁶² Zie bijlage H, blz. 71

⁶³ NFI rapport uitgebracht voor de zitting van 8-12-2003

De gevonden sporen brachten het NFI tot het presenteren van de volgende twee hypothesen in zijn rapport.

Hypothese 1: *“Via het bezoek dat Louwes ’s morgens aan de weduwe had gebracht, waarbij er een hand gegeven is, waarna het slachtoffer de sporen over haar blouse kan hebben verspreid en/of via speeksel dat tijdens het spreken is vrijgekomen.”*

Hypothese 2: *“Het celmateriaal is overgebracht op de blouse tijdens het delict.”*⁶⁴

In zijn toelichting voor de rechtbank stelt deskundige Eikelenboom van het NFI dat hypothese 2 door de bevindingen meer wordt ondersteund dan hypothese 1.⁶⁵ Er wordt dus niet gesteld dat hypothese 1 vrijwel zeker uitgesloten kan worden. Daarbij spelen lichtrode vlekken op de voorkant van de blouse een belangrijke rol. Daarvan wordt gesteld dat de vlekken make-up vlekken zouden kunnen zijn, die er tijdens het geweld op zijn gekomen. En omdat in een vlek ook DNA-contactsporen zijn gevonden zou dit op het ouderschap van Louwes kunnen wijzen.

Advocaat Knoops brengt hiertegen in, dat op de foto's uit 1999 geen vlekken te zien zijn en dat de blouse ruim vier jaar in een open doos in het politiebureau van Deventer was bewaard. Al in 2001 heeft het Bureau Waisvisz gewezen op het gevaar van contaminatie omdat de blouse van de weduwe tegelijk bewaard en vervoerd is met bewijsmiddelen die van Ernest Louwes afkomst waren of ermee in contact waren geweest.

Knoops voert ook aan dat er geen chemisch onderzoek was uitgevoerd om vast te stellen of de vlek inderdaad uit make-up bestond. Over dat niet uitvoeren van het chemisch onderzoek verklaart deskundige Eikelenboom tijdens de zitting:

*“Een dergelijk onderzoek is technisch wel mogelijk, maar daarvoor zou een experiment moeten worden opgezet. Op de afdeling chemie is mij gezegd dat een zodanig onderzoek dermate moeilijk was dat hiervan is afgezien. **Hierbij speelde ook mee dat de afdeling chemie zich afvroeg wat de bewijswaarde daarvan was.**”*⁶⁶

Ondanks het ontbreken van het chemisch onderzoek en het feit dat op de foto's uit 1999 niet te zien is of die lichtrode vlek er al was, zegt het gerechtshof in zijn arrest:

*“Het uitgangspunt van ing. Eikelenboom dat de lichtrode substantie, die op verschillende plaatsen op de blouse is aangetroffen, make-up betreft **is deugdelijk gemotiveerd en is daarmee een betrouwbaar uitgangspunt.**”*⁶⁷

Zo een belangrijke beslissing in zo een belangrijke rechtszaak is dus gebaseerd op een veronderstelling van een vertegenwoordiger van het NFI in plaats van op empirisch onderzoek. En dat het niet moeilijk was om deze veronderstelling al dan niet empirisch te onderbouwen heb ik in februari jl. zelf bewezen. Ik stelde namelijk vast wat het onderzoeksteam op 29 september 1999 ook al wist: getuige N. was de schoonheidsspecialiste van de weduwe. Ik heb haar februari jl. benaderd en zij vertelde me welk merk en type make-up de weduwe altijd gebruikte. Dat was Issima Guerlain nummer 6, de donkerste beige kleur (die trouwens geen lichtrode, maar beige vlekken achter laat). Dit specifieke type was inmiddels al uit de handel, maar ik heb het toch kunnen bemachtigen en het ter beschikking gesteld aan het Openbaar Ministerie. Twee maanden later werd het opgehaald en naar het NFI gebracht, ruim twee jaar na de definitieve veroordeling van Ernest Louwes op basis van ‘make-up vlekken’.

In het kader van het oriënterend vooronderzoek is er in maart 2006 een contra-expertise uitgevoerd op het rapport van het NFI uit 2003/2004 door de FSS (*Forensic Science Service*). Na het uitbrengen van dat rapport is door het NFI nieuw DNA-contactsporenonderzoek uitgevoerd. Volgens het persbericht zou de uitslag van dat onderzoek nog bezwarender zijn voor Louwes dan tot nu toe was vastgesteld. Mr. Knoops zegt in een interview in De Telegraaf van 15 juni 2006 (hij is de enige die toegang heeft gekregen tot het rapport van het Openbaar Ministerie) dat de tekst van het persbericht van het Openbaar Ministerie absoluut niet ondersteund wordt door de bevindingen van het NFI in het eindrapport, waarover hij beschikt. Behoudens het Openbaar Ministerie en mr. Knoops kan dus niemand vaststellen wat die bevindingen van het NFI zijn en in hoeverre die resultaten het 100% zeker maken dat Louwes de schuldige is en Michaël de moord niet heeft gepleegd.

⁶⁴ NFI rapport van 22-1-2004

⁶⁵ Verslag van rechtszitting op 26-1-2004

⁶⁶ idem

⁶⁷ Vonnis van Gerechtshof Den Bosch, 9-2-2004

De cruciale hypothese

Daarmee zijn we weer terug bij de twee hypothesen van dit hoofdstuk. Is er sprake van gemaakte fouten in 1999, maar is het eindresultaat toch juist? Of is er sprake geweest van grote fouten, die ertoe hebben geleid dat Louwes de dader moest en zou zijn en dat fouten die mogelijk gemaakt zijn uit alle macht niet mogen worden erkend?

Dit is de tekst van de twee hypothesen over de rol van het Openbaar Ministerie:

- A. Het was een juiste keuze dat het onderzoeksteam op 23 oktober 1999 geen aandacht meer schonk aan Michaël de J. Het onderzoeksteam dook daarna terecht met al zijn energie op Ernest Louwes. En hoewel de eerste veroordeling in 2000 op basis van het mes onterecht was, bleek in 2004 dankzij het DNA-contactsporenonderzoek dat Ernest Louwes toch de dader was. Eind goed, al goed.
- B. Het is niet te begrijpen waarom het onderzoeksteam op 23 oktober 1999 besloot geen aandacht te besteden aan de mogelijke betrokkenheid van Michaël de J. bij de moord. Vanaf dat moment heeft het Openbaar Ministerie er alles aan gedaan om Ernest Louwes als dader van de moord achter de tralies te krijgen en is geprobeerd de fouten, gemaakt tijdens die eerste maand van het onderzoek, op alle mogelijke manieren te maskeren. Er is niet alleen sprake van tunnelvisie bij het team uit 1999, maar ook bij het team dat in 2006 het oriënterend vooronderzoek heeft verricht. Dat team is niet uit geweest op eerlijke en objectieve waarheidsvinding, maar op het onder het tapijt schuiven van de gemaakte fouten door het Openbaar Ministerie.

Wellicht heeft u zich op basis van dit feitenrelaas een mening gevormd, welke van deze twee hypothesen het meest waarschijnlijk is. Als binnenkort het rapport van het onderzoeksteam dat het vooronderzoek heeft uitgevoerd publiek wordt (en ik doe mijn best om dat te realiseren), zult u beter in staat zijn om vast te stellen welke van deze twee hypothesen u de grootste kans geeft om tot de conclusie te komen dat of A of B voor 100% zeker waar is. Ook is er via internet veel informatie beschikbaar over deze zaak. De website www.geenonschuldigenvast.nl geeft veel informatie over dit onderwerp en links naar diverse relevante stukken. Ook is er een dossier van deze zaak beschikbaar op de website www.om.nl van het Openbaar Ministerie.

Wat uw oordeel ook is, ik zal het respecteren. Als u dit feitenrelaas heeft gelezen -en daar ga ik van uit als u tot hier bent gekomen- dan heeft u in ieder geval mijn voornaamste bevindingen ook onder ogen gehad. Dan is het verder volledig aan u wat u denkt dat er in deze zaak aan de hand is.

Wat u vervolgens met die conclusies doet, is ook helemaal aan u.

Als u denkt dat hypothese B de juiste conclusie is, dan beseft u ook wat dat allemaal betekent. Niet alleen voor het lot van Ernest Louwes, maar ook voor de staat van onze rechtsstaat.

Doet u ermee wat u denkt dat juist is.

Ik heb er alles aan gedaan om feiten boven tafel te krijgen, zodat die als basis kunnen dienen voor mijn en uw oordeel. Meer dan dit kan ik en wil ik in de openbaarheid niet doen.

In ieder geval weet u vanaf nu vrijwel evenveel als ik. Als mij vanaf nu gevraagd wordt wat ik over bepaalde aspecten van de Deventer moordzaak denk, zal mijn antwoord zijn:

‘Wat denkt u zelf?’

Bijlagen

<u>Bijlage B.</u>	48
Beschikbare informatie van getuige B. over persoon Michaël de J., 8-10-1999	
<u>Bijlage M.</u>	49
Beschikbare informatie van getuige M. over persoon Michaël de J., 11-10-1999	
<u>Bijlage N.</u>	51
Verklaring van getuige N., 27-06-2006	
<u>Bijlage B2.</u>	53
Verklaring van getuige B., op 10-5-2006, naar aanleiding van verhoor door onderzoeksteam op 8-5-2006.	
<u>Bijlage L.</u>	54
Verklaring van getuige L., die niet mocht getuigen.	
<u>Bijlage M.</u>	58
Verklaring van messenwinkel in Arnhem, over verkopen van Global Magneetstrip op 25-9-1999	
<u>Bijlage A.</u>	59
Verklaringen van handschriftdeskundigen over anonieme briefjes	
<u>Bijlage H.</u>	71
Ingezonden brief van mr. C. van Houte kort na het debat over Schiedammer parkmoord in september 2005 over de herzieningsprocedure.	

Bijlage B: **Beschikbare informatie over persoon Michaël de J., 8-10-1999**

Uit de verklaring van Getuige B, proces-verbaal van 8 oktober 1999:

“Ik weet dat een bekende van mij bij een prof. Wittenberg onder behandeling was. Deze bekende is Michaël de J. Hij heeft mij ooit verteld dat hij bij deze Wittenberg onder behandeling was. Ik ken hem vanaf juni 1993. Er ontstond een relatie.

Mijn kinderen en ook anderen waren bang voor Michaël. Zij vonden het een rare/vreemde man, die niet bij mij paste. Ze vonden het een griezel, waar ik nooit meer van af zou komen.

Hij had ook vaak problemen. Deze problemen kwamen vaak voort uit oneerlijkheden van zijn kant. Er is ook nog een voorval geweest met een diefstal uit een school. Michaël vertelde dat hij iets achter een schilderij had weggenomen. Ik weet niet meer wat. Volgens mij heeft de politie hier iets mee te doen gehad.

Michaël heeft mij in het begin verteld dat hij in behandeling was geweest bij de heer Wittenberg. Hij vertelde uit zichzelf dat dit was voor zijn driftbuien.

Indertijd had Michaël een heel raar mes en een soort vuurwapen. Deze twee voorwerpen had hij altijd onder zijn kussen liggen. Hij had ergens angst voor, doch kon mij niet uitleggen waarvoor.

Ik kan het mes als volgt omschrijven: ca. 30 cm. lang. Het betreft een heft en lemmet uit een geheel. Het betrof een soort overlevingsmes. Dit mes zat in een zwarte schede. Het heft was mogelijk zwart en of zilverkleurig. Het lemmet was zilverkleurig en het was volgens mij aan een zijde snijdend. Het lemmet liep aan de voorkant (punt) in een boog omhoog. De breedte van het lemmet zal ca. 2,5 cm-3cm breed zijn geweest.

Op 24 september 1999 heeft Michaël mij een briefje gegeven. Op dit briefje stonden nummers van een vuurwapen. Hij vroeg of ik zo'n vuurwapen in Duitsland voor hem kon kopen.

Ik heb hem leren kennen als een persoon die absoluut niet eerlijk tegen mij was. Hij heeft erg vaak tegen mij gelogen, over allerlei zaken. Hij stond er financieel altijd slecht voor, maar hij had altijd geld. Ik vroeg hem wel hoe hij altijd weer aan het geld kwam. Hij zei dat hij van geld geld kon maken. De Jeep heeft hij zelf opgebouwd. Ik heb in die tijd (periode 1993 tot eind 1994) alle rekeningen bijgehouden. Ik denk dat de Jeep zeker 150.000 gulden heeft gekost.

Ik heb verklaard over een zakmes dat Michaël altijd bij zich draagt. Dit betreft een rood, inklapbaar zakmes. Hieraan zitten een blikopener, vijltje en dergelijke.”

Bijlage M: **Beschikbare informatie over persoon Michaël de J., 11-10-1999**

Getuige M. is op 29-9-1999 en 11-10-1999 zelf naar het bureau gekomen, waar zij wilde praten over de mogelijke betrokkenheid van Michaël aan de moord.

Uit het verhoor op 29 september 1999

"Ik had wel gehoord over een moord in Deventer. Gistermorgen las ik in de krant over de moord. Ik had nogal eens contact met mevrouw. Ze kwam wel bij mij in de winkel. Verder kwam ik haar wel eens tegen in andere winkels. We praatten vaak met elkaar. Ze had het vaak over haar man welke enige jaren geleden gestorven is. Daar wij elkaar eigenlijk vaak spraken, ben ik ongeveer 2 jaar geleden bij haar in de woning geweest. Ze had mij hiervoor uitgenodigd.

Ik weet niet waarom, maar de naam Michaël de J. schoot mij vanmorgen te binnen. Ik ken Michaël al ongeveer 25 jaar. Michaël heeft gewerkt bij Max Gosschalk (antiekhandel) te Deventer. Michaël heeft daar enige tijd gewerkt. Max is ongeveer tien jaar geleden gestopt, en Michaël raakte volgens mij toen zonder werk. Hij heeft volgens mij nu een uitkering en hij is zoiets als oppasser in een studentensoos.

De familie Wittenberg kwam ook bij Max in de winkel. Zodoende hebben zij Michaël ook leren kennen. Michaël had veel problemen met zijn ouders en met name zijn vader. Zijn vader interesseerde zich niet in hem. Michaël is ook een hele tijd in behandeling geweest bij de heer Wittenberg. Zodoende leerde de familie Wittenberg Michaël kennen en kwam Michaël bij de familie in huis. Hij was een soort klusjesman. Welke klusjes hij uitvoerde is mij niet bekend.

Ik heb het samen met mevrouw Wittenberg wel eens over Michaël gehad. Eigenlijk vonden we het een vreemde knaap. Mevrouw Wittenberg vertelde mij in vertrouwen, dat Michaël in het testament stond. Ze heeft mij niet verteld hoeveel Michaël kreeg. Ik weet dat de familie Wittenberg veel geld heeft.

Ongeveer een half jaar geleden was Michaël bij mij in de zaak. We raakten in gesprek. Hij vertelde dat hij weg ging uit Deventer, maar ging er verder niet op in waarheen. Ik weet nu nog niet waar hij woont. Ik vroeg aan hem of hij nog kluste bij mevrouw Wittenberg. Hij mompelde toen zoiets als: "Dat stomme mens en dat gezeur". Ik vroeg vervolgens of hij woorden had gehad met mevrouw Wittenberg. Hierop antwoordde hij niet.

Ondanks het feit dat Michaël niet in het bezit is van een rijbewijs, is hij volgens mij in het bezit van twee dure auto's. Volgens mij houdt deze jongen zich bezig met dubieuze zaken. Ik kan niet aangeven waarom. Michaël heeft een dure smaak en loopt meestal in dure kleding. Hij is ook in het bezit van een GSM. Deze heeft hij 1 à 2 jaar geleden van mevrouw Wittenberg gekregen. Mevrouw kon dan Michaël altijd bereiken. Ik heb geen idee wat Michaël bij mevrouw kluste. Michaël kwam heel onstabiel over. Michaël heeft het volgens mij financieel niet breed. Ik kreeg van Michaël de indruk dat hij vaak bij mevrouw kwam. Michaël heeft een dure smaak en is tuk op geld. Volgens mij kan Michaël rustig in alle vertrekken bij mevrouw komen omdat het contact erg goed was tussen Michaël en mevrouw. "

Uit het verhoor op 11 oktober 1999 toen de getuige zich nog een keer meldde

“Ik ken mevrouw Wittenberg alleen van de gesprekken in de winkels en dergelijke. Ik ken de heer Wittenberg niet. Ze zijn wel een paar keer samen bij mij in de winkel geweest.

Ik ben bij mevrouw Wittenberg in de woning geweest. Dit was op 12 oktober 1997. Ik weet dit zo precies, omdat ik dat nagezocht heb. Toen ik die keer bij mevrouw Wittenberg was, hebben we over Michaël gesproken. We kregen het over Max Gosschalk en zodoende ook over Michaël. Hij werkte daar toen. Ik wist dat Michaël bij mevrouw kluste. Dit was mij bekend uit eerdere gesprekken met hem.

Ik weet van Michaël dat hij onder behandeling was bij Wittenberg. Michaël was volgens mij niet officieel bij dokter Wittenberg onder behandeling. Michaël had problemen met zijn ouders en daarvoor stond hij onder behandeling. Michaël noemde Wittenberg altijd professor.

Michaël is eigenlijk een wonderlijke knaap. Ik heb hierover ook wel eens met mevrouw Wittenberg gesproken. Michaël is cijfer- en leesblind.

Ik weet dat de ouders van Michaël niet veel om Michaël gaven en dat er onderling problemen waren. Voorzover ik weet heeft mevrouw Wittenberg zich nooit negatief over Michaël uitgelaten.

Michaël heb ik ongeveer een half jaar geleden gezien. Hij was toen bij mij in de winkel. Volgens mij was dit op een koopavond. Hij vertelde toen dat hij wegging uit Deventer. Hij vertelde niet waarom hij wegging uit Deventer. Nadien heb ik Michaël niet weer gezien of gesproken.

Toen Michaël de laatste keer bij mij in de winkel was, kwam hij volgens mij zomaar langs. Ik vroeg hem toen nog of hij nog kluste bij mevrouw Wittenberg. Hij zei toen: ‘Dat rare rot wijf, of iets dergelijks, zij zeurt altijd zo’, althans woorden van gelijke strekking.

Michaël vertelde mij een hele tijd terug dat hij twee auto's had. Van die grote terreinauto's. Dit is volgens mij een jaar of drie geleden. Ik heb hem wel eens in zo'n auto zien rijden. Hij reed niet zelf, hij heeft geen rijbewijs. Dit heeft hij niet kunnen halen in verband met zijn afwijking. Het was een grote auto met veel chrom eraan. Het was een open model. Hij vertelde mij dat het zijn eigen auto was en dat hij spaarde voor de onderdelen van deze auto.

Ik ken geen mensen welke omgaan met Michaël. Hij had wel regelmatig een andere vriendin. Toen ik hem voor het laatst sprak, vertelde hij nog dat hij geen vriendin had. Ik zou niet weten of hij nu een relatie heeft. De laatste keer dat ik hem sprak, kwam hij onstabiel en vreemd over.

Ik heb mij vaak afgevraagd hoe Michaël aan geld kwam. Hij was duur gekleed, droeg dure brillen van het merk Cartier en had twee dure auto's. Het is mij niet bekend of Michaël ook nog andere hobby's heeft.

Ongeveer acht jaar geleden was Michaël een keer bij mij in de zaak. Hij was toen straal bezopen. Hij vertelde dat hij mij wel vertrouwde en ik heb hem toen duidelijk gemaakt, dat ik niets van hem wilde. Ik hoop dat ik hem voorlopig niet meer zie, omdat ik hem onstabiel en agressief vond overkomen. Dit had Michaël wel eens vaker.

Michaël heeft iets vreemds over zich, geen normaal gedrag en dan met name hoe hij over de relatie sprak. Ik heb wel eens met hem gesproken over het feit, dat je relaties niet kunt kopen met dure geschenken. Dit is overigens al een aantal jaren geleden.

Ik weet dat Michaël jaren geleden een ploertendoder in zijn bezit had. Ik heb het er toen nog met hem over gehad dat het verboden wapenbezit was. Hij droeg dit wapen bij zich.”

Bijlage N.

Verklaring van Getuige N., 27-06-2006

Getuige N. was de schoonheidsspecialiste van de weduwe en was een goede vriendin geworden. Zij werd direct na de moord door de recherche gehoord. Dat gesprek ging over het reilen en zeilen van de weduwe in het algemeen. Volgens haar eigen zeggen was ze toen heel erg van slag door de dood van haar vriendin. Toen ze later weer bij haar positieven kwam, herinnerde zij zich relevante informatie die ze nog met de recherche wilde delen. Volgens haar eigen zeggen heeft ze de recherche gebeld, maar men is niet meer langsgekomen.

De informatie die zij had betrof met name de spanning die er blijkbaar was bij de weduwe rondom de betalingen die zij periodiek deed aan Michaël en het feit dat ze daar een einde aan wilde maken. Een getekende verklaring met die informatie is in januari 2006 aan het Openbaar Ministerie overhandigd. Deze getuige is pas op 29 mei 2006 gehoord, vier dagen voordat het eindrapport van het onderzoeksteam is uitgebracht.

Uit de toelichting van mr. Brouwer maak ik op dat deze getuige als niet betrouwbaar wordt gezien, omdat men niet heeft kunnen terugvinden dat zij in 1999 gebeld heeft om langs te komen. Eveneens had men geen ondersteuning voor de melding van getuige N., dat de weduwe geld aan Michaël betaalde (Michaël ontkent de betaling ten stelligste).

Het onderzoeksteam is hierbij echter voorbijgegaan aan getuige L., collega en vriend van Michaël, die aangeeft dat Michaël wekelijks (op woensdag of donderdag) naar de weduwe ging en dan met 500 à 600 gulden terugkwam. Deze informatie (en het feit dat de getuige nog veel meer wist) is op 4 maart 2006 doorgegeven aan het onderzoeksteam. Getuige L. is echter niet gehoord en zijn informatie is ook niet meegenomen in het onderzoeksrapport. Als dat wel was gebeurd dan zou men de informatie van getuige N. in het onderzoeksrapport niet hebben gediskwalificeerd. Na het uitbrengen van het rapport heeft getuige N. nogmaals een verklaring gemaakt, waarin ze vasthoudt aan haar lezing van januari 2006.

“Ik was ongeveer 6 jaar de schoonheidsspecialiste van Jacqueline Wittenberg, Ze kwam zo eens in de vier tot zes weken naar mijn salon in Zutphen. Langzamerhand is er een vriendschap en een vertrouwensband tussen ons ontstaan.

Op 29 september 1999 ben ik voor het eerst door de recherche gehoord inzake de moord.

Ik vertelde de recherche over wat ik van het leven van de weduwe Wittenberg wist.

Door de dood van de weduwe was ik behoorlijk van slag. Maar langzamerhand kwam er toch meer in mijn geheugen terug. Ik belde in de weken daarna de recherche op, dat ik misschien interessante informatie voor ze had. Ze zijn echter niet langs gekomen, ondanks dat ze mij hadden gezegd “we maken er een melding van”.

Ik dacht toen dat mijn informatie niet relevant was en zeker toen Louwes werd opgepakt zag ik geen noodzaak meer om mijn informatie met hen te delen .

Mevrouw J. Wittenberg werd door mij de laatste keer behandeld ongeveer vier weken voor haar dood.

Tijdens de behandeling vertelde ze mij dat ze er genoeg van had steeds geld te geven aan Michel de J. en dat ze niet van plan was hiermee door te gaan.

Ook sprak ze haar onvrede uit over de gang van zaken binnen de stichting en dat ze van plan was haar testament te wijzigen.

Op de 21^e of 22^e september was J. Wittenberg in Zutphen en vertelde mij dat de kogel door de kerk was: er zouden spijkers met koppen geslagen worden en donderdags zou er een gesprek plaats vinden. De in en outs van dit gesprek zou ik vrijdagochtend horen tijdens haar behandeling in de salon.

Op 29 Mei jl. zijn er twee rechercheurs bij mij in de zaak geweest om mijn getuigenis af te nemen. Na afloop vroeg ik om een schriftelijk verslag van ons gesprek, maar na ruggespraak met hun teamleider bleek dit niet mogelijk te zijn. Als argument werd gegeven dat de andere getuigen ook geen schriftelijk verslag hadden gekregen.”

Bijlage B2.

Verklaring van Getuige B., op 10-05-2006, naar aanleiding van verhoor door onderzoeksteam.

Getuige B., de vriendin van Michaël, die hem op 24 september 1999 in de binnenstad van Deventer had ontmoet, is op 8 mei 2006 ondervraagd door het onderzoeksteam. Zij vond het een zeer onplezierig gesprek en voelde zich nogal geïntimideerd. Daarom schreef zij op 10 mei 2006 een brief naar de teamleider om nogmaals te bevestigen dat de informatie die zij had verstrekt juist was. Op de 24^e september 1999 bezocht getuige B., die in 1999 in Duitsland woonde, Deventer voor een bezoek aan haar advocaat. Die heeft schriftelijk bevestigd dat die afspraak op 24 september 1999 was.

Landelijk Parket
Postbus 395
3000 AJ Rotterdam

Uw kenmerk TIOC 2006-DM
Ons kenmerk De Deventer Moordzaak

10 mei 2006

Geachte Dame, Heren,

Naar aanleiding van het verhoor op 8 mei j.l. wil ik graag het volgende aan mijn verklaring toevoegen. De lezing zoals ik deze gaf in de documentaire uitzending van Talpa waarin ook de AG. Dhr. H. Brouwer zijn medewerking verleende is de juiste ik herhaal dus dat ik op 24 september M. de J. heb ontmoet in het Centrum van Deventer. Dat ik terwijl wij op het terras zaten t.o. Brink 21 waar Michael gewerkt had, ik vond dat hij anders overkwam dan normaal. Hij was erg somber ik vroeg hem derhalve wat er aan scheelde, nadat hij eerst mijn vraag ontwek zoals meestal, vertelde hij dat hij een goede vriendin had verloren. Ik vroeg hem welke vriendin, waarop hij vertelde Mw. Wittenberg (zij was als een moeder voor mij) dood was. Hij vroeg mij niet een briefje in de hand, of het gek was dat hij een rouwadverteentie in het Deventer Dagblad zou zetten. Waarop ik antwoorde dat hij dat toch zelf moest weten. Omdat hij zo somber was die middag, heb ik hem de volgende ochtend dus 25 september '99 gebelt om te vragen hoe het met hem ging. Ik maakte de opmerking had je niet beter kunnen wachten met haar te vermoorden tot je de erfenis binnen had. Het was zomaar een gevoel, misschien onbewust gekoppeld aan het feit dat hij het in relatie met haar altijd over geld had. Het rare gevoel kwam bij mij op, mede omdat hij had gezegd toen ik hem aansprak op zijn vreemde leefwijze (op een matras op de grond slapen) dat hij over 5 jaar rijk zou zijn. Ik realiseerde mij, dat die 5 jaar bijna verstreken waren. Dat ik destijds niet alles meer zo precies kon bewoorden in mijn ecrte verklaring komt omdat ik toen eigenlijk erg van de kaart was omdat ik mij realiseerde dat ik mogelijk een relatie had gehad met iemand die misschien meer wist van de moord op Mw. Wittenberg. Van deze gelegenheid maak ik gaarne gebruik u te verzoeken mij nog een copie van mijn verklaring van 8 mei j.l. te willen doen toekomen. Ik verzoek u voorts deze brief indergraal toe te voegen aan genoemde verklaring.

Aldus naar waarheid,

PS. Dat ik op 8 mei nogal onzeker overkwam had te maken met het gevoel dat het verhoor een beetje (agressief) overkwam. Dat hij bij mij tot gevolg dat ik dichtklap en niets meer weet. Op grond van mijn verleden (mijn ex echtgenoot heeft mijn geestelijk en lichamelijke mishandelt), heb ik dit daaraan overgehouden.

Bijlage L

Verklaring van de getuige die niet mocht getuigen

Afgelegd op 20 juni 2006 per videoconferencing

Getuige L. heeft zich volgens eigen zeggen op 22 oktober 1999 gemeld bij de politie in Deventer. Dat was na een uitzending van Opsporing Verzocht, waarin een signalement van een 'enge man' werd gegeven. Getuige L. herkende hierin Michaël de J. en vertelde de politie dat hij veel over hem wist en ook informatie had over de relatie met de weduwe Wittenberg. Getuige L. is toen echter niet door de politie gehoord.

Op 4 maart 2006 meldde hij zich per e-mail bij mij vanuit Australië, waar hij nu woont. Ik had een gesprek van een half uur met hem en heb toen direct het onderzoeksteam in kennis gesteld van deze getuige. Ik stuurde een mail van 500 woorden met daarin alle contactinformatie van getuige L. en de hoofdlijnen van wat hij mij in dat gesprek had verteld. Het doel van de mail was niet om compleet en uitputtend te zijn, maar aan te geven over hoeveel van de onderwerpen van onderzoek hij informatie had.

Half april heb ik nog via e-mail gevraagd of getuige L. al gehoord was. Het antwoord was negatief. Bij de toelichting die mr. Brouwer mij op 13 juni jl. gaf bleek mij dat hij niet van getuige L. gehoord had en dat diverse conclusies van het onderzoeksteam niet getrokken hadden kunnen worden als men getuige L. wel had ondervraagd. Hij had immers relevante informatie over de onderwerpen 'geld', 'mes' en 'anonieme briefjes'. Daarnaast gaf hij een uitvoerige beschrijving van de relatie tussen de dronkenschap van Michaël en zijn driftaanvallen.

Omdat hij zeer ontstemd is over het feit dat hij nu voor de tweede keer niet als getuige is gehoord, heeft hij via videoconferencing een verklaring afgelegd. Gezien het belang van deze informatie treft u onderstaand de belangrijkste fragmenten hiervan aan. De hele getuigenis is op DVD vastgelegd en beschikbaar voor het Openbaar Ministerie of de media.

Fragmenten eruit kunt u aantreffen op www.geenonschuldigenvast.nl

"Tussen 1995 en 1999 heb ik in Deventer gestudeerd en ben direct met Michaël in aanraking gekomen. Hij werkte bij Brink 21, een stichting. Daar ben ik eind 1995 inkoper geworden. Vanaf dat moment kwam ik vrijwel dagelijks met hem in aanraking. Dat duurde tot eind 1998.

Ik heb veel contact met Michaël gehad in verband met mijn werkzaamheden. Ik denk dat het minimaal 4 dagen per week was, een aantal uren per dag. Na het werk gingen we ook veel met elkaar om. Een drankje drinken in de stad, waar hij een zeer geziene gast was. Bijna elke dag dronken we wel wat.

Michaël zou ik willen omschrijven, als hij niet gedronken had, als een vrij rustig persoon. Omdat hij erg veel dronk veranderde hij in emotioneel, zeer geregeld driftig, of zelfs heel kwaad.

Als hij nuchter was, was hij een aardige, attente en vrolijke jongen.

De drift van Michaël maakte hem agressief. Mensen waren dan ook vaak heel bang voor hem. Hij gooide dan ook vaak met spullen. Op het kantoor met bierpullen, perforator, met een asbak, puur uit drift... op de grond.

Michaël was minimaal vier keer per week dronken tot zelfs straalbezopen.

Hij kwam aan alcohol doordat hij regelmatig alcohol ontvreemde uit de opslagruimten van de studentenorganisatie. En hij ging wekelijks naar mevrouw Wittenberg om geld op te halen.

Michaël droeg altijd een Leatherman Tool bij zich. En hij liep altijd met een mes op zak. En hij had thuis bij Meike een hele collectie messen. En hij had zeer regelmatig een pistool bij zich. Het leek heel erg op een politierevolver. Het wapen maakte minder kabaal dan een gewoon pistool. Het was absoluut geen luchtdrukpistool.

Hij schoot met dat wapen zeer geregeld op de zolder van Brink 21 op oude houten platen.

De Leatherman-mes had hij in een lederen holster aan zijn riem hangen. En het grote lange mes droeg hij in zijn laars. Ik weet niet of hij dat mes altijd bij zich had. De Leatherman zeker wel. Het mes in zijn laars heb ik een aantal malen gezien. Hij toonde het aan mij en anderen. Het mes was circa 15 à 20 centimeter lang. En het lijkt heel erg op een Global--mes. Want die hebben een lemmet dat verzonken zit in het mes zelf en met allerlei puntjes op het heft. En dat was het geval met dit mes. Ik heb hem nooit iets met dat mes zien doen, koken of zo. En het mes is te groot om een sinaasappel of appel te schillen.

Ik voelde me erg veilig bij Michaël als hij nuchter was. Maar als hij teveel gedronken had, wat zeer vaak voor kwam, dan voelde ik me absoluut niet veilig bij hem.

Michaël heeft een zeer lange periode bij Brink21 gewerkt op kantoor en ontvreemde zeer vaak sterke drank. Ik begrijp niet waarom het bestuur hem niet eerder ontslagen heeft. Die moeten het absoluut geweten hebben. Men kon gewoon zien dat er op kantoor frisdrankglazen met alcohol stonden. Michaël heeft alles direct in het pand geconsumeerd.

Ik ben in die periode meerdere keren bij Meike thuis geweest, samen met Michaël om daar wat te drinken of een aanhanger op te halen. Ik ben twee keer bij ene J. in Holten geweest. Daar stonden twee jeeps van Michaël opgeslagen. Hij deed werkzaamheden aan auto's erbij en heeft twee keer mijn auto in onderhoud gehad.

Michaël heeft het vroeger geregeld met ons over de periode voor 1995 gehad. Hij had het over Delen en Terlet bij Arnhem. Er was iets mee aan de hand, maar wilde het er nooit over hebben.

Michaël heeft tegen ons gezegd dat hij vroeger uit huis is gezet bij zijn ouders en dat zij nooit contact wilden. Hij sprak over mevrouw Wittenberg als zijn pleegmoeder. Michaël vertelde over zijn prostitutieverleden dat hij 's avonds met de meisjes aan het rondrijden was. Dat er veel dingen gebeurden. Dronk toen ook al. Het vreemde is dat hij ons ook heel trots vertelde dat als er alcoholcontrole was, dan kon hij altijd doorrijden zonder dat hem iets gevraagd werd. De politie zag heel duidelijk dat hij teveel op had. Hij had trouwens geen rijbewijs. Hij reed in de prostitutietijd dagelijks. In de periode bij Brink 21 reed hij soms in een van zijn jeeps rond, maar niet op een motor.

Michaël kende Meike al in 1995. Maar hij woonde daar officieel niet in huis. Hij vertelde ons altijd dat hij een appartement in K. had en daar woonde. Maar omdat hij financiële problemen had was gas, water en licht afgesloten. En steeds vaker zagen wij hem komen vanuit de T.-straat. Daar woont Meike.

Ik zag Meike in 1995 zo'n een à twee keer per week. Maar vanaf 1996, 1997 zeker twee à drie keer per week. Doorgaans was dat 's avonds als we een borrel aan het drinken waren bij de studentenverenigen. Het contact zelf was relatief klein.

De zin 'Maar toch wil ik u' uit de beide anonieme briefjes viel me op. Meike gebruikte in die tijd zeer vaak de woorden 'Maar toch wil ik' en 'Toch wil ik nu'. Dat deed ze om dingen bevestigd te krijgen of haar zin te krijgen. Dat weet ik 100% zeker.

Michaël had altijd een foto van zijn pleegvader, mijnheer Wittenberg, op zijn bureau staan. Hij sprak relatief weinig hierover. Wel vertelde hij ons dat hij vroeger patiënt bij hem was en dat het uiteindelijk is uitgegroeid tot een zeer hechte relatie. En dat de heer en mevrouw Wittenberg hem als een pleegzoon zagen.

Michaël zag dr. Wittenberg als een zeer wijs persoon en prees hem de hemel in als een soort God. Het wist alles en kon alles en was het beste van de wereld. Hij bezocht de familie minstens een keer in de week in het weekend. En door de week was hij er ook geregeld een paar uur per week. Hij zei dan dat hij bij de familie Wittenberg was geweest. Dat gebeurde minimaal twee keer per week, en misschien vaker.

Er gaan geruchten dat Michaël een seksuele relatie heeft gehad met dr. Wittenberg. Voor zover ik Michaël ken en zijn gedrag, zou het mij helemaal niets verbazen als dat ook daadwerkelijk zo was.

Michaël kleepte zich altijd op een vreemde manier, zoals veel homo's. Hij probeerde zich altijd te kleden in een pantalon, een overhemd en een pull-over. Of een strakleren broek met daarop een overhemd en een pullover. Hij liep ook bijna altijd in een lange zwarte leren jas.

Michaël zag heel erg op tegen dr. Wittenberg. Mevrouw Wittenberg was er eigenlijk maar bij. En het ging hem destijds vooral om dr. Wittenberg.

Uit de periode dat de dokter overleed (eind 1996) weet ik weinig. Want ik was wegens eigen familieomstandigheden niet in Deventer

Toen ik weer terugkwam veranderde Michaël. Hij begon meer te drinken dan daarvoor en hij had veel meer emotionele en woedeaanvallen. Dat zou verband met het overlijden kunnen hebben. In het begin ging hij vaker naar mevr. Wittenberg toe om ook over de dokter te praten. En dat zwakte uiteindelijk af tot hij een keer per week, op woensdag of donderdag naar de Wittenbergs ging. Ik weet niet of Michaël in de periode dat de dokter nog leefde ook geld kreeg van hun.

Michaël sprak over mevr. Wittenberg als een erg nette dame van stand. Hij noemde haar altijd 'Mevrouw'. Zo sprak hij ook naar ons toe. Ik heb het idee dat de relatie tussen hem en mevrouw Wittenberg heel erg aan het verslechteren was. Op een gegeven moment sprak hij over 'dat lastige mens' en daarna verbeterde hij zich en zei 'mevrouw Wittenberg'. En dan voegde hij eraan toe dat het zo zielig voor haar was dat haar man er niet meer was en wij missen hem zo. Als hij dronken was sprak hij over de weduwe in nuchtere toestand. En als hij bezopen was dan veranderde het taalgebruik en zei hij ook zoiets als 'dat lastige wijf'. En over de dokter sprak hij altijd alleen maar lof. Ook nadat hij overleden was. Ook als hij gedronken had.

Hij ging woensdag of donderdag naar de weduwe. De afspraak werd per week gemaakt. Die zette hij dan in zijn agenda. Hij bleef over het algemeen daar een half uur tot anderhalf uur. Ik heb het gevoel dat Michaël bijna altijd geld van de weduwe kreeg, zo goed als een keer per week. Dat ging om 500 à 600 gulden.

Als ik wel eens vroeg: waarom krijg je zoveel geld van haar? En dan antwoordde Michaël: omdat ik erg arm ben en een uitkering heb en ik heb meer geld nodig. Hij zei niet of het om een lening of een gift ging. Op die dagen ging hij meteen na zijn werktijd, of stopte eerder met zijn werk, en ging direct de kroeg in om het geld op te maken. En bleef dan lang doorhangen, tot laat in de avond. En als er nog geld over was dan ging hij de volgende dag meteen weer in de kroeg. Het was in twee dagen op. En hij gaf het o.a. uit bij Chez Antoinette, bij eetcafé FJ, café de Kachel en een aantal andere cafés. Hij was dan gul en gaf zeer geregeld rondjes. Volgens mij was dat om te laten zien hoe goed en aardig hij was.

Als Michaël verklaart dat hij nooit geld kreeg of leende van de weduwe, dan ontken ik dat. Ik weet voor meer dan 100% zeker dat hij vrijwel met een wekelijks interval geld heeft gekregen van de weduwe.

Ik vertrok zomer 1999 naar Arnhem.

Ik zag een politiebericht na het achtuurjournaal in oktober dat er een moord was gepleegd in Deventer. Dat was mevrouw Wittenberg. Met alle informatie die ik toen kreeg, en men sprak ook over een man met een donkere jas en een donkere broek. Ik dacht meteen: dat is Michaël. Ik belde toen een medestudent van destijds in Deventer. Ik zei hem dat moet Michaël geweest zijn. Als je de daderomschrijving hoort... en daarbij was het mevrouw Wittenberg. Dit moet Michaël geweest zijn.

Ik heb de politie daarover gebeld. Ik zei dat ik in Deventer had gewoond. Erg lang met Michaël had samengewerkt. En dat na het bericht op de televisie over de moord op mevrouw Wittenberg en de daderschets ik meteen het idee had dat dit Michaël moest zijn. De politie heeft dat opgenomen en ik heb er nooit meer iets van gehoord. Dat was een paar dagen na de uitzending. Omdat ik voor mezelf er eerst meer informatie over wilde krijgen. En dat ik er ook voor mezelf 100% zeker van wilde zijn dat het hem was. Daarom heeft het een paar dagen geduurd voordat ik belde. Daarna hebben ze geen contact met me opgenomen. Het onderzoeksteam ook niet.

Ik heb die discussie in het begin een klein beetje gevolgd. Omdat Justitie het zo zeker wist, dan zal ik het wel helemaal fout hebben gehad. Dan zal het dus wel waar zijn. Hoewel ik het wel heel erg vreemd vond, omdat de politie nooit met mij contact had opgenomen.

Ik heb begin maart 2006 gebeld doordat ik via de Nederlandse radio hoorde dat het onderzoek was heropend. Toen heb ik op internet alles gelezen. Ik zag dat Maurice de Hond een grootschalig onderzoek was gestart en heb die zaterdag een mailtje naar hem gestuurd en dat ik waarschijnlijk interessante informatie had. Dezelfde avond hebben wij telefonisch contact gehad. Ik stelde me ter beschikking van het onderzoeksteam. En alle informatie die ik heb, wilde ik geven. En dat mijn naam doorgegeven mocht worden aan Justitie. Zij hebben geen contact met me gehad.

Mijn reden om nu met deze informatie te komen en me beschikbaar te stellen voor Justitie komt absoluut niet doordat ik een hekel heb aan Michaël, maar ik kan niet tegen onrecht. En dat op dit moment iemand al zeven jaar onschuldig zit in de gevangenis, dat kan er bij mij absoluut niet in. En daarom vind ik dat de echte dader opgespoord moet worden en veroordeeld worden.

Ik heb vroeger met veel plezier samengewerkt met Michaël. En het is absoluut niet wrok of wraak naar hem toe. Ik ben er op zoveel punten van overtuigd dat hij het heeft gedaan. Dan kan het vroeger wel een goede vriend van me zijn geweest, maar als iemand een moord pleegt moet hij daarvoor veroordeeld worden.

De media hebben volgens mij zeer slecht gereageerd op de resultaten van het OM van de afgelopen week. Michaël werd volledig vrijgesproken en Meike ook. Men gaf aan dat er extra DNA is gevonden van de heer Louwes en daardoor zou hij het per se gedaan hebben. En iedereen die meedoen met de groep van Maurice de Hond zouden er meteen mee moeten stoppen omdat ze iemand kapot proberen te krijgen. Mijn interpretatie daarop is erg anders. De mensen om Maurice de Hond heen doen allemaal grandioos werk. Het is heel beroerd dat justitie zo op hun punt blijven, wij hebben de dader. Volgens mij is er heel veel fout gegaan bij het onderzoek. Daarom wil Justitie het niet heropenen. Want op die manier komt het niet aan het licht dat er zoveel fouten gemaakt zijn.

Alles wat ik nu verklaar, zowel schriftelijk als de video, mag gebruikt worden voor Justitie, alle media, naar televisie en radio, alles. Ik ben ook bereid journalisten te woord te staan. Via telefoon of mail.

Bijlage M:

Verklaring van de messenwinkelier, over verkopen van Global- magneetstrip op 25-9-1999

Michaël verklaart op 28-9-1999 dat hij op 25-9-1999 naar zijn vaste Global-messenleverancier in Arnhem is geweest om een magneetstrip te kopen. Die lezing is niet op waarheid nagetrokken door de recherche. In het najaar van 2001 heeft het echtpaar Waisvisz bij de importeur van Global gevraagd welke winkels in Arnhem Global-messen verkopen. Een van deze drie herkende vanaf een foto Michaël als vaste klant (hij kreeg ook 10% kaskorting). Zij konden zich - vanzelfsprekend - niet herinneren of Michaël twee jaar eerder op 25-9-1999 op bezoek was geweest. Ze konden echter wel uit hun administratie afleiden dat ze geen Global Magneetstrip (van 224 gulden) hadden verkocht. Men trof wel een Global-mes aan, dat men die ochtend met 10% korting had verkocht. De recherche heeft noch in 1999, noch in 2006 contact met deze winkel opgenomen. Dit is de verklaring van deze winkelier uit 2001.

Bureau E.W. Waisvisz

Bij deze wil ik bevestigen dat op 25-09-1999 een
Global Gsf 17 in de ochtend is gelocht.

Dit kan ik herleiden uit de bonnetjes die op deze dag
zijn uitgeschreven.

Op 25-09-99 is er geen Global magneetstrip
ter waarde van Hfl. 224,-. (Dit is niet ~~aan~~ aan-
getroffen op een kassabonnetje of geschreven bonnetje of pin transactie
hopende u hiermee voldoende informatie te hebben verstrekt.

Met vriendelijke groet.

Bijlage A: Verklaringen van handschriftdeskundigen

De twee anonieme briefjes en het originele handschrift van Meike W. uit de periode 2000-2001 is, nadat Bureau Waisvisz zijn conclusies had getrokken, voorgelegd aan een aantal andere schriftkundigen.

1. Bureau Waisvisz

<p style="text-align: center;">Algemeen Schriftkundig Bureau E. & W. Waisvisz</p> <p style="text-align: center;">Gedipl. Schriftkundigen en erkend/beëdigd schrift-experts</p> <p style="text-align: center;">Gespecialiseerd in: schrift-expertises * contra-expertises * identiteitsonderzoek * symptomatologische grafopathologie (o.a. non compos mentis zaken) * schrift-psychologische analyses * procesdossier-onderzoek</p>	
<p>E.A. Waisvisz Mw. W.M. Waisvisz-Schurgers</p> <p>Lievensbergstraat 1 1333 ZR Almere-Buiten (Landgoederenbuurt)</p> <p>Telefoon 036-537 0917 Fax 036-549 9460</p>	
<p>Almere-Buiten, 5 juli 2006</p>	
<p>Ondergetekenden E.A. WAISVISZ en W.WAISVISZ-SCHURGERS zijn reeds meer dan <u>25 jaar</u> werkzaam voor Politie, Justitie en Advocatuur, als schrift-experts, waarbij zij meer dan 1000 zaken tot een goed einde brachten. In 22 gevallen werden onze rapporten boven die van het NFI gesteld, waarbij wij als contra-expert optraden, soms in opdracht van de advocaat, maar ook in opdracht van de Rechter-Commissaris, c.q. de rechter, in zowel strafzaken als civiel-rechterlijke zaken. Gezien ons succes op het gebied van de contra-expertises is men niet zo blij met ons bij het NFI.</p> <p>In de onderhavige zaak maakten wij voor de Politie Deventer een daderprofiel aan de hand van een in de voortuin van de vermoorde weduwe gevonden briefje, n.a.v. het programma Opsporing Verzocht.</p> <p>De conclusies van dit onderzoek waren gebaseerd op enerzijds het handschrift, en anderzijds de inhoud van het geschrevene.</p> <p>Het is curieus dat verdachte M.C. de J. op zeer veel punten past in dit daderprofiel.</p> <p>In een later stadium verdiepten wij ons in de auteur van het briefje, omdat wij intussen beschikten over vergelijkingsmateriaal van personen binnen deze casus. Wij stelden vast, dat de vriendin van klusjesman M.C. de J. de schrijfster is van het briefje, met als waarschijnlijkheidsformulering "HOOGSTWAARSCHIJNLIJK". Onderzoek van het origineel kan wellicht tot een nog hogere waarschijnlijkheid leiden.</p> <p>Eerst veel later werden wij in het bezit gesteld van een briefje dat de</p>	
<p><small>Gediplomeerd bij de Nederlandse Vereniging voor Grafologie en Schrift-expertise Ingeschreven KvK te Lelystad nr. 39056514 Not. prv Nr. 38176</small></p>	<p>-2-</p>

Politie Deventer ontving op 21-10-06, en waarvan de inhoud er kennelijk op gericht was de politie op een dwaalspoor te zetten, omdat er een grotere kring verdachten werd gecreëerd. Op het oog leken de briefjes in de voortuin en aan de politie verschillend, totdat E.Waisvisz op een bijzondere taalkundige overeenkomst stuitte. "Maar toch wil ik U".

Daarop volgde nieuw onderzoek, nu naar de relatie tussen beide briefjes, zie PROD II. (Idiorhythmisch onderzoek)

Overigens werd ook in het briefje in de voortuin een taalkundige overeenkomst gezien in de tekst: "ik kan mij voorstellen". In één van de proces-verbalen van verhoor van M.C.de J. zegt de J. "Ik kan mij voorstellen, dat U mij verdenkt". M.C.de J. heeft de gewoonte, M.W. voor hem te laten schrijven, omdat hij zelf zegt leesblind te zijn. Dit wordt ook door derden bevestigd. De hypothese is, dat hij de briefjes dicteerde aan vriendin Meike.

PROD.I toont het idiorhythmisch onderzoek tussen de anonieme brief aan de politie in relatie tot het handschrift van Meike W.

PROD III tenslotte toont dit onderzoek tussen enerzijds het briefje in de voortuin en anderzijds het briefje aan de Politie Deventer.+ handschr.M.W.

De toelichting van dit onderzoek, in verkorte vorm, treft U aan in de Bijlage I en IA.

E.A. Waisvisz
-schrift-expert-

W.Waisvisz-Schurgers
-schrift-expert-

IDIORHYTHMISCH ONDERZOEK IN DE DEVENTER MOORDZAAK

LITIGIEUS MATERIAAL (LI)

VERGELIJKINGSMATERIAAL (VM)

anonyme brief a. politie dd. 21-10-99

get. Meike W.

vriendin: Michael de J.

1	w w	w
2	 m	m m
3	o o	o
4	s s. s s	s
5	r	r r
6	œ	œ
7	n	n
8	t t	t
9	l	l
10	h	h
11	e	e
12	r	r
13	k.	k

→ TOELICHTING IDIORHYTHMISCH ONDERZOEK

PROD I

Links van de middenlijn vindt U letters, afkomstig uit de anonieme brief aan de politie (PROD. LI). Deze brief werd 21 oktober 1999 door het onderzoeksteam ontvangen, nadat het derde verhoor van M.de J was afgerond op 18-10-99. Toen hij duidelijk in beeld kwam als verdachte, was het zaak, de kring verdachten uit te breiden en daartoe dient de inhoud van genoemde brief.

Rechts van genoemde middenlijn vindt U letters (overeenkomstig) afkomstig uit het handschrift van Meike W , de vriendin van M.de J .
Er is sprake van identieke bewegings-coördinaties, alsmede overeenkomstige bindingsvormen.

Note: Onder bewegings-coördinatie wordt verstaan de som der afzonderlijke bewegingssystemen, veroorzaakt door hersenimpulsen en overgebracht via het spier, pezen en polsgewrichtstelsel.

Er is sprake van een identieke penvoering.

Note: Onder penvoering wordt verstaan, het traject dat het schrijf-instrument, bestuurd door hersenimpulsen aflegt over het betreffende schriftstuk.

Ten aanzien van het schrijf-automatisme, kunnen wij verklaren, dat ondanks de verdraaiing van het schrift, deze in tact is gebleven.

Note: Onder schrijf-automatisme wordt verstaan, het eigene, persoonlijke, onveranderbare in de penvoering, welke leidt tot de levensechtheid van het handschrift c.q. handtekening.

Onderzocht werd verder naast het z.g. letterdetail, de idiorhythmie van het schrift, de vormaanschouwing (eidetiek) alsmede de bewegingsfysiologie c.q. fysiognomie.

De volgende grafismer werden nog uitvoerig bestudeerd:

- 1) druk (was niet mogelijk, omdat wij een foto-copie onderzochten.).
- 2) snelheid
- 3) bindingsvorm
- 4) primaire, secundaire en tertiaire afstand
- 5) ruimteverdeling
- 6) vormaccent
- 7) verbondenheid
- 8) hellingshoek
- 9) grootte
- 10) proportionaliteit/disproportionaliteit.

CONCLUSIE: Deze brief werd HOOGSTWAARSCHIJNLIJK geschreven door M.W. voornoemd. Bij onderzoek van het origineel, kan mogelijk in een hogere waarschijnlijkheidsformulering worden geconcludeerd.

IDIORITMISCH ONDERZOEK IN DE ZAAK

PROD. II

=====

LITIGIEUS MATERIAAL (LI)	VERGELIJKINGSMATERIAAL (VM)
Briefje in tuin gevonden v. slachtoffer	Anonieme brief aan Politie 21-10-99
1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
10	
11	
12	

IDIORITMISCH ONDERZOEK IN DE ZAAK

PROD III

=====

	LITIGIEUS MATERIAAL (LI)	VERGELIJKINGSMATERIAAL (VM)
	-brief in tuin mw.Wittenberg-	-M.W. + LI.21-10-99-
1	il il il	il il
2	o	o
3	x	x x
4	u u	u u
5	oe	oe
6	oor	oor
7	oo oa oa	aa
8	w w	w w
9		
10		
11		
12		

PROD. II

Hier werd een onderzoek verricht tussen het gevonden briefje in de tuin, in relatie tot het handschrift van eveneens M.W.
Ook hier zijn de overeenkomsten evident.

Tenslotte PROD. III .

Hier werden beide brieven t.w. het briefje in de tuin van de vermoorde vrouw gevonden, geplaatst tegenover de anonieme brief aan de politie. Gezien deze ABC-constructie, is ook hier duidelijk, dat wij te maken hebben met het handschrift van M.W.

Intussen hebben zich op de website van Maurice de Hond twee personen gemeld, die het handschrift positief hebben herkend als zijnde van M.W. voornoemd.

Ook in taalkundig opzicht is er sprake van een specifieke overeenkomst; In beide brieven wordt de regel: "Maar toch wil ik u ..." gebezigd. Het woord "Maar" wordt aan het begin van een zin gebruikt en met een hoofdletter geschreven, terwijl in de meeste gevallen het woord "maar" midden in een zin wordt geschreven na een komma en met een kleine letter. Het woordje "u" wordt in beide gevallen met een kleine letter "u" geschreven. Het daderprofiel werd destijds opgemaakt op grond van het handschrift, alsmede de inhoud van het briefje.

Tot zover de bespreking van de idiorhythmische onderzoeken.

Wij hebben onze bevindingen kort gehouden -normaliter zijn onze rapportages veel uitgebreider - gezien de omvang van dit rapport van bevindingen en commentaren.

.....

* Het daderprofiel werd door ons opgemaakt, toen wij nog niet de beschikking hadden over enig dossierstuk t.w. 1 nov.1999., en dus ook nog niets wisten van welke verdachte dan ook.

.....

Note: Bij verdraaiing van het schrift om herkenning te verkomen wordt vaak gebruik gemaakt van "heel netjes" schrift, tot bewust "fouten maken op taalkundig gebied". BEIDE vormen treffen wij hier aan.

.....

2. Spectrum Consultants

Heidi H. Harralson, CDE, BC-BFDE
65095, Tucson, AZ 85728
Board Certified Document Examiner
Fax (520) 844-8440

P.O. Box

(520) 975-2275

SPECTRUM008@aol.com

June 19, 2006

Dear Mr. de Hond:

I was retained on June 15, 2006 and provided with digital images of two questioned documents and comparison materials. I have prepared this report at the request of M. de Hond.

Document Examination Request

- 1) Determine whether the two questioned documents were written by the same person.
- 2) Determine if the one or more of the questioned documents were written by the writer of the comparison documents (Meike W.).

Questioned Document(s) Examined

No.	Date	Title of Document
Q1	No Date	Digital image of unsigned letter referred to as Anonymous Letter A.
Q2	No Date	Digital image of unsigned letter referred to as Anonymous Letter B.

Comparison/Known Document(s) Examined (Meike W.)

No.	Date	Title of Document
K1	No Date	Digital image of handwritten information referred to as K.
K2	No Date	Digital image of part of handwritten letter referred to as L.
K3 (a,b)	No Date	Digital image of two page handwritten letter referred to as M and N.

Method

The documents were analyzed, compared, and evaluated using magnification and digital imaging. Where applicable, ASTM forensic document examination standards were used.

Results

A comparison exhibit is provided along with this report. The exhibit compares words and letter combinations extracted from the five documents. Although there are obvious visual dissimilarities between the questioned and comparison handwritings, this dissimilarity could be the product of disguise. The uncoordinated and erratic handwriting style of Q1 suggests disguise. The overly controlled handwriting style, hesitations, and unusual letter forms (elaborate Z) of Q2 also suggests disguise.

The fluency and proportion of the three writings (Q1, Q2, and K1-K3) is dissimilar. Although overall spacing between lines and words is dissimilar, there are similarities in the spacing and breaks between certain letters within words. For example, certain letters within words break in the same ways: (maar, voor, wat, zeggen). There are letter characteristics which could be identifying features found between the three writings. For example, the letter and formations v, s, aan, wat, te, i dots, and punctuation exhibit similarity between the questioned and comparison samples. However, there are also several dissimilarities in letters and formations between the questioned and comparison samples.

Opinion

ASTM E1658-04 has been used in the preparation of the opinions in this report. ASTM provides the following nine-level scale for expressing opinions:

- identification (definite conclusion of identity)
 - strong probability (highly probable, very probable)
 - probable
 - indications (evidence to suggest)
 - no conclusion (totally inconclusive, indeterminable)
 - indications did not
 - probably did not
 - strong probability did not
 - elimination
- 1) There are some similarities between the two questioned documents Q1 and Q2. There are indications or evidence to suggest that the same writer wrote both questioned documents.
 - 2) There are some similarities between the questioned documents and the comparison documents. There are indications or evidence to suggest that the writer of the comparison documents also wrote the questioned documents.

The opinions expressed in this report are qualified on the basis that digital images of the documents were examined. It should be noted that the opinion provided in this report is a weak opinion. More comparison handwriting of Meike W. needs to be examined, preferably, request exemplars that allow the writer to reproduce handwriting in similar conditions are recommended.

This report is a summary of the examination conducted in this case. If there are questions as to the findings of this report, please contact the undersigned.

Sincerely,

A handwritten signature in blue ink, appearing to read "H. Harralson", with a long horizontal flourish extending to the right.

Heidi H. Harralson, CDE, BC-BFDE
Board Certified Document Examiner

3. Curtis Baggett

Curtis Baggett
Expert Document Examiner
908 Audelia Road-Suite 200-151 * Richardson, Texas 75081
Office: 972.644.0285 * Fax: 972.644.5233
Email: curtbaggett@msn.com
www.ExpertDocumentExaminer.com

Questioned Document Examiner Letter

Subject: Meike W
Date: April 29, 2006

I have examined three (3) documents with the known handwriting and signature of Meike W . For the purpose of this examination I have labeled these exhibits as "K1" through "K 3".

Today I have compared the handwriting and signature of Meike W on the "K" documents to the handwriting on the questioned documents, identified herein as "Q1" and "Q2" to determine if the author of the handwriting and signature of Meike W on the "K" documents was the same person who authored the handwriting on the questioned documents, two anonymous letters

Based upon thorough analysis of these items, and from an application of accepted forensic document examination tools, principles and techniques, it is my professional expert opinion that the same person authored both the "K" and "Q" documents. Meike W , did indeed author the handwriting on the questioned documents "Q1" and "Q2".

I am willing to testify to this fact in a court of law and I will prove to the Court that my opinion is correct.

Respectfully submitted,

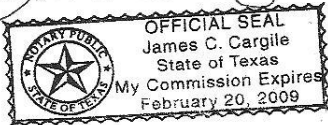

Curtis Baggett

SWORN BEFORE ME on this 29 day of April, 2006
Curtis Baggett did appear before me.

STATE OF TEXAS

S
S
S
S

COUNTY OF DALLAS

Notary Public - State of Texas

4. Vijf additionele handschriftdeskundigen

Op 16 juni jl. is aan Curt Baggett gemeld dat de onderzoekers van het NFI in het rapport van het oriënterend vooronderzoek hadden verklaard dat de waarschijnlijkheid klein is dat de twee anonieme briefjes door dezelfde persoon waren geschreven.

Hij mailde toen de volgende reactie:

“We have had five (5) qualified Handwriting Experts examine both anonymous letters. They all have agreed with me and two Dutch non-government experts. The Dutch government expert is wrong and is either incompetent or a paid hired gun. Obviously the Police just hate to admit a mistake and choose to let an innocent man ROT in jail. I will be happy to present my findings to the public so the truth can be revealed.”

Op de vraag welke vijf experts dit waren, reageerde hij als volgt:

“Anne Smith, Dawn Roberts, Bart Baggett, Don Lehew, and Vicki Kizer are the examiners here that have looked at the case.”

Concluderend kan vastgesteld worden dat in totaal negen schriftkundigen verklaren dat de kans duidelijk aanwezig tot zeer groot is, dat de twee anonieme briefjes door dezelfde persoon zijn geschreven!

Bijlage H.

Ingezonden brief van mr. C. van Houte kort na het debat over de Schiedammeer parkmoord in september 2005 over de herzieningsprocedure.

Herziening als panacee voor fouten OM

Tijdens het debat in de Tweede Kamer waarin de integriteit van het Openbaar Ministerie (OM) aan de orde werd gesteld, memoreerde de Minister van Justitie de herzieningsprocedure als één van de oplossingen voor herstel van door het OM veroorzaakte fouten. Mocht er onverhoopt toch iets fout zijn gegaan, of de rechter onvolledig zijn voorgelicht, dan kan de veroordeelde onder de voorwaarde dat hij een dergelijke dwaling aannemelijk kan maken via een herziening in rechte hersteld worden. In Nederland is er dus niets aan de hand met opsporing en vervolging.

In de Schiedamse parkmoord zaak is door het OM ontlastend bewijsmateriaal aan de rechter onthouden. Pas toen een nieuwe verdachte de moord spontaan bekende – dat was nadat het verzoek tot herziening door veroordeelde Kees B. al was ingediend en hij nog steeds ten onrechte vast zat – bleek er opeens (!) nog een bloedvlekje op de kleding van het slachtoffer te zitten. Daaruit kon bevestigend DNA-materiaal van de nieuwe verdachte worden verkregen. Behalve de spontane bekentenis, lijkt deze gang van zaken veel op wat er gebeurde in de herziening in het kader van de Deventer moorzaak. Oók daar dook opeens een bloedvlekje op dat als nieuw bewijs in de herzieningsprocedure tegen de reeds veroordeelde mr. L. werd gebruikt. Deze fiscaal-jurist werd door de Hoge Raad tot de herzieningsprocedure toegelaten, omdat gebleken was dat het mes dat enige dagen na de moord in de Gibsonstraat te Deventer was gevonden, niet het moordwapen kón zijn. Hij had in herziening dus vrijgesproken moeten worden. Maar dat gebeurde niet! De herzieningsprocedure werd hier door het OM ten onrechte als *tweede* (!) vervolgingsmogelijkheid aangegrepen. Door het OM werd op ongegeneerde wijze bewijsmateriaal aangevoerd dat allang bij het OM of het NFI bekend had kunnen zijn indien het opsporingsonderzoek correct was uitgevoerd.

Het Hof Den Bosch ging geruisloos mee in deze door het OM aan zichzelf toegeëigende herkansing. Het accepteerde het ‘nieuwe’ bewijs ten nadele van de veroordeelde zonder enig probleem en zat daarmee in de verkeerde procedure. Begin dit jaar heeft de Hoge Raad der Nederlanden in een cassatiearrest deze gang van zaken goedgekeurd. (Voor details, zie mijn artikel over Dwalingsherziening in het Nederlands Juristenblad van 17 juni 2005) De tweemaal (!) veroordeelde heeft inmiddels zijn laatste hoop gericht op het Europees Hof voor de Rechten van de Mens.

De conclusie is duidelijk. Hoewel daar door de wetgever niet voor bedoeld, kan de dwalingsherzieningsprocedure door het OM blijkbaar als mogelijkheid voor een tweede vervolging worden gebruikt. Het OM krijgt op die manier een gemakkelijke herkansing voor bewijssubstitutie en de mogelijkheid om haar eigen opzettelijke fouten of nalatigheden te herstellen. Hoewel de herzieningsprocedure door de wetgever uitsluitend bedoeld is om ten voordele van de veroordeelde te dienen, kan dit rechtsmiddel nu door het OM worden misbruikt want ons hoogste rechtscollege keurt dit toch allemaal goed.

De suggestie van de Minister van Justitie dat de herzieningsprocedure een adequaat rechtsmiddel is voor een onterecht veroordeelde bleek, tenminste in de Deventer moorzaak, door de opvatting van de Hoge Raad een dooie mus te zijn.

Dr. C.P.M. van Houte, jurist te Heerlen.